



# Teminis biuletenis

## Elektroninė komercija ir sutartiniai įsipareigojimai



## Ižanginis žodis

Elektroninės komercijos reguliavimas yra vienas iš Direktyvos 2000/31/EB<sup>1</sup> dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje pagrindinių tikslų. Šioje direktyvoje nustatytos taisyklės dėl informacinės visuomenės paslaugų teikėjų įsisteigimo ir informacijos teikimo, taip pat dėl tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybės.

Vis dėlto elektroninė komercija susijusi su įvairiomis ekonominėmis sritimis, kaip antai azartiniais lošimais, klausimais, susijusiais su kartelių teisės reglamentuojamais susitarimais ar praktika, kurios nepatenka į minėtos direktyvos taikymo sritį (žr. Elektroninės komercijos direktyvos 1 straipsnio 5 dalį dėl tikslo ir taikymo srities). Be to, autorių teisės ir gretutinės teisės, prekių ženklų teisė, vartotojų apsauga ir asmens duomenų apsauga patenka į elektroninės komercijos sritį, tačiau jas reglamentuoja specialios direktyvos ir reglamentai.

Šiame teminiame biuletenyje pateikiama su elektronine komercija ir sutartiniais įsipareigojimais susijusios jurisprudencijos, paskelbtos iki 2024 m. balandžio 30 d., apžvalga. Šiuo tikslu pagrindiniai sprendimai, susiję su šiomis įvairiomis sritimis, yra suskirstyti į du skyrius: pirmajame nagrinėjami aspektai, susiję su šalių sutartiniais įsipareigojimais, o antrajame – teisinė sistema, reglamentuojanti elektroninę komerciją.

Šiame biuletenyje atrinkti svarbiausiais šioje srityje laikomi Teisingumo Teismo sprendimai, kurių daugumą priėmė didžioji kolegija.

---

<sup>1</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

## Minimų teisės aktų sąrašas

### REGLAMENTAI

1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos **reglamentas (EB) Nr. 40/94** dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 11, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 146).

1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos **reglamentas (EB) Nr. 2790/1999** dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalųjų susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms (OL L 336, 1999, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 364).

2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos **reglamentas (EB) Nr. 44/2001** dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas (EB) Nr. 864/2007** dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma II) (OL L 199, 2007, p. 40).

2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas (EB) Nr. 593/2008** dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, 2008, p. 6).

2010 m. balandžio 20 d. Komisijos **reglamentas (ES) Nr. 330/2010** dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalųjų susitarimų ir suderintų veiksmų rūšims (OL L 102, 2010, p. 1).

2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas (ES) 2015/2120**, kuriuo nustatomos priemonės, susijusios su atvira interneto prieiga, ir kuriuo iš dalies keičiami Direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis, ir Reglamentas (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Sąjungoje (OL L 310, 2015, p. 1).

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas (ES) 2016/679** dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1).

2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas (ES) 2017/1001** dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (OL L 154, 2017, p. 1).

### ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS

2011 m. kovo 15 d. Tarybos **įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 282/2011**, kuriuo nustatomos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos įgyvendinimo priemonės (OL L 77, 2011, p. 1).

## DIREKTYVOS

1984 m. rugsėjo 10 d. Tarybos **direktyva 84/450/EEB** dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų dėl klaidinančios reklamos suderinimo, iš dalies pakeista direktyva 2005/29/EB (OL L 250, 1984, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 227).

1988 m. gruodžio 21 d. Pirmoji Tarybos **direktyva 89/104/EEB** valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 40, 1989, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 92).

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos **direktyva 93/13/EEB** dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29).

1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 95/46/EB** dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 97/7/EB** dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, 1997, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 319).

1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 98/34/EB**, nustatanti informacijos apie techninius standartus ir reglamentus teikimo tvarką (OL L 204, 1998, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337), iš dalies pakeista 1998 m. liepos 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/48/EB (OL L 217, 1998, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 21 t., p. 8) (toliau – Direktyva 98/34).

2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2000/31/EB** dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2001/29/EB** dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230).

2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2001/83/EB** dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69), iš dalies pakeista 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/62/ES (OL L 174, 2011, p. 74).

2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2002/58/EB** dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas

lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 514), iš dalies pakeista 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB (OL L 337, 2009, p. 11).

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2004/48/EB** dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, 2004, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32).

2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2005/29/EB** dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 149, 2005, p. 22).

2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos **direktyva 2006/112/EB** dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006, p. 1).

2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2006/114/EB** dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos (OL L 376, 2006, p. 21).

2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2006/115/EB** dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 376, 2006, p. 28).

2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2006/123/EB** dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006, p. 36).

2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2007/64/EB** dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičianti direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007, p. 1).

2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2009/22/EB** dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus (OL L 110, 2009, p. 30).

2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2009/24/EB** dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 111, 2009, p. 16).

2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva (ES) 2015/1535**, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka (OL L 241, 2015, p. 1).

2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva (ES) 2019/790** dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 96/9/EB ir 2001/29/EB (OL L 130, 2019, p. 92).

## SPRENDIMAI

2000 m. liepos 26 d. **Komisijos sprendimas** dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl saugaus uosto privatumo principų teikiamos apsaugos

pakankamumo ir su tuo susijusių JAV komercijos departamento pateiktų Dažnai užduodamų klausimų (OL L 215, 2000, p.7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 16 sk., 1 t., p. 119).

2010 m. vasario 5 d. **Komisijos sprendimas** dėl sutarčių standartinių sąlygų, nustatytų asmens duomenų perdavimui trečiojoje šalyje įsikūrusiems tvarkytojams pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB nuostatas (OL L 39, 2010, p. 5), iš dalies pakeistas 2016 m. gruodžio 16 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2016/2297 (OL L 344, 2016, p. 100).

2016 m. liepos 12 d. Komisijos **įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1250** dėl ES ir JAV „privatumo skydo“ užtikrinamos apsaugos tinkamumo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB (OL L 207, 2016, p. 1).

## Turinys

IŽANGINIS ŽODIS .....	3
MINIMŲ TEISĖS AKTŲ SĄRAŠAS .....	4
I. SUTARTINIAI ŠALIŲ SANTYKIAI .....	9
1. Sutarties sudarymas.....	9
2. Taikytina teisė / teismų jurisdikcija.....	13
3. Vartotojų apsauga.....	18
4. Asmens duomenų apsauga.....	23
5. Autorių teisės.....	51
II. ELEKTRONINĘ PREKYBĄ REGLAMENTUOJANTI TEISINĖ SISTEMA .....	63
1. Reklama .....	63
2. Tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybė .....	75
3. Konkurencijos teisė.....	81
4. Vaistų ir medicinos prietaisų pardavimas internetu.....	87
5. Azartiniai lošimai.....	92
6. Dalijimosi ekonomika.....	95
7. PVM.....	101



## I. Sutartiniai šalių santykiai

### 1. Sutarties sudarymas

*2012 m. liepos 5 d. Sprendimas „Content Services“ (C-49/11, [EU:C:2012:419](#))*

Įmonė *Content Services*, turinti filialą Manheime (Vokietija), siūlė įvairias elektronines paslaugas interneto svetainėje, kurioje informacija buvo pateikiama vokiečių kalba ir kuri taip pat buvo prieinama Austrijoje. Per šią svetainę, be kita ko, buvo galima parsisiųsti nemokamos programinės įrangos ar mokamos programinės įrangos bandomųjų versijų. Prieš pateikdami užsakymą interneto vartotojai turėjo užpildyti registracijos formą ir atitinkamą registracijos formos vietą pažymėti varnele, kad pareikštų, jog sutinka su bendromis prekybos sąlygomis ir atsisako sutarties atsisakymo teisės.

Ši informacija interneto vartotojams nebuvo tiesiogiai nurodoma. Vis dėlto jie galėjo ją pamatyti paspaudę sutarties sudarymo svetainėje esančią nuorodą. Nepažymėjus minėta varnele buvo neįmanoma sudaryti sutarties. Paskui atitinkamas vartotojas iš *Content Services* gaudavo elektroninį laišką, kuriame nebuvo jokios informacijos apie sutarties atsisakymo teisę, o buvo tik nuoroda, kur tokia informacija gali būti prieinama. *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) pateikė Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl Direktyvos 97/7/EB<sup>2</sup> 5 straipsnio 1 dalies išaiškinimo. Jis siekė išsiaiškinti, ar komercinė praktika, kai šioje nuostatoje numatyta informacija vartotojams tampa prieinama tik paspaudus atitinkamos įmonės interneto svetainėje esančią nuorodą, atitinka šios nuostatos reikalavimus.

Anot Teisingumo Teismo, Direktyvos 97/7/EB 5 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad tokia komercinė praktika neatitinka šios nuostatos reikalavimų, nes ši įmonė tokios informacijos „neteikia“, o vartotojas jos „negauna“, ir kad interneto svetainės negalima pripažinti „patvariąja laikmena“.

Iš tiesų vartotojas turi gauti šios informacijos patvirtinimą, nereikalaujant iš jo jokio aktyvaus veiksmo. Be to, tam, kad interneto svetainę būtų galima laikyti patvariąja laikmena, ji turi užtikrinti vartotojui, kaip ir popierinė laikmena, kad jis turi šioje nuostatoje nurodytą informaciją, kad prireikus galėtų įgyvendinti savo teises. Ji turi leisti vartotojui išsaugoti jam asmeniškai skirtą informaciją, užtikrinti, kad jos turinys nebus pakeistas ir kad ji bus prieinama reikiamą laiką, taip pat suteikti galimybę atgaminti nepakitusią informaciją.

<sup>2</sup> 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, 1997, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 319).

*2017 m. sausio 25 d. Sprendimas „BAWAG“ (C-375/15, [EU:C:2017:38](#))*

BAWAG bankas, vykdamas savo veiklą Austrijos teritorijoje, naudojo standartinę sutarties sąlygą, kad vartotojai galėtų naudotis bankininkystės paslaugomis internetu (elektroninė bankininkystė).

Remiantis tokia sąlyga, „pranešimai ir išrašai, kuriuos bankas turi perduoti klientui arba su kuriais turi suteikti galimybę susipažinti, klientui sutikus naudotis elektronine bankininkyste, įteikiami paštu arba elektroninėmis priemonėmis“. Informacija galėjo būti perduodama naudojantis elektroninio pašto dėžute, integruota elektroninės bankininkystės paskyroje. Vartotojai galėjo peržiūrėti, atgaminti ir atsisiųsti tokius pranešimus. Į vartotojams skirtą internetinės bankininkystės paskyrą išsiųsti pranešimai likdavo joje nepakeisti ir nepanaikinti šių vartotojų informavimo tikslus atitinkančiu laikotarpiu, todėl su jais buvo galima susipažinti ir jie galėjo būti atkurti nepakitę elektroniniu būdu arba atspausdinami. Tačiau vartotojai nebuvo informuojami kitu būdu apie naujo pranešimo gavimą.

*Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) kreipėsi į Teisingumo Teismą, kad išsiaiškintų, ar Direktyvos 2007/64/EB<sup>3</sup> 41 straipsnio 1 dalį, siejamą su tos pačios direktyvos 36 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad informacija, kuri perduodama naudojantis elektroninio pašto dėžute, integruota elektroninės bankininkystės paskyroje, yra „suteikiama naudojant patvariąją laikmeną“.

Kaip nusprendė Teisingumo Teismas, tam tikros interneto svetainės turi būti laikomos „patvariosiomis laikmenomis“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 4 straipsnio 25 punktą.

Vis dėlto bendrosios sutarties sąlygų pakeitimai, apie kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjas šių paslaugų vartotoją informuoja per elektroninės bankininkystės paskyros elektroninio pašto dėžutę, gali būti laikomi pateiktais naudojant patvariąją laikmeną tik tuomet, jei įvykdytos dvi sąlygos:

- ši interneto svetainė leidžia šiam vartotojui saugoti ir atgaminti informaciją, kad per reikiamą laiką jis galėtų prie jos prieiti,
- perduodamas šią informaciją mokėjimo paslaugų teikėjas imasi aktyvių veiksmų, skirtų šiam vartotojui pranešti, kad galima susipažinti su minėta informacija.

Tokį elgesį gali sudaryti elektroninio laiško išsiuntimas vienu iš šių paslaugų vartotojo adresų, kurį jis paprastai naudoja ryšiams su kitais asmenimis palaikyti ir kurį šalys susitarė naudoti mokėjimo paslaugų teikėjo ir šių paslaugų vartotojo sudarytoje bendrojoje sutartyje. Vis dėlto toks pasirinktas adresas negali būti adresas, priskirtas minėtam vartotojui banko interneto svetainėje, kurį administruoja mokėjimo paslaugų teikėjas.

<sup>3</sup> 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičianti direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007, p. 1).

*2020 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Telenor Magyarország“ (C-807/18 ir C-39/19, [EU:C:2020:708](#))*

Vengrijoje įsteigta bendrovė *Telenor* teikia, be kita ko, interneto prieigos paslaugas. Tarp klientams siūlomų paslaugų yra du privilegijuotosios prieigos (vadinamieji „nuolinio tarifo“) paslaugų paketai, kurių ypatumas tas, kad tam tikromis konkrečiomis paslaugomis ir taikomosiomis programomis sugeneruotų duomenų srautas neišskaitomas iš klientų įsigyto sunaudojamo duomenų kiekio. Be to, išnaudoję tą duomenų kiekį, jie gali toliau be apribojimų naudotis šiomis konkrečiomis taikomosiomis programomis ir paslaugomis, o kitoms esamoms taikomosioms programoms ir paslaugoms taikomos priemonės, kuriomis srautas blokuojamas arba sulėtinamas.

Vengrijos ryšių ir žiniasklaidos tarnyba pradėjo dvi procedūras dėl šių dviejų paslaugų paketų atitikties Reglamentui 2015/2120, kuriuo nustatomos priemonės, susijusios su atvira interneto prieiga<sup>4</sup>, ir priėmė du sprendimus; ji nusprendė, kad šiais paslaugų paketais nesilaikoma šio reglamento 3 straipsnio 3 dalyje nustatytos bendros pareigos valdyti srautą vienodomis sąlygomis be diskriminavimo ir kad *Telenor* turi jų nebeteikti.

Gavęs du skundus *Fővárosi Törvényszék* (sostinės Budapešto apygardos teismas, Vengrija) nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, siekdamas išsiaiškinti, kaip reikia aiškinti ir taikyti Reglamento 2015/2120 3 straipsnio 1 ir 2 dalis, kuriomis galutiniams interneto prieigos paslaugų gavėjams užtikrinamos tam tikros teisės<sup>5</sup> ir draudžiami tokių paslaugų teikėjų susitarimai ar komercinė praktika, kuriais ribojamas naudojimas šiomis teisėmis, ir šio 3 straipsnio 3 dalį, kurioje įtvirtinta bendra pareiga valdyti srautą vienodomis sąlygomis be diskriminavimo.

2020 m. rugsėjo 15 d. sprendime, nagrinėdamas bylą didžiosios kolegijos sudėties, Teisingumo Teismas pirmą kartą išsiaiškino Reglamentą 2015/2120, kuriame įtvirtintas esminis interneto atvėrimo principas (labiau žinomas kaip interneto neutralumas).

Pirma, dėl Reglamento 2015/2120 3 straipsnio 2 dalies, siejamos su šio reglamento 3 straipsnio 1 dalimi, aiškinimo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad antroje iš šių nuostatų numatyta, jog šia nuostata užtikrinamomis teisėmis galutiniai interneto prieigos paslaugų gavėjai turi naudotis „naudodamiesi savo interneto prieigos paslauga“, o pagal pirmąją reikalaujama, kad tokia paslauga nereikštų naudojimosi šiomis teisėmis apribojimo. Be to, iš minėto reglamento 3 straipsnio 2 dalies matyti, kad konkretaus interneto prieigos teikėjo paslaugas šio reikalavimo atžvilgiu turi vertinti nacionalinės reguliavimo institucijos<sup>6</sup>, kontroliuojamos kompetentingų nacionalinių teismų,

<sup>4</sup> 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2120, kuriuo nustatomos priemonės, susijusios su atvira interneto prieiga, ir kuriuo iš dalies keičiami Direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis, ir Reglamentas (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinkinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Sąjungoje (OL L 310, 2015, p. 1).

<sup>5</sup> Galutinių paslaugų gavėjų teisė turėti prieigą prie taikomųjų programų, turinio ir paslaugų bei jomis naudotis, taip pat teisė teikti taikomąsias programas, turinį ir paslaugas bei naudotis pasirinktais galiniais įrenginiais.

<sup>6</sup> Remdamosi Reglamento 2015/2120 5 straipsniu.

atsižvelgdamos tiek į šio teikėjo su galutiniais paslaugų gavėjais sudarytus susitarimus, tiek į šio teikėjo vykdomą komercinę praktiką.

Šiomis aplinkybėmis pateikęs bendrus paaiškinimus dėl Reglamente 2015/2120 vartojamų sąvokų „susitarimai“, „komercinė praktika“ ir „galutiniai paslaugų gavėjai“<sup>7</sup>, Teisingumo Teismas nusprendė, kad susitarimų, kuriais atitinkami klientai užsisako paslaugų paketus, apimančius „nulinį tarifą“ ir priemones, kuriomis blokuojamas arba sulėtinamas srautas, susijęs su paslaugų ir taikomųjų programų, kurioms netaikomas „nulinis tarifas“, naudojimu, sudarymas gali apriboti galimybę galutiniams paslaugų gavėjams naudotis teisėmis, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalį, didelėje rinkos dalyje. Tokie paslaugų paketai gali išplėsti privileijuotųjų taikomųjų programų ir paslaugų naudojimą ir atitinkamai padaryti retesnę naudojimąsi kitomis esamomis taikomosiomis programomis ir paslaugomis, atsižvelgiant į priemones, kuriomis interneto prieigos paslaugų teikėjas šį naudojimąsi padaro techniškai sudėtingesnę ar net neįmanomą. Be to, kuo daugiau klientų sudarys tokius susitarimus, tuo labiau tikėtina, kad dėl bendros tokių susitarimų apimties galutinių paslaugų gavėjų galimybė naudotis teisėmis bus labai apribota ar net pažeista pati šių teisių esmė.

Antra, dėl Reglamento 2015/2120 3 straipsnio 3 dalies aiškinimo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nereikia vertinti priemonių, kuriomis blokuojamas arba sulėtinamas srautas, poveikio naudojimuisi galutinių paslaugų gavėjų teisėmis, kad būtų galima konstatuoti nesuderinamumą su šia nuostata. Šioje nuostatoje nenumatytas toks reikalavimas dėl vertinimo, ar laikomasi joje įtvirtintos bendros pareigos srautui taikyti vienodas sąlygas be diskriminavimo. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad priemonės, kuriomis srautas blokuojamas arba sulėtinamas, pagrįstos ne tam tikrų konkrečių srauto kategorijų paslaugų kokybės techninių reikalavimų objektyviais skirtumais, bet komerciniais sumetimais, todėl šios priemonės savaime laikytinos nesuderinamomis su minėta nuostata.

Vadinasi, paslaugų paketai, kurių kontrolę atlieka prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, apskritai gali pažeisti ir Reglamento 2015/2120 3 straipsnio 2 dalį, ir šio straipsnio 3 dalį; kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos ir teismai gali juos iš karto nagrinėti atsižvelgdami į antrąją iš šių nuostatų.

---

<sup>7</sup> Ši sąvoka apima visus fizinius ar juridinius asmenis, kurie naudoja arba pareiškia norą naudoti viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas. Be to, ji apima ir fizinius ar juridinius asmenis, kurie naudojami arba pareiškia norą naudotis interneto prieigos paslaugomis, siekdami gauti turinį, taikomąsias programas ir paslaugas, ir tokius, kuriems interneto prieiga reikalinga tam, kad galėtų teikti turinį, taikomąsias programas ir paslaugas.

## 2. Taikytina teisė / teismų jurisdikcija

*2016 m. liepos 28 d. Sprendimas „Verein für Konsumenteninformation“ (C-191/15, [EU:C:2016:612](#))*

Įmonė *Amazon EU Sàrl*, įsteigta Liuksemburge, elektroniniu būdu pardavinėjo prekes vartotojams skirtingose valstybėse narėse. Pagrindinėje byloje Austrijos vartotojų interesų apsaugos asociacija (*Verein für Konsumenteninformation*) remdamasi Direktyva 2009/22/EB<sup>8</sup> pareiškė ieškinį dėl veiksmų nutraukimo ir nurodė, kad *Amazon* naudojamos sutarties sąlygos prieštarauja teisiniams draudimams arba gerajai praktikai.

*Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija), į kurį kreipėsi Austrijos asociacija, siekė išsiaiškinti, ar sąlyga, numatyta prekiautojo ir vartotojo elektroninėmis priemonėmis sudarytos sutarties bendrosiose pardavimo sąlygose, pagal kurią ši sutartis reglamentuojama pagal valstybės narės, kur šis prekiautojas turi buveinę, teisę, yra nesąžininga pagal Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnio 1 dalį<sup>9</sup>. Be to, *Oberster Gerichtshof* išskėlė klausimą, ar įmonės tvarkomiems asmens duomenims taikoma, remiantis Direktyvos 95/46/EB<sup>10</sup> 4 straipsnio 1 dalies a punktu, valstybės narės, į kurią ši įmonė nukreipia savo veiklą, teisė.

Teisingumo Teismo teigimu, reglamentai „Roma I“<sup>11</sup> ir „Roma II“<sup>12</sup> aiškintini taip, kad tokiam ieškiniui dėl veiksmų nutraukimo taikytina teisė turi būti nustatoma pagal reglamento „Roma II“ 6 straipsnio 1 dalį, nes žala teisinei tvarkai atsiranda naudojant nesąžiningas sąlygas. Teisė, taikytina vertinant pateiktą sutarties sąlygą, turi būti nustatoma pagal reglamentą „Roma I“, nesvarbu, ar šis vertinimas atliekamas nagrinėjant individualų, ar kolektyvinį ieškinį.

Vis dėlto iš reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalies matyti, kad taikytina teisė turi būti pasirenkama nepažeidžiant imperatyvių nuostatų, numatytų valstybės, kur gyvena vartotojai, kurių interesai ginami ieškiniu dėl veiksmų nutraukimo, teisėje. Šios nuostatos gali apimti tas, kuriomis perkeliama Direktyva 93/13/EEB, jei jomis užtikrinamas aukštesnis vartotojo apsaugos lygis.

Taigi nuostata, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi ir pagal kurią elektroninėmis priemonėmis sudarytą sutartį su vartotoju reglamentuoja prekiautojo buveinės valstybės narės teisė, yra nesąžininga pagal Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnio 1 dalį, jei šis vartotojas dėl jos suklaidinamas, nes jam sudaromas įspūdis, kad sutarčiai taikoma

<sup>8</sup> 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus (OL L 110, 2009, p. 30).

<sup>9</sup> 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288).

<sup>10</sup> 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmens apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

<sup>11</sup> 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, 2008, p. 6).

<sup>12</sup> 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma II) (OL L 199, 2007, p. 40).

tik šios valstybės narės teisė, ir jis neinformuojamas apie tai, kad taip pat turi teisę į apsaugą, užtikrinamą pagal teisės, kuri būtų taikoma nesant šios sąlygos, imperatyvias nuostatas.

Be to, Direktyvos 95/46/EB 4 straipsnio 1 dalies a punktas aiškintinas taip, kad asmens duomenų tvarkymą, kurį atlieka elektroninės komercijos įmonė, reglamentuoja valstybės narės, į kurią ši įmonė nukreipia savo veiklą, teisė, jeigu paaiškėja, kad ši įmonė tvarko nagrinėjamus duomenis šioje valstybėje esančiam padaliniiui vykdant veiklą. Taip pat reikia įvertinti ir subjekto pastovumo laipsnį, ir tai, kiek realiai vykdoma veikla nagrinėjamoje valstybėje narėje.

**2010 m. gruodžio 7 d. (didžioji kolegija) Sprendimas „Pammer ir Alpenhof“ (C-585/08 ir C-144/09, [EU:C:2010:740](#))**

Sujungtos bylos *Pammer ir Alpenhof* susijusios su dviem pagrindiniais ginčais dėl panašių klausimų. *Pammer* byla susijusi su vartotojo, gyvenančio Austrijoje, ir krovininių laivų įmonės, įsteigtos Vokietijoje, ginču dėl kelionės kainos kompensavimo. Šis vartotojas skundėsi, kad laivas ir kelionės eiga neatitiko agentūros, kuri yra tokias keliones siūlanti tarpininkė, taip pat įsteigtos Vokietijoje, interneto svetainėje pateikto aprašymo.

Austrijos pirmosios instancijos teismas manė esąs kompetentingas. Tačiau apeliacinis teismas pripažino, kad Austrijos teismai neturi jurisdikcijos. Prejudiciniu klausimu *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) siekė išsiaiškinti, kaip aiškinti sąvoką „sutartis, kurioje už įskaitytą kainą numatyta kelionė ir nakvynė“, numatytą 15 straipsnio 3 dalyje, kuriai taikomos Reglamento (EB) Nr. 44/2001<sup>13</sup> II skyriaus 4 skirsnio nuostatos. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar faktas, kad Austrijos vartotojas kelione susidomėjo apsilankęs agentūros tarpininkės interneto svetainėje, nors kelionė nebuvo užsakyta internetu, yra pakankamas, kad būtų nustatyta Austrijos teismų jurisdikcija.

Antroje byloje, *Alpenhof*, Austrijos įmonės, valdančios viešbutį ir turinčios savo registruotą buveinę Austrijoje, ir vartotojo, gyvenančio Vokietijoje, ginčas susijęs su sąskaitos už viešbučio paslaugas, dėl kurių buvo susitarta elektroniniais laiškais, remiantis informacija, pateikta ieškovės interneto svetainėje, apmokėjimu. Austrijos teismai atmetė ieškinį, konstatavę, kad jie neturi jurisdikcijos.

Teisingumo Teismo teigimu, sutartis dėl kelionės krovininiu laivu gali būti laikoma vežimo sutartimi (joje į bendrą kainą įskaičiuotos kelionės ir apgyvendinimo išlaidos), jei į minėtos kelionės krovininiu laivu bendrą kainą įskaičiuotos ir apgyvendinimo išlaidos, o ši kelionė trunka daugiau nei 24 valandas.

<sup>13</sup> 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

Siekiant nustatyti, ar prekybininkas, apie kurio veiklą nurodoma jo paties arba tarpininko interneto svetainėje, gali būti laikomas „nukreipiančiu“ savo veiklą į valstybę narę, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, reikia patikrinti, ar jis planavo sudaryti prekybos sandorius su vartotojais, turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą vienoje valstybėje narėje ar keliose valstybėse narėse.

Toliau nurodomi elementai, kurių sąrašas nėra baigtinis, gali būti laikomi požymiais, leidžiančiais teigti, kad prekybininko veikla nukreipta į valstybę narę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta: veiklos tarptautinis pobūdis, maršrutų iš kitų valstybių narių su paaiškinimais, kaip atvykti į vietą, kur įsisteigęs prekybininkas, pateikimas, kitos kalbos ir valiutos, nei paprastai vartojama ir naudojama valstybėje narėje, kur įsisteigęs prekybininkas, vartojimas ir naudojimas turint galimybę pateikti užsakymą ir jį patvirtinti šia kita kalba. Tačiau vien to, kad prekybininko arba tarpininko interneto svetainė pasiekama valstybėje narėje, kurios teritorijoje vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, nepakanka. Taip yra ir tuo atveju, kai pateikiamas elektroninis adresas ir kiti kontaktiniai duomenys arba vartojama kalba ir (arba) naudojama valiuta, kurios valstybėje narėje, kurioje įsisteigęs prekybininkas, yra paprastai vartojama kalba ir (arba) naudojama valiuta.

### *2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas „Mühlleitner“ (C-190/11, [EU:C:2012:542](#))*

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas vartotojos Daniela Mühlleitner, gyvenančios Austrijoje, ir automobilių prekiautojų, gyvenančių Hamburge, Vokietijoje, ginčas dėl automobilio pirkimo. Interneto svetainėje radusi pardavėjų kontaktus, D. Mühlleitner jiems paskambino iš Austrijos ir vėliau gavo pasiūlymą elektroniniu paštu. Sutartis buvo sudaryta Vokietijoje pas pardavėjus.

Vėliau pirmosios instancijos teismas – *Landesgericht Wels* (Velso apygardos teismas, Austrija) – atmetė ieškinį, pripažinęs, kad neturi jurisdikcijos. *Oberlandesgericht Linz* (Lincio aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) paliko galioti sprendimą primindamas, kad vien „pasyvios“ interneto svetainės nepakanka, kad būtų galima laikyti, jog veikla yra nukreipta į vartotojo valstybę. Dėl šio sprendimo D. Mühlleitner pateikė kasacinį skundą *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija). Šis teismas pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar pagal reglamento „Briuselis I“<sup>14</sup> 15 straipsnio 1 dalies c punktą reikalaujama, kad sutartis tarp vartotojo ir prekiautojo būtų sudaryta nuotoliniu būdu.

Teisingumo Teismas nustatė, kad Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, jog juo nereikalaujama, kad sutartis tarp vartotojo ir prekiautojo būtų sudaryta nuotoliniu būdu.

Pirma, šioje nuostatoje nėra aiškiai įtvirtintos sąlygos, kad sutartys, kurioms ji taikoma, turi būti sudarytos nuotoliniu būdu. Antra, dėl šios nuostatos teleologinio aiškinimo

<sup>14</sup> 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

pažymėtina, kad sąlygos, susijusios su vartojimo sutarčių sudarymu nuotoliniu būdu, įtraukimas prieštarautų šia nuostata siekiamam tikslui apsaugoti vartotojus, kurie yra silpnesnioji sutarties šalis. Trečia, esminė nurodyto reglamento 15 straipsnio 1 dalies c punkto taikymo sąlyga yra komercinės ar profesinės veiklos nukreipimas į valstybę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta. Šiuo aspektu tiek susisiekimasis nuotoliniu būdu, tiek prekės ar paslaugos užsakymas nuotoliniu būdu arba *a fortiori* vartojimo sutarties sudarymas nuotoliniu būdu yra sutarties sąsajos su tokia veikla požymiai.

**2013 m. spalio 17 d. Sprendimas „Emrek“ (C-218/12, [EU:C:2013:666](#))**

Sarbriukene (Vokietija) gyvenantis L. Emrek norėjo įsigyti automobilį ir iš pažįstamų sužinojo apie V. Sabranovic įmonę. Pastarasis Spišerene (Prancūzija) turėjo naudotų automobilių prekybos įmonę. Jis taip pat turėjo interneto svetainę, kurioje buvo pateikti jo įmonės kontaktiniai duomenys, įskaitant Prancūzijos telefonų numerius ir Vokietijos mobiliojo ryšio telefono numerį su atitinkamais tarptautiniais kodais. Tačiau L. Emrek apie šią įmonę sužinojo ne interneto svetainėje. L. Emrek, veikdamas kaip vartotojas, su V. Sabranovic sudarė rašytinę naudoto automobilio pirkimo–pardavimo sutartį V. Sabranovic įmonės patalpose.

Vėliau L. Emrek *Amtsgericht Saarbrücken* (Sarbriukeno apylinkės teismas, Vokietija) pareiškė V. Sabranovic ieškinį dėl garantijų. Minėtas teismas nusprendė, kad jis neturi jurisdikcijos. L. Emrek apskundė šį sprendimą *Landgericht Saarbrücken* (Sarbriukeno apygardos teismas, Vokietija). Šis teismas siekė išsiaiškinti, ar, norint taikyti Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktą, turi būti priešastinis ryšys tarp prekybininko veiklos, naudojantis internetu nukreiptos į valstybę narę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, ir sutarties sudarymo.

Teisingumo Teismas priminė, kad Sprendime *Pammer ir Alpenhof* (C-585/08 ir C-144/09) jis pateikė nebaigtinį požymių, galinčių padėti nacionaliniam teismui įvertinti, ar įvykdyta esminė komercinės veiklos, nukreiptos į vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę narę, sąlyga, sąrašą.

Jis nusprendė, kad Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo nereikalaujama, kad būtų priešastinis ryšys tarp priemonės, naudojamos komercinei ar profesinei veiklai nukreipti į vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę narę, t. y. interneto svetainės, ir sutarties su tuo vartotoju sudarymo. Tačiau tokio priešastinio ryšio buvimas yra požymis, kad sutartis yra susijusi su tokia veikla.

**2015 m. gegužės 21 d. Sprendimas „El Majdoub“ (C-322/14, [EU:C:2015:334](#))**

Ginčas pagrindinėje byloje buvo susijęs su automobilio pardavimu naudojantis interneto svetaine. Bendrosiose pardavimo sąlygose, kurios prieinamos toje interneto svetainėje,



buvo nuostata dėl jurisdikcijos priskyrimo valstybės narės teismui. Langas, kuriame buvo išdėstytos bendrosios pardavimo sąlygos, automatiškai neatsidarė nei registruojantis, nei vykdant kiekvieną pirkimo sandorį; pirkėjas, norėdamas sutikti su šiomis sąlygomis, turėjo pažymėti specialų laukelį.

*Landgericht Krefeld* (Krefeldo apygardos teismas, Vokietija) kreipėsi į Teisingumo Teismą, kad būtų nustatyta, ar sąlygos dėl jurisdikcijos galiojimui turi įtakos sutikimo „spustelint“ būdo naudojimas.

Pirma, dėl realaus suinteresuotųjų asmenų sutikimo egzistavimo, kuris yra vienas iš Reglamento (EB) Nr. 44/2001 23 straipsnio 1 dalies tikslų, Teisingumo Teismas nustatė, kad pagrindinėje byloje aptariamas pirkėjas aiškiai sutiko su nagrinėjamomis bendrosiomis sąlygomis, atitinkamo pardavėjo interneto svetainėje pažymėdamas reikiamą langelį. Antra, jis nustatė, kad, pažodžiui aiškinant šio reglamento 23 straipsnio 2 dalį, matyti, jog joje reikalaujama, kad būtų suteikta „galimybė“ užtikrinti ilgalaikį susitarimo dėl jurisdikcijos įrašą, neatsižvelgiant į tai, ar pirkėjas prieš pažymėdamas langelį, kad sutinka su bendrosiomis sąlygomis, arba vėliau iš tikrųjų sukūrė ilgalaikį minėtų sąlygų įrašą.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šios nuostatos tikslas – tam tikras elektroninio perdavimo formas prilyginti rašytinei formai, siekiant supaprastinti sutarčių sudarymą elektroninėmis priemonėmis, nes atitinkama informacija taip pat perduodama, jeigu su ja galima susipažinti ekrane. Tam, kad elektroniniu perdavimu galėtų būti suteiktos tokios pačios garantijos, ypač įrodinėjimo srityje, pakanka, kad prieš sudarant sutartį būtų „galima“ išsaugoti ir išspausdinti informaciją. Taigi, jeigu sutikimo „spustelint“ būdas sudaro galimybę išspausdinti ir išsaugoti bendrųjų sąlygų tekstą prieš sudarant sutartį, aplinkybė, kad tinklalapis neatsidaro automatiškai, registruojantis interneto svetainėje ir vykdant kiekvieną pirkimo sandorį, negali paneigti susitarimo dėl jurisdikcijos galiojimo. Todėl tokia sutikimo technika yra perdavimas elektroninėmis priemonėmis pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 23 straipsnio 2 dalį.

#### *2018 m. sausio 25 d. Sprendimas „Schrems“ (C-498/16, [EU:C:2018:37](#))*

Nuo 2008 m. Maximilian Schrems buvo privatus socialinio tinklo „Facebook“ naudotojas. Jis inicijavo baudžiamąją bylą bendrovei *Facebook Ireland Limited*. Be to, nuo 2011 m. jis naudojo savo vardu sukurtą ir registruotą *Facebook* paskyrą, siekdamas pranešti interneto vartotojams apie savo iškeltą bylą. Jis įsteigė ne pelno asociaciją, kurios tikslas – įgyvendinti pagrindinę teisę į duomenų apsaugą ir finansiškai remti pavyzdinius procesus.

Sprenddamas Maximilian Schrems ir *Facebook Ireland Limited* ginčą dėl prašymų pripažinti, įpareigoti nutraukti veiksmus, atskleisti informaciją, pateikti ataskaitas apie *Facebook* paskyras, *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) iškėlė klausimą, ar Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad asmuo praranda vartotojo statusą, jeigu, ilgesnį laiką naudojęs asmeninę *Facebook*

paskyrą, publikuoja knygas, gauna atlygį už pranešimus konferencijose, administruoja interneto svetaines. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, ar minėto reglamento 16 straipsnį reikia aiškinti taip, kad vartotojas kartu su savo iš vartojimo sandorio kylančiais reikalavimais savo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose taip pat gali pareikšti su tuo pačiu klausimu susijusius kitų vartotojų, nuolat gyvenančių toje pačioje valstybėje narėje, kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, reikalavimus.

Teisingumo Teismas patikslino, kad sąvoka „vartotojas“ turi būti aiškinama autonomiškai ir siaurai. Norint nustatyti, ar 15 straipsnis yra taikomas, šalių sudarytos sutarties tikslas turi būti atitinkamų prekių ar paslaugų naudojimas kitiems tikslams nei profesiniai. Kiek tai susiję su asmeniu, kuris sudaro sutartį siekdamas iš dalies su profesine veikla susijusio tikslo, ryšys tarp tos sutarties ir suinteresuotojo asmens profesinės veiklos būtų toks silpnas, kad būtų laikytinas menku, todėl vertinant visas sandorio, dėl kurio buvo sudaryta sutartis, aplinkybes būtų visiškai nesvarbus.

Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vartotojas saugomas tik tuomet, kai jis pats yra ieškovas arba atsakovas byloje. Taigi ieškovas, kuris pats nėra atitinkamos vartojimo sutarties šalis, negali remtis vartotojo gyvenamosios vietos teismų jurisdikcija. Tai taikoma ir vartotojui, kuriam kiti vartotojai perleido savo reikalavimus. Iš tiesų 16 straipsnio 1 dalis neišvengiamai reiškia, jog vartotojas su atitinkamu prekiautoju turi būti sudaręs sutartį.

Be to, pats kreditoriaus reikalavimų perleidimas negali turėti reikšmės nustatant jurisdikciją turintį teismą. Darytina išvada, kad teismų jurisdikcija negali būti nustatyta tuomet, kai vienas ieškovas pareiškia kelių asmenų reikalavimus. Reglamentas netaikomas tokiam vartotojo ieškiniui, koks pareikštas nagrinėjamoje byloje.

### 3. Vartotojų apsauga

*2008 m. spalio 16 d. Sprendimas „Bundesverband der Verbraucherzentralen“ (C-298/07, [EU:C:2008:572](#))*

DIV, automobilių draudimo įmonė, siūlė savo paslaugas išimtinai internetu. Savo interneto svetainėje ši įmonė nurodydavo pašto ir elektroninio pašto adresą, tačiau nepateikdavo telefono numerio. Telefono numeris buvo nurodomas tik sudarius draudimo sutartį. Tačiau DIV paslaugomis besidomintys asmenys klausimus šiai įmonei galėjo pateikti naudodami internetinę užklauso formą, o į juos buvo atsakoma elektroniniu paštu. *Bundesverband der Verbraucherzentralen* (Vokietijos vartotojų asociacijų federacija) manė, kad DIV privalo savo interneto svetainėje nurodyti telefono numerį. Iš tiesų tai vienintelis būdas, kuriuo gali būti užtikrinamas tiesioginis bendravimas.

Paskui *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas, Vokietija) nusprendė pateikti Teisingumo Teismui klausimą, siekdamas išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2000/31/EB<sup>15</sup> 5 straipsnio 1 dalies c punktą reikalaujama nurodyti telefono numerį.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2000/31/EB 5 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad paslaugų teikėjas privalo paslaugos gavėjams, iki su jais sudarydamas sutartį, kartu su savo elektroninio pašto adresu pateikti kitą informaciją, leidžiančią greitai susisiekti ir tiesiogiai ir efektyviai bendrauti.

Ši informacija nebūtinai reiškia telefono numerį. Tai gali būti elektroninė užklausa forma, kuria paslaugos gavėjai gali internetu kreiptis į paslaugų teikėją, o į šią užklausą jis atsako elektroniniu paštu, išskyrus atvejus, kai paslaugos gavėjas, elektroniniu būdu kreipęsis į paslaugos teikėją, negalėdamas pasinaudoti elektroniniu tinklu prašo jo bendrauti neelektroniniu būdu.

*2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimas „Messner“ (C-489/07, [EU:C:2009:502](#))*

P. Messner, vartotoja vokietė, internetu atsisakė nešiojamo kompiuterio pirkimo sutarties. Pardavėjas atsisakė nemokamai pašalinti defektą, atsiradusį praėjus 8 mėnesiams po pirkimo. P. Messner pareiškė apie pirkimo sutarties atsisakymą ir pasiūlė nusiųsti pardavėjui nešiojamąjį kompiuterį, jeigu bus grąžinta sumokėta pirkimo kaina. Sutarties buvo atsisakyta per *Bürgerliches Gesetzbuch* (Vokietijos civilinis kodeksas) nustatytą terminą, nes P. Messner nebuvo gavusi šio kodekso nuostatose numatytos informacijos, dėl kurios būtų pradėtas skaičiuoti sutarties atsisakymo terminas. P. Messner kreipėsi į *Amtsgericht Lahr* (Laro apylinkės teismas, Vokietija) siekdama, kad jai būtų sumokėti 278 EUR. Pardavėjas nesutiko su ieškinio reikalavimu teigdamas, kad P. Messner bet kuriuo atveju turi sumokėti kompensaciją už tai, kad 8 mėnesius naudojos nešiojamuoju kompiuteriu.

Savo sprendime Teisingumo Teismas pažymėjo, jog Direktyvos 97/7/EB<sup>16</sup> 6 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir 2 dalies nuostatos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios nacionalinės teisės aktuose bendrai numatyti pardavėjui galimybę reikalauti iš vartotojo kompensacijos už nuotolinės prekybos sutartimi įgytos prekės naudojimą, šiam laikui pasinaudojus teise atsisakyti sutarties.

Jeigu vartotojas turėtų mokėti tokią vienkartinę kompensaciją vien dėl aplinkybės, jog turėjo galimybę naudotis preke tuo metu, kai ją turėjo, jis galėtų pasinaudoti teise atsisakyti sutarties tik sumokėjęs tokią kompensaciją. Tai aiškiai prieštarautų Direktyvos 97/7/EB 6 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir 2 dalies tekstui ir tikslui ir, be kita

<sup>15</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

<sup>16</sup> 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, 1997, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 319).

ko, atimtų iš vartotojo galimybę laisvai ir be jokio spaudimo išnaudoti apmąstymo laikotarpį, kuris jam suteikiamas pagal šią direktyvą.

Be to, jeigu vartotojui būtų nustatyta pareiga mokėti kompensaciją paprasčiausiai dėl to, kad jis patikrino ir išbandė prekę, kiltų klausimas dėl teisės atsisakyti sutarties funkcionalumo ir veiksmingumo. Kadangi teise atsisakyti sutarties vartotojui kaip tik siekiama suteikti tokią galimybę patikrinti ir išbandyti prekę, aplinkybė, kad ji buvo panaudota, neturi reikšti, jog vartotojas gali pasinaudoti šia atsisakymo teise tik sumokėjęs kompensaciją.

Vis dėlto šiomis nuostatomis nedraudžiama nustatyti vartotojui pareigą mokėti kompensaciją už daikto naudojimą tuo atveju, jeigu jis būtų pasinaudojęs daiktu tokiu būdu, kuris neatitiktų civilinės teisės principų, kaip antai sąžiningumo arba praturtėjimo be pagrindo, su sąlyga, kad nebūtų pakenkta minėtos direktyvos tikslui ir visų pirma teisės atsisakyti sutarties funkcionalumui ir veiksmingumui, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas.

*2010 m. balandžio 15 d. Sprendimas „Heinrich Heine“ (C-511/08, EU:C:2010:189)*

*Heinrich Heine*, užsakomosios prekybos paštu įmonė, savo bendrosiose prekybos sąlygose numatė, kad vartotojas už prekių pristatymą moka fiksuotą 4,95 EUR siuntimo išlaidų mokestį. Ši suma likdavo tiekėjui net ir tuo atveju, kai vartotojas pasinaudodavo savo teise atsisakyti sutarties. *Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen*, pagal Vokietijos teisę įsteigta vartotojų teisių gynimo asociacija, pareiškė ieškinį *Heinrich Heine*, kuriuo buvo siekiama nutraukti tokią praktiką, nes, kaip ji teigia, vartotojui negali būti priskiriamos prekių pristatymo išlaidos atsisakius sutarties. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) teigimu, pagal Vokietijos teisę pirkėjui nėra aiškiai suteikiama teisė į užsakytos prekės pristatymo išlaidų grąžinimą. Vis dėlto abejodamas, ar prekių pristatymo išlaidų priskyrimas vartotojui, net kai šis pasinaudojo savo teise atsisakyti sutarties, atitinka Direktyvą 97/7/EB<sup>17</sup>, šis teismas Teisingumo Teismo prašė išaiškinti direktyvą.

Savo sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyvos 97/7/EB 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos antras sakinytis ir 2 dalis turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias tiekėjui leidžiama nuotolinės prekybos sutartyje prekių pristatymo išlaidas priskirti vartotojui, jei šis pasinaudoja teise atsisakyti sutarties.

Iš tiesų šiomis nuostatomis tiekėjui suteikiama teisė priskirti vartotojui, jei jis atsisako sutarties, tik tiesiogines prekių grąžinimo išlaidas. Jeigu pristatymo išlaidas taip pat turėtų padengti vartotojas, tai neišvengiamai atgrasytų jį pasinaudoti teise atsisakyti sutarties ir prieštarautų pačiam šio 6 straipsnio tikslui.

<sup>17</sup> 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, 1997, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 319).

Be to, dėl tokio priskyrimo kiltų abejonių dėl subalansuoto rizikos paskirstymo nuotolinės prekybos sutarčių šalims, nes vartotojas turėtų padengti visas su prekių transportu susijusias išlaidas.

*2017 m. liepos 6 d. Sprendimas „Air Berlin“ (C-290/16, [EU:C:2017:523](#))*

Vokietijos avialinijų įmonė *Air Berlin* bendrosiose pardavimo sąlygose nustatė sąlygą, kad iš sumos, kuri turi būti gražinta keleiviui, jeigu šis neatvyko į skrydį arba atšaukė savo ekonominio skrydžio rezervaciją, kaip administracinis mokestis išskaičiuojama 25 EUR. *Bundesverband der Verbraucherzentralen* (Vokietijos vartotojų asociacijų federacija) nusprendė, kad ši sąlyga yra negaliojanti pagal Vokietijos teisę, nes pernelyg nepalanki vartotojams. Be to, *Air Berlin* negali reikalauti atskiro mokesčio už teisės aktuose nustatytos pareigos vykdymą. *Bundesverband* kreipėsi į Vokietijos teismus su ieškiniu dėl tokių *Air Berlin* veiksmų nutraukimo.

Toje pačioje byloje *Bundesverband* ginčijo *Air Berlin* praktiką dėl kainų nurodymo jos internetinėje svetainėje. Iš tiesų 2010 m. bandomosios rezervacijos internetu metu *Bundesverband* nustatė, kad nurodyti mokesčių ir rinkliavų dydžiai buvo gerokai mažesni už tuos, kuriuos faktiškai gauna atitinkami oro uostai. *Bundesverband* manė, kad tokia praktika gali suklaidinti vartotoją ir kad ji prieštarauja kainų skaidrumo taisyklėms, numatytoms Sąjungos reglamente dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo<sup>18</sup>. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) Teisingumo Teismo klausė, ar, pirma, Reglamentą (EB) Nr. 1008/2008 reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo paslaugų kainas, turi nurodyti faktinį mokesčių dydį ir todėl negali šių mokesčių iš dalies įtraukti į savo oro susisiekimo paslaugų kainas, ir, antra, pagal minėtą reglamentą draudžiama taikyti nacionalinės teisės normą dėl bendrųjų pardavimo sąlygų, kai šios teisės normos teisinis pagrindas yra Sąjungos teisė, kuria remiantis iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliuojo jo rezervaciją, negalima imti atskiro mokesčio.

Teisingumo Teismas atsakė, kad Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečią sakinį reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo paslaugų kainas, turi atskirai nurodyti klientų mokėtinų mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, nurodytų šiame reglamente, dydžius. Be to, jie negali šių mokesčių ir rinkliavų, net iš dalies, įtraukti į oro susisiekimo paslaugų kainas. Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalimi siekiama garantuoti, be kita ko, informavimą apie oro susisiekimo paslaugų, teikiamų iš valstybės narės teritorijoje esančio oro uosto, kainas ir jų skaidrumą, taip prisidedant prie klientų, kurie naudojami šiomis paslaugomis, apsaugos užtikrinimo. Aiškinant kitaip, ši nuostata netektų praktinio veiksmingumo.

<sup>18</sup> 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių (OL L 293, 2008, p. 3).

Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiama tai, jog nacionalinės teisės akto, kuriuo perkelta Direktyva 93/13/EEB, taikymas gali lemti bendrosiose pardavimo sąlygose esančios nuostatos, pagal kurią iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliuojo rezervaciją, leidžiama imti atskirus fiksuoto dydžio administracinius mokesčius, pripažinimą negaliojančia. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas pažymi, kad bendrųjų taisyklių, kuriomis vartotojai saugomi nuo nesąžiningų sąlygų, turi būti laikomasi taip pat ir vežimo oro transportu sutartyse.

Taigi Reglamento (EB) Nr. 2409/92, panaikinto Reglamentu Nr. 1008/2008, penktoje konstatuojamojoje dalyje buvo nurodyta, kad reikia „papildyti kainų nustatymo laisvę atitinkamomis vartotojų ir pramonės interesų apsaugos priemonėmis“.

*2019 m. liepos 10 d. Sprendimas „Amazon EU“ (C-649/17, [EU:C:2019:576](#))*

Liuksemburge įsteigta įmonė *Amazon EU Sàrl* siūlo internetu įsigyti įvairių prekių. Pagrindinėje byloje Vokietijos vartotojų asociacijų federacija (toliau – federacija) apygardos teisme pareiškė ieškinį dėl *Amazon EU* praktikos, susijusios su informacijos, leidžiančios vartotojams susisiekti su šia įmone, skelbimu jos interneto svetainėje [www.amazon.de](#), nutraukimo. Tam teismui atmetus ieškinį, federacija pateikė apeliacinį skundą aukštesniajam apygardos teismui; šis skundas buvo taip pat atmestas. Tokiomis aplinkybėmis federacija pateikė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo susijęs su Direktyvos 2011/83/ES<sup>19</sup> 6 straipsnio 1 dalies c punkto aiškinimu.

Pirma, Teisingumo Teismas priminė, kad vartotojo galimybė greitai susisiekti su prekiautoju ir veiksmingai su juo bendrauti, kaip matyti iš šios nuostatos, yra ypač svarbi siekiant apsaugoti ir veiksmingai įgyvendinti vartotojų teises, būtent teisę atsisakyti sutarties, kurios įgyvendinimo tvarka ir sąlygos nurodytos šios direktyvos 9–16 straipsniuose. Vis dėlto aiškinant šią nuostatą reikia užtikrinti tinkamą aukšto vartotojų apsaugos lygio ir įmonių konkurencingumo pusiausvyrą, kaip tai išplaukia iš Direktyvos 2011/83/ES 4 konstatuojamosios dalies, kartu paisant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 16 straipsnyje įtvirtintos laisvės užsiimti verslu.

Teisingumo Teismas nustatė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar, atsižvelgiant visas aplinkybes, kuriomis vartotojas bando susisiekti su prekiautoju per interneto svetainę, ir ypač į šios svetainės struktūrą ir funkcines galimybes, šio prekiautojo šiam vartotojui užtikrinamos komunikacijos

<sup>19</sup> 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011, p. 64).

priemonės leidžia vartotojui greitai su juo susisiekti ir veiksmingai bendrauti, kaip tai numatyta Direktyvos 2011/83/ES 6 straipsnio 1 dalies c punkte.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad besąlygiška pareiga bet kokiomis aplinkybėmis nurodyti vartotojui telefono numerį ar net įrengti telefono ar fakso liniją arba sukurti naują elektroninio pašto adresą, kad vartotojai galėtų susisiekti su prekiautoju, atrodo neproporcinga.

Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2011/83/ES 6 straipsnio 1 dalies c punkte vartojamą žodžių junginį „jei turi“ reikia aiškinti taip, kad jis apima atvejus, kai prekiautojas turi telefono ar fakso numerį ir juos naudoja ne vien kitais nei bendravimo su vartotojais tikslais. Jeigu taip nėra, pagal šią nuostatą jis neįpareigojamas nurodyti vartotojui šio telefono numerio, įrengti telefono ar fakso linijos arba sukurti naujo elektroninio pašto adresą, kad vartotojai galėtų su juo susisiekti.

Antra, nagrinėdamas, ar toks prekiautojas, susiklosčius aplinkybėms kaip pagrindinėje byloje, gali naudoti komunikacijos priemonę, kuri nenurodyta Direktyvos 2011/83/ES 6 straipsnio 1 dalies c punkte, pavyzdžiui, tikralaikio pokalbio arba grįžtamojo skambučio sistemą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors ši nuostata nustato prekiautojo pareigą suteikti vartotojui galimybę naudotis komunikacijos priemone, kuri atitinka tiesioginės ir veiksmingos komunikacijos kriterijus, pagal šią nuostatą nedraudžiama, kad šis prekiautojas suteiktų galimybę naudotis kitomis nei šioje nuostatoje išvardytos komunikacijos priemonėmis tam, kad šie kriterijai būtų tenkinami.

#### 4. Asmens duomenų apsauga

*2015 m. spalio 1 d. Sprendimas „Weltimmo“ (C-230/14, [EU:C:2015:639](#))*

*Weltimmo*, Slovakijoje registruota įmonė, eksploatavo Vengrijoje esančio nekilnojamo turto skelbimams skirtą interneto svetainę. Dėl šios priežasties ji tvarkė skelbėjų asmens duomenis. Skelbimai vieną mėnesį buvo skelbiami nemokamai, vėliau už šias paslaugas reikėdavo mokėti. Daug skelbėjų elektroniniu paštu prašė pašalinti iš svetainės jų skelbimus po pirmojo mėnesio ir kartu ištrinti jų asmens duomenis. Tačiau *Weltimmo* nevykdė šių prašymų ir už savo paslaugas suinteresuotiesiems asmenims išrašydavo sąskaitas faktūras. Asmenų, kurie neapmokėjo sąskaitų, duomenis *Weltimmo* perduodavo skolų išieškojimo įmonėms. Skelbėjai pateikė skundą Vengrijos asmens duomenų apsaugos tarnybai. Ši skyrė *Weltimmo* dešimties milijonų Vengrijos forintų (HUF) (apie 32 000 EUR) baudą už Vengrijos įstatymo, kuriuo į nacionalinę teisę buvo perkelta Direktyva 95/46/EB<sup>20</sup>, pažeidimą.

<sup>20</sup> 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

*Weltimmo* apskundė šį priešišios institucijos sprendimą Vengrijos teisme. *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas, Vengrija), į kurį buvo kreiptasi su kasaciniu skundu, Teisingumo Teismo klausė, ar pagal minėtą direktyvą leidžiama Vengrijos priešišios institucijai taikyti Vengrijos įstatymą, priimtą remiantis direktyva, ir skirti tokiam įstatyme numatytą baudą.

Teisingumo Teismas priminė, kad iš Direktyvos 95/46/EB 19 konstatuojamosios dalies matyti, jog įtvirtinta lanksti padalinio sąvokos samprata. Taigi siekiant nustatyti, ar bendrovė, duomenų valdytoja, turi padalinį kitoje valstybėje narėje, kuri nėra valstybės narė arba trečioji valstybė, kurioje ji yra registruota, reikia įvertinti tiek vieneto nuolatinumo laipsnį, tiek tai, kiek realiai vykdoma veikla toje kitoje valstybėje narėje. Ypač tai taikytina įmonėms, kurios teikia savo paslaugas tik internetu.

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyvos 95/46/EB 4 straipsnio 1 dalies a punktas aiškintinas taip, kad pagal jį leidžiama taikyti kitos nei ta, kur asmens duomenų valdytojas registruotas, valstybės narės teisės aktus dėl asmens duomenų apsaugos, jeigu šis valdytojas pasinaudodamas nuolatinu vienetu tos valstybės narės teritorijoje veiksmingai ir realiai vykdo veiklą. Tačiau su šiuo duomenų tvarkymu susijusių asmenų pilietybė neturi reikšmės.

Tais atvejais, kai valstybės narės priešišios institucija padaro išvadą, kad taikytina teisė nėra tos valstybės narės teisė, bet kitos valstybės narės teisė, šios direktyvos 28 straipsnio 1, 3 ir 6 dalys turi būti aiškinamos taip, kad ši priešišios institucija negali įgyvendinti veiksmingo įsikišimo įgaliojimų. Vadinas, priešišios institucija pagal savo valstybės narės teisę negali taikyti sankcijų atsakingam asmens duomenų valdytojui, įsisteigusiam ne jos valstybėje narėje. Iš tiesų su atitinkamos valstybės narės teritorijos suverenumu susiję reikalavimai, teisėtumo principas ir teisinės valstybės sąvoka lemia, kad įgaliojimai taikyti sankcijas gali būti įgyvendinami tik neperžengiant teisės aktuose nustatytų ribų, kurių turi laikytis įgaliota veikti administracinė institucija, laikydama savo valstybės narės teisės reikalavimų.

***2015 m. spalio 6 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Schrems“ (C-362/14, [EU:C:2015:650](#))***

Maximilian Schrems, Austrijos pilietis, nuo 2008 m. naudojo socialiniu tinklu *Facebook*. Duomenys, kuriuos M. Schrems pateikė *Facebook*, buvo perduoti per Airijoje esantį *Facebook* filialą į serverius, esančius Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje, kur šie duomenys paskui buvo tvarkomi. M. Schrems Airijos priešišios institucijai pateikė skundą, teigdamas, kad, atsižvelgiant į 2013 m. Edward Snowden atskleistą informaciją apie Jungtinių Amerikos Valstijų žvalgybos tarnybų (visų pirma *National Security Agency*, toliau – NSA) veiklą, pagal Jungtinių Amerikos Valstijų teisę ir praktiką į jos teritoriją perduodami duomenys nėra pakankamai apsaugoti nuo šios šalies valstybės institucijų sekimo. Airijos priešišios institucija atmetė skundą motyvuodama tuo, kad Komisija



Sprendime 2000/520/EB<sup>21</sup> nustatė, jog pagal vadinamąją „saugaus uosto“ sistemą Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrina adekvatų perduodamų asmens duomenų apsaugos lygį.

*High Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija), į kurį buvo kreiptasi dėl ginčo nagrinėjimo, siekė išsiaiškinti, ar Komisijos sprendimu sudaroma kliūčių nacionalinei priežiūros institucijai nagrinėti skundą, remiantis tuo, kad trečioji šalis neužtikrina adekvataus apsaugos lygio, ir, jeigu reikia, sustabdyti ginčijamų duomenų perdavimą.

Teisingumo Teismas nustatė, kad asmens duomenų perdavimo iš valstybės narės į trečiąją šalį operacija savaime yra asmens duomenų tvarkymas pagal Direktyvos 95/46/EB<sup>22</sup> 2 straipsnio b punktą, atliekamas valstybės narės teritorijoje. Taigi nacionalinės valdžios institucijos yra įgaliotos patikrinti, ar asmens duomenų perdavimas iš valstybės narės, kurioje jos veikia, į trečiąją šalį atitinka Direktyvoje 95/46 nustatytus reikalavimus.

Tol, kol Teisingumo Teismas, vienintelis kompetentingas pripažinti Sąjungos teisės aktą negaliojančiu, nepripažino Komisijos sprendimo negaliojančiu, valstybės narės ir jų institucijos negali imtis šiam sprendimui prieštaraujančių priemonių, pavyzdžiui, priimti aktų, kurie būtų privalomi ir kuriuose būtų konstatuota, kad minėtame sprendime nurodyta trečioji šalis neužtikrina adekvataus apsaugos lygio. Jeigu priežiūros institucija padarytų išvadą, kad argumentai, pateikti grindžiant prašymą dėl teisių ir laisvių apsaugos tvarkant šiuos asmens duomenis, yra nepagrįsti, ir dėl šios priežasties minėtą prašymą atmestų, šį prašymą pateikęs asmuo turi turėti galimybę pasinaudoti teisminėmis teisių gynimo priemonėmis, leidžiančiomis ginčyti šį jo nenaudai priimtą sprendimą nacionaliniuose teismuose. Priešingu atveju, kai minėta institucija mano, kad asmens, pateikęs jai tokį prašymą, pateikti kaltinimai pagrįsti, remdamasi Direktyvos 95/46/EB 28 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos trečia įtrauka, siejama, be kita ko, su Chartijos 8 straipsnio 3 dalimi, ji turi galėti kreiptis į teismą.

Direktyvos 95/46/EB 25 straipsnio 6 dalis, siejama su Chartijos 7, 8 ir 47 straipsniais, turi būti aiškinama taip, kad pagal šią nuostatą priimtas sprendimas, kuriame Komisija konstatuoja, jog trečioji šalis užtikrina adekvatų apsaugos lygį, nesudaro valstybės narės priežiūros institucijai kliūčių nagrinėti asmens prašymą apsaugoti jo teises ir laisves tvarkant su juo susijusius asmens duomenis, perduotus iš valstybės narės į šią trečiąją šalį, jei šis asmuo teigia, kad pagal tos šalies teisę ir praktiką nėra užtikrinamas adekvatus apsaugos lygis.

Direktyvos 95/46/EB 25 straipsnio 6 dalyje esantis žodžių junginys „adekvatus apsaugos lygis“ turi būti suprantamas kaip reikalaujantis, kad ši trečioji šalis savo įstatymais arba tarptautiniais įsipareigojimais iš tikrųjų užtikrintų iš esmės tokį patį pagrindinių laisvių ir

<sup>21</sup> 2000 m. liepos 26 d. Komisijos sprendimas 2000/520/EB dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl saugaus uosto privatumo principų teikiamos apsaugos pakankamumo ir su tuo susijusių JAV komercijos departamento pateiktų dažnai užduodamų klausimų (OL L 215, 2000, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 16 sk., 1 t., p. 119).

<sup>22</sup> 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

teisių apsaugos lygį, koks garantuojamas Sąjungoje pagal šią direktyvą, siejamą su Chartija.

„Saugaus uosto“ principai taikomi tik įsipareigojusioms JAV organizacijoms, gaunančioms asmens duomenis iš Sąjungos, ir nereikalaujama, kad JAV valdžios institucijos būtų įpareigosotos laikytis šių principų. Be to, pagal Sprendimą 2000/520/EB leidžiami asmenų, kurių asmens duomenys yra arba gali būti perduoti iš Sąjungos į Jungtines Amerikos Valstijas, pagrindinių teisių apribojimai, grindžiami reikalavimais, susijusiais su nacionaliniu saugumu ir viešuoju interesu arba Jungtinių Amerikos Valstijų teisės aktu laikymusi, tačiau jame nenustatyta, kad Jungtinėse Amerikos Valstijose yra valstybinio pobūdžio taisyklių, skirtų šių teisių apribojimų riboms nustatyti, ir nekalbama apie veiksmingos teisinės apsaugos nuo tokio pobūdžio apribojimų egzistavimą.

Be to, priimdama Sprendimo 2000/520/EB 3 straipsnį Komisija viršijo pagal Direktyvos 95/46/EB 25 straipsnio 6 dalį, siejamą su Chartija, suteiktus įgaliojimus, todėl jis negalioja.

**2019 m. spalio 1 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Planet49“ (C-673/17, [EU:C:2019:801](#))**

*Planet49* yra įmonė, interneto svetainėje [www.dein-macbook.de](http://www.dein-macbook.de) organizuojanti reklaminius žaidimus. Kad galėtų juose dalyvauti, interneto naudotojai turėjo nurodyti savo pavardę ir adresą interneto puslapyje, kuriame buvo žymimieji langeliai. Langelis, pagal kurį leidžiama įdiegti slapukus, buvo pažymėtas iš anksto.

Gavęs Vokietijos vartotojų asociacijų federacijos skundą *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) suabejojo dėl būdo, kaip gaunamas naudotojų sutikimas panaudojant iš anksto pažymėtą langelį, teisėtumo ir dėl paslaugos teikėjui tenkančios pareigos suteikti informaciją apimties.

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą iš esmės buvo susijęs su Direktyvoje dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamoje su Direktyva 95/46/EB ir Bendruoju duomenų apsaugos reglamentu, numatytos „sutikimo“ sąvokos aiškinimu.

Pirma, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Direktyvos 95/46/EB 2 straipsnio h punkte, į kurį daroma nuoroda Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių 2 straipsnio f punkte, sutikimas apibrėžiamas kaip reiškiantis „bet kurį savanoriškai ir žinomai duotą konkretų duomenų subjekto pareiškimą [valios išreiškimą], kuriuo duomenų subjektas nurodo savo sutikimą, kad būtų tvarkomi su juo susiję [jo asmens] duomenys“. Jis nurodė, kad reikalavimas dėl duomenų subjekto valios „išreiškimo“ akivaizdžiai reiškia aktyvius, o ne pasyvius veiksmus. O sutikimas, duotas pasitelkiant iš anksto pažymėtą žymimąjį langelį, neapima aktyvių interneto svetainės naudotojo veiksmų. Be to, Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių 5 straipsnio 3 dalies, kurioje po pakeitimų, padarytų Direktyva 2009/136, numatyta, kad naudotojas turi būti davęs „sutikimą“ įdiegti slapukus, genezė rodo, kad nuo šiol naudotojo sutikimas negali būti preziumuojamas ir turi kilti iš aktyvaus jo elgesio. Galiausiai nuo šiol aktyvus sutikimas yra numatytas

Bendrajame duomenų apsaugos reglamente, kurio 4 straipsnio 11 punkte reikalaujama valios išreiškimo, be kita ko, „vienareikšmiais veiksmais“, o jo 32 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodyta, kad sutikimu negali būti laikoma „tyla, iš anksto pažymėti langeliai arba neveikimas“.

Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad nėra duotas galiojantis sutikimas, kai išsaugoti informaciją arba prieiti prie informacijos, saugomos interneto svetainės naudotojo galiniame įrenginyje, leidžiama pagal iš anksto pažymėtą žymimąjį langelį, kurio žymėjimą naudotojas turi pašalinti, norėdamas atsisakyti duoti sutikimą.

Antra, Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių 5 straipsnio 3 dalimi naudotoją siekiama apsaugoti nuo bet kokio kišimosi į jo privatų gyvenimą, neatsižvelgiant į tai, ar šis kišimasis susijęs su asmens duomenimis, ar ne. Vadinasi, „sutikimo“ sąvoka neturi būti aiškinama skirtingai, atsižvelgiant į tai, ar interneto svetainės naudotojo galiniame įrenginyje saugoma arba naudojama informacija yra (arba nėra) asmens duomenys.

Trečia, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių 5 straipsnio 3 dalį reikalaujama, kad naudotojas būtų davęs sutikimą po to, kai gavo aiškia ir išsamią informaciją, visų pirma apie tvarkymo tikslus. Aiški ir išsami informacija turi leisti naudotojui lengvai nustatyti savo duodamo sutikimo pasekmes ir užtikrinti, kad šis sutikimas būtų duotas žinant visas aplinkybes. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad slapukų veikimo trukmė ir galimybė (arba ne) tretiesiems asmenims turėti prieigą prie šių slapukų yra dalis aiškos ir detalios informacijos, kurią paslaugų teikėjas turi pateikti interneto svetainės naudotojui.

***2020 m. liepos 16 d. Sprendimas „Facebook Ireland ir Schrems“ (C-311/18, [EU:C:2020:559](#))***

Bendrajame duomenų apsaugos reglamente<sup>23</sup> (BDAR) nurodyta, kad iš principo galima perduoti tokius duomenis į trečiąją šalį, tik jei atitinkama trečioji šalis užtikrina tinkamą šių duomenų apsaugos lygį. Pagal šį reglamentą Komisija gali konstatuoti, kad trečioji šalis savo nacionalinės teisės aktais arba tarptautiniais įsipareigojimais užtikrina tinkamą apsaugos lygį<sup>24</sup>. Nesant tokio sprendimo dėl tinkamumo, tokį perdavimą galima atlikti, tik jei Sąjungoje įsteigtas asmens duomenų eksportuotojas numato tinkamas apsaugos priemonės, kurios, be kita ko, gali kilti iš Komisijos priimtų standartinių duomenų apsaugos sąlygų, ir jei duomenų subjektai turi įgyvendinamas teises ir veiksmingas teisių gynimo priemones<sup>25</sup>.

<sup>23</sup> 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (OL L 119, 2016, p. 1).

<sup>24</sup> BDAR 45 straipsnis.

<sup>25</sup> BDAR 46 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies c punktas.

Be to, BDAR aiškiai nustatytos sąlygos, kuriomis galima atlikti tokį perdavimą nesant sprendimo dėl tinkamumo arba tinkamų apsaugos priemonių<sup>26</sup>.

Maximilian Schrems yra Austrijoje gyvenantis šios šalies pilietis; nuo 2008 m. jis yra *Facebook* naudotojas. M. Schrems, kaip ir kitų Sąjungos teritorijoje gyvenančių naudotojų, asmens duomenis (visus arba jų dalį) *Facebook Ireland* perduoda į Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje esančius serverius, priklausančius *Facebook Inc.*, ir jie ten tvarkomi. M. Schrems pateikė Airijos priežiūros institucijai skundą, jame iš esmės prašė uždrausti tokį duomenų perdavimą. Jis tvirtino, kad Jungtinių Amerikos Valstijų teisė ir praktika neužtikrina pakankamos apsaugos nuo valdžios institucijų prieigos prie į šią šalį perduodamų duomenų. Šis skundas buvo atmestas, be kita ko, remiantis tuo, kad Sprendime 2000/520<sup>27</sup> (vadinamajame „saugaus uosto“ sprendime) Komisija konstatavo, kad Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrina tinkamą apsaugos lygį. Gavęs *High Court* (Aukštasis Teismas, Airija) prejudicinį klausimą, 2015 m. spalio 6 d. sprendimu Teisingumo Teismas pripažino šį Komisijos sprendimą negaliojančiu (toliau – Sprendimas *Schrems*)<sup>28</sup>.

Paskelbus Sprendimą *Schrems* ir vėliau Airijos teismui panaikinus sprendimą, kuriuo buvo atmestas M. Schrems skundas, Airijos priežiūros institucija paprašė jo performuluoti savo skundą atsižvelgiant į tai, kad Teisingumo Teismas pripažino negaliojančiu Sprendimą 2000/520. Performuluotame skunde M. Schrems teigė, kad Jungtinės Amerikos Valstijos neužtikrina pakankamos į šią šalį perduodamų asmens duomenų apsaugos. Jis prašė sustabdyti jo asmens duomenų perdavimą iš Sąjungos į Jungtines Amerikos Valstijas, kurį *Facebook Ireland* dabar atlieka remdamasi Sprendimo 2010/87<sup>29</sup> priede pateiktomis standartinėmis apsaugos sąlygomis, arba uždrausti tokį perdavimą ateityje. Manydama, kad M. Schrems skundo išnagrinėjimas, be kita ko, priklauso nuo Sprendimo 2010/87 galiojimo, priežiūros institucija inicijavo procesą *High Court* (Aukštasis Teismas), kad šis Teisingumo Teismui pateiktų prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Po šio proceso pradėjimo Komisija priėmė Sprendimą 2016/1250 dėl ES ir JAV „privatumo skydo“ užtikrinamos apsaugos tinkamumo<sup>30</sup> (vadinamąjį „privatumo skydo“ sprendimą“).

Prašymu priimti prejudicinį sprendimą šį prašymą pateikęs teismas paklausė Teisingumo Teismo dėl BDAR taikytinumo asmens duomenų perdavimui remiantis Sprendime 2010/87 pateiktomis standartinėmis apsaugos sąlygomis, dėl šiuo reglamentu reikalaujamo apsaugos lygio, kai atliekamas toks perdavimas, ir dėl šiomis aplinkybėmis priežiūros institucijoms tenkančių pareigų. Be to, *High Court* (Aukštasis

<sup>26</sup> BDAR 49 straipsnis.

<sup>27</sup> 2000 m. liepos 26 d. Komisijos sprendimas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl saugaus uosto privatumo principų teikiamos apsaugos pakankamumo ir su tuo susijusių JAV komercijos departamento pateiktų Dažnai užduodamų klausimų (OL L 215, 2000, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 16 sk., 1 t., p. 119).

<sup>28</sup> 2015 m. spalio 6 d. Sprendimas *Schrems* (C-362/14, [EU:C:2015:650](#)).

<sup>29</sup> 2010 m. vasario 5 d. Komisijos sprendimas dėl sutarčių standartinių sąlygų, nustatytų asmens duomenų perdavimui trečiojoje šalyje įsikūrusiems tvarkytojams pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB nuostatas (OL L 39, 2010, p. 5), iš dalies pakeistas 2016 m. gruodžio 16 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2016/2297 (OL L 344, 2016, p. 100).

<sup>30</sup> 2016 m. liepos 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1250 dėl ES ir JAV „privatumo skydo“ užtikrinamos apsaugos tinkamumo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB (OL L 207, 2016, p. 1).

Teismas) iškėlė klausimą tiek dėl Sprendimo 2010/87, tiek dėl Sprendimo 2016/1250 galiojimo.

2020 m. liepos 16 d. sprendimu Teisingumo Teismas konstatavo, kad išnagrinėjus Sprendimą 2010/87 atsižvelgiant į Pagrindinių teisių chartiją nenumatyta nieko, kas galėtų paveikti jo galiojimą. Tačiau jis pripažįsta Sprendimą 2016/1250 negaliojančiu.

Visų pirma Teisingumo Teismas laikosi nuomonės, kad Sąjungos teisė, be kita ko, BDAR, taikoma asmens duomenų perdavimui, kurį komerciniais tikslais atlieka valstybėje narėje įsteigtas ūkio subjektas kitam trečiojoje šalyje įsteigtam ūkio subjektui, net jei atliekant šį perdavimą arba po jo atitinkamos trečiosios šalies valdžios institucijos gali tvarkyti šiuos duomenis visuomenės saugumo, gynybos ir valstybės saugumo tikslais. Jis pažymi, jog tai, kad trečiosios šalies institucijos atlieka tokį duomenų tvarkymą, nereiškia, kad jis nepatenka į BDAR taikymo sritį.

Dėl reikalaujamo apsaugos lygio atliekant tokį perdavimą Teisingumo Teismas nusprendė, kad šiuo tikslu BDAR nuostatose numatyti reikalavimai, susiję su tinkamomis apsaugos priemonėmis, įgyvendinamomis teisėmis ir veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis, turi būti aiškinami taip, kad asmenų, kurių asmens duomenys perduodami į trečiąją šalį remiantis standartinėmis duomenų apsaugos sąlygomis, apsaugos lygis turi būti iš esmės lygiavertis tam, kuris garantuojamas Sąjungoje šiuo reglamentu, siejamu su Chartija.

Šiomis aplinkybėmis jis pažymėjo, kad vertinant šį apsaugos lygį turi būti atsižvelgta ir į Sąjungoje įsteigto duomenų eksportuotojo ir atitinkamoje trečiojoje šalyje įsteigto perduodamų duomenų gavėjo sudarytų sutarčių sąlygas, ir, kiek tai susiję su galima šios trečiosios šalies valdžios institucijų prieiga prie taip perduotų asmens duomenų, į atitinkamus šios šalies teisinės sistemos aspektus.

Dėl priežiūros institucijoms tokio perdavimo aplinkybėmis tenkančių pareigų Teisingumo Teismas nusprendė, kad, nebent Komisija yra teisėtai priėmusi sprendimą dėl tinkamumo, šios institucijos, be kita ko, privalo sustabdyti arba uždrausti duomenų perdavimą į trečiąją šalį, jei, atsižvelgdamos į visas konkrečias šio perdavimo aplinkybes, mano, kad šioje trečiojoje šalyje standartinių duomenų apsaugos sąlygų nesilaikoma arba jų negalima laikytis ir kad kitomis priemonėmis negalima užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamos perduodamų duomenų apsaugos, jeigu Sąjungoje įsteigtas eksportuotojas pats nesustabdė arba nenutraukė tokio perdavimo.

Teisingumo Teismas taip pat išnagrinėjo Sprendimo 2010/87 galiojimą. Teisingumo Teismo teigimu, šio sprendimo galiojimo nepaneigia vien tai, kad jame pateiktos standartinės duomenų apsaugos sąlygos dėl savo sutartinio pobūdžio nėra privalomos trečiųjų šalių, į kurias gali būti perduodami asmens duomenys, valdžios institucijoms. Tačiau jis pažymėjo, kad šis galiojimas priklauso nuo to, ar minėtame sprendime yra įtvirtinti veiksmingi mechanizmai, leidžiantys praktiškai užtikrinti, kad būtų laikomasi Sąjungos teisėje reikalaujamo apsaugos lygio ir kad asmens duomenų perdavimas, grindžiamas tokiomis sąlygomis, būtų sustabdytas arba uždraustas pažeidus šias sąlygas

arba nesant galimybės jų laikytis. Teisingumo Teismas konstatavo, kad Sprendimu 2010/87 nustatyti tokie mechanizmai. Šiuo klausimu jis, be kita ko, pabrėžė, kad šiuo sprendimu duomenų eksportuotojui ir perduodamų duomenų gavėjui nustatyta pareiga iš anksto patikrinti, ar atitinkamoje trečiojoje šalyje laikomasi šio apsaugos lygio, ir kad pagal šį sprendimą šis gavėjas privalo informuoti duomenų eksportuotoją, jei negali laikytis standartinių apsaugos sąlygų, o šis eksportuotojas tuomet turi sustabdyti duomenų perdavimą ir (arba) nutraukti su duomenų gavėju sudarytą sutartį.

Galiausiai Teisingumo Teismas išnagrinėjo Sprendimo 2016/1250 galiojimą atsižvelgdamas į reikalavimus, kylančius iš BDAR, siejamo su Chartijos nuostatomis, garantuojančiomis teisę į privatų ir šeimos gyvenimą, asmens duomenų apsaugą ir teisę į veiksmingą teisminę gynybą. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tame sprendime, kaip ir Sprendime 2000/520, įtvirtinta reikalavimų, susijusių su nacionaliniu saugumu, viešuoju interesu ir JAV teisės aktų laikymusi, viršenybė, taigi remiantis ja galima nustatyti asmenų, kurių asmens duomenys perduodami į šią trečiąją šalį, pagrindinių teisių suvaržymus. Teisingumo Teismo teigimu, asmens duomenų apsaugos apribojimai, kurių kyla iš Jungtinių Amerikos Valstijų nacionalinės teisės aktų, susijusių su JAV valdžios institucijų prieiga prie tokių duomenų, perduodamų iš Sąjungos į šią trečiąją šalį, ir šių institucijų atliekamu jų naudojimu, ir kuriuos Komisija įvertino Sprendime 2016/1250, nėra sureglamentuoti taip, kad atitiktų reikalavimus, iš esmės lygiaverčius tiems, kurie Sąjungos teisėje nustatyti pagal proporcingumo principą, nes šiais teisės aktais grindžiamos stebėjimo programos neapsiriboja tuo, kas griežtai būtina. Remdamasis tame sprendime pateiktomis išvadomis Teisingumo Teismas pažymėjo, jog, kalbant apie tam tikras stebėjimo programas, iš minėtų teisės aktų jokia būdu nematyti, kad juose yra įtvirtintų įgaliojimų įgyvendinti šias programas apribojimų ar garantijų ne JAV asmenims, kuriems gali būti taikomos šios programos. Teisingumo Teismas pridūrė, kad nors tuose teisės aktuose numatyti reikalavimai, kurių turi laikytis JAV valdžios institucijos įgyvendindamos atitinkamas stebėjimo programas, pagal juos duomenų subjektams nesuteikiamos įgyvendinamos teisės, kuriomis jie galėtų remtis teismuose JAV valdžios institucijų atžvilgiu.

Dėl teisminės apsaugos reikalavimo Teisingumo Teismas nusprendė, kad, priešingai, nei konstatavo Komisija Sprendime 2016/1250, tame sprendime nurodytu ombudsmeno mechanizmu šiems asmenims nesuteikiama teisių gynimo priemonė institucijoje, suteikiančioje garantijas, iš esmės lygiavertes toms, kurios reikalaujamos Sąjungos teisėje, kuria galėtų būti užtikrintas tiek pagal šį mechanizmą numatyto ombudsmeno nepriklausomumas, tiek normų, kuriomis tas ombudsmenas būtų įgaliotas priimti JAV žvalgybos tarnyboms privalomus sprendimus, egzistavimas. Remdamasis visais šiais motyvais, Teisingumo Teismas pripažino Sprendimą 2016/1250 negaliojančiu.

*2021 m. kovo 2 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Prokuratuur (Prieigos prie elektroninių ryšių duomenų sąlygos)“ (C-746/18, [EU:C:2021:152](#))*

Estijoje H. K. buvo iškelta baudžiamoji byla dėl vagysčių, pasinaudojimo trečiojo asmens banko kortele ir smurto prieš teismo procese dalyvaujančius asmenis. Pirmosios instancijos teismas nuteisė H. K. už šias nusikalstamas veikas dvejų metų laisvės atėmimo bausme. Šis nuosprendis vėliau patvirtintas apeliacinėje instancijoje.

Protokolai, kuriais remiantis konstatuotos šios nusikalstamos veikos, buvo parengti, be kita ko, pasinaudojus asmens duomenimis, surinktais teikiant elektroninių ryšių paslaugas. *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija), kuriam H. K. pateikė kasacinį skundą, kilo abejonių, ar su Sąjungos teise<sup>31</sup> yra suderinamos sąlygos, kuriomis ikiteisminio tyrimo institucijos gavo prieigą prie šių duomenų.

Šios abejonės susijusios, pirma, su klausimu, ar laikotarpio, už kurį ikiteisminio tyrimo institucijos turėjo prieigą prie duomenų, trukmė yra kriterijus, leidžiantis įvertinti atitinkamų asmenų pagrindinių teisių suvaržymo, kurį lemia tokia prieiga, dydį. Kadangi šis laikotarpis buvo labai trumpas arba surinktų duomenų kiekis labai nedidelis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimas, ar kovos su nusikalstamumu apskritai, o ne vien kovos su sunkiais nusikaltimais, tikslas gali pateisinti tokį suvaržymą. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejojo, ar galima Estijos prokuratūrai, atsižvelgiant į įvairius pagal Estijos teisės aktus jai priskirtus uždavinius, laikyti „nepriklausoma“ administracine institucija, kaip tai suprantama pagal Sprendimą *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.*<sup>32</sup>, galinčia leisti ikiteisminio tyrimo institucijos prieigą prie atitinkamų duomenų.

Teisingumo Teismo (didžiosios kolegijos) sprendime konstatuota, kad pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamą su Chartija, draudžiamos nacionalinės teisės normos, leidžiančios valdžios institucijų prieigą prie srauto duomenų ar vietos nustatymo duomenų, galinčių suteikti informacijos apie elektroninių ryšių priemonės naudotojo pranešimus arba jo naudojamų galinių įrenginių vietą ir leisti padaryti tiksliai išvadas apie jo privatų gyvenimą nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais, neribojant šios prieigos taikymo vien procedūroms, kuriomis siekiama kovoti su sunkiais nusikaltimais arba užkirsti kelią didelėms grėsmėms visuomenės saugumui. Teisingumo Teismas nurodė, kad laikotarpis, už kurį prašoma leisti susipažinti su šiais duomenimis, ir šiuo laikotarpiu turimų duomenų kiekis ar pobūdis šiuo atžvilgiu neturi reikšmės. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal šią direktyvą, siejamą su Chartija, draudžiamos nacionalinės teisės normos, suteikiančios prokuratūrai įgaliojimus leisti valdžios

<sup>31</sup> Konkrečiai su 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 514), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB (OL L 337, 2009, p. 11) (toliau – Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių), 15 straipsnio 1 dalimi, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7, 8, 11 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi.

<sup>32</sup> 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.* (C-203/15 ir C-698/15, [EU:C:2016:970](#), 120 punktas).

institucijos prieigą prie srauto duomenų ir vietos nustatymo duomenų ikiteisminio tyrimo tikslais.

Dėl sąlygų, kuriomis prieiga prie elektroninių ryšių paslaugų teikėjų saugomų srauto ir vietos nustatymo duomenų gali būti suteikta valdžios institucijoms nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais, taikant priemonę, kurios imtasi pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių<sup>33</sup>, Teisingumo Teismas priminė tai, ką konstatavo Sprendime *La Quadrature du Net ir kt.*<sup>34</sup>. Taigi pagal šią direktyvą valstybėms narėms, siekiant, be kita ko, šių tikslų, leidžiama imtis teisėkūros priemonių, kuriomis siekiama apriboti šioje direktyvoje nurodytų teisių ir pareigų, visų pirma pareigos užtikrinti pranešimų ir su jais susijusių srauto duomenų konfidencialumą, apimtį<sup>35</sup>, tik laikantis bendrųjų Sąjungos teisės principų, įskaitant proporcingumo principą, ir Chartijoje garantuojamų pagrindinių teisių<sup>36</sup>. Šiuo klausimu pagal direktyvą draudžiamos teisėkūros priemonės, kuriomis elektroninių ryšių paslaugų teikėjai prevenciškai įpareigojami bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis.

Kiek tai susiję su nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslu, kurio siekiama nagrinėjamos teisės normomis, remdamasis proporcingumo principu Teisingumo Teismas nusprendė, kad tik kovos su sunkiais nusikaltimais arba didelių grėsmių visuomenės saugumui prevencijos tikslai gali pateisinti valdžios institucijų prieigą prie visų srauto ar vietos nustatymo duomenų, galinčių leisti daryti tiksliai išvadas apie atitinkamų asmenų privatų gyvenimą, o kiti veiksniai, susiję su prašymo leisti susipažinti su duomenimis proporcingumu, kaip antai laikotarpio, už kurį prašoma leisti susipažinti su tokiais duomenimis, trukmė, negali lemti, kad nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas apskritai tikslas pateisintų tokią prieigą.

Dėl prokuratūrai suteiktos kompetencijos leisti valdžios institucijos prieigą prie srauto duomenų ir vietos nustatymo duomenų, vadovaujant ikiteisminiam tyrimui, Teisingumo Teismas priminė, kad nacionalinėje teisėje turi būti nustatytos sąlygos, kurioms esant elektroninių ryšių paslaugų teikėjai turi suteikti kompetentingoms nacionalinėms institucijoms prieigą prie duomenų, kuriais disponuoja. Vis dėlto, kad tokios teisės normos atitiktų proporcingumo reikalavimą, jose turi būti numatytos aiškios ir tikslios taisyklės, reglamentuojančios nagrinėjamos priemonės apimtį ir taikymą bei nustatančios minimalius reikalavimus, kad asmenys, kurių asmens duomenys tvarkomi, turėtų pakankamai garantijų, leidžiančių veiksmingai apsaugoti šiuos duomenis nuo piktnaudžiavimo pavojų. Tokios teisės normos turi būti teisiškai privalomos pagal nacionalinę teisę ir jose turi būti nurodyta, kokiomis aplinkybėmis ir materialinėmis bei

<sup>33</sup> Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalis.

<sup>34</sup> 2020 m. spalio 6 d. Sprendimas *La Quadrature du Net ir kt.* (C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, [EU:C:2020:791](#), 166–169 punktai).

<sup>35</sup> Direktyvos 2002/58 5 straipsnio 1 dalis.

<sup>36</sup> Būtent Chartijos 7, 8, 11 straipsniuose ir 52 straipsnio 1 dalyje.



procedūrinėmis sąlygomis gali būti imtasi tokių duomenų tvarkymą numatančios priemonės, taip užtikrinant, kad teisių suvaržymas neviršytų to, kas griežtai būtina.

Teisingumo Teismas nurodė, kad siekiant praktiškai užtikrinti visišką tokių sąlygų laikymąsi būtina, kad prieš suteikiant kompetentingoms nacionalinėms institucijoms prieigą prie saugomų duomenų teismas arba nepriklausomas administracinis subjektas atliktų išankstinę kontrolę ir savo sprendimą priimtų gavęs motyvuotą šių institucijų prašymą, pateiktą, be kita ko, vykdant prevencijos, atskleidimo arba baudžiamojo persekiojimo procedūras. Tinkamai pagrįstos skubos atveju kontrolė turi būti įvykdyta per trumpą laiką.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad atliekant išankstinę kontrolę, be kita ko, reikalaujama, kad teismas ar subjektas, kuriam pavesta atlikti šią kontrolę, turėtų visus įgaliojimus ir suteiktų visas garantijas, būtiną įvairių nagrinėjamų interesų ir teisių suderinimui užtikrinti. Konkrečiau kalbant apie ikiteisminį tyrimą, tokiai kontrolei vykdyti reikia, kad šis teismas arba subjektas galėtų užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp interesų, susijusių su tyrimo poreikiais kovojant su nusikalstamumu, ir asmenų, prie kurių duomenų suteikiama prieiga, pagrindinių teisių į privataus gyvenimo gerbimą ir asmens duomenų apsaugą. Kai šią kontrolę vykdo ne teismas, o nepriklausomas administracinis subjektas, jis turi turėti statusą, leidžiantį jam vykdyti savo funkcijas objektyviai ir nešališkai, ir šiuo tikslu jis turi būti apsaugotas nuo bet kokios išorinės įtakos.

Kaip nurodė Teisingumo Teismas, iš to matyti, kad nepriklausomumo reikalavimas, kurį turi atitikti institucija, atsakinga už išankstinę kontrolę, reiškia, kad ši institucija turi turėti trečiojo asmens statusą institucijos, prašančios leisti susipažinti su duomenimis, atžvilgiu, kad pirmoji institucija galėtų objektyviai ir nešališkai vykdyti šią kontrolę be jokios išorinės įtakos. Konkrečiai baudžiamosios teisės srityje nepriklausomumo reikalavimas reiškia, kad už šią išankstinę kontrolę atsakinga institucija, pirma, nedalyvauja vykdant nagrinėjamą ikiteisminį tyrimą ir, antra, turi būti nešališka baudžiamojo proceso šalims. Taip nėra prokuratūros, kuri, kaip Estijos prokuratūra, vadovauja ikiteisminiam tyrimui ir prireikus palaiko valstybinį kaltinimą, atveju. Vadinasi, prokuratūra negali atlikti minėtos išankstinės kontrolės.

***2020 m. spalio 6 d. Sprendimai (didžioji kolegija) „Privacy International“ (C-623/17, [EU:C:2020:790](#)) ir „La Quadrature du Net ir kt.“ (C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, [EU:C:2020:791](#))***

Pastaraisiais metais Teisingumo Teismas keliuose bylose priėmė ne vieną sprendimą dėl asmens duomenų apsaugos ir prieigos prie jų elektroninių ryšių sektoriuje<sup>37</sup>. Šiuose

<sup>37</sup> 2014 m. balandžio 8 d. Sprendimu *Digital Rights Ireland ir kt.* (C-293/12 ir C-594/12, [EU:C:2014:238](#)) Teisingumo Teismas pripažino 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/24/EB dėl duomenų, generuojamų arba tvarkomų teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas arba viešuosius ryšių tinklus, saugojimo ir iš dalies keičiančią Direktyvą 2002/58/EB (OL L 105, 2006, p. 54) negaliojančia dėl to, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) pripažintų teisių į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugą suvaržymas, kurį lėmė šioje direktyvoje numatyta bendra pareiga saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis, viršijo tai, kas griežtai būtina. Be to, 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendime *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.* (C-203/15 ir C-698/15, [EU:C:2016:970](#)) Teisingumo

sprendimuose, visų pirma Sprendime *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.*, kuriame Teisingumo Teismas, be kita ko, konstatavo, kad valstybės narės negali įpareigoti elektroninių ryšių paslaugų teikėjų bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenų, suformuota jurisprudencija sukėlė susirūpinimą kai kurioms valstybėms narėms, nuogaustaujančioms, kad iš jų buvo atimta priemonė, kurią jos laikė būtina, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą ir kovoti su nusikalstamumu.

Esant šiam kontekstui, *Investigatory Powers Tribunal* (Bylų dėl tyrimų įgaliojimų teismas, Jungtinė Karalystė) (*Privacy International, C-623/17*), *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) (*La Quadrature du Net ir kt.*, sujungtos bylos C-511/18 ir C-512/18) bei *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas, Belgija) (*Ordre des barreaux francophones et germanophone ir kt.*, C-520/18) nagrinėjo bylas dėl kai kurių valstybių narių šiose srityse priimtų teisės aktų, kuriais konkrečiai numatoma elektroninių ryšių paslaugų teikėjų pareiga perduoti valdžios institucijai arba bendrai ir nediferencijuotai saugoti naudotojų srauto ir vietos nustatymo duomenis, teisėtumo.

Dviem sprendimais, kuriuos 2020 m. spalio 6 d. paskelbė didžioji kolegija, Teisingumo Teismas visų pirma konstatavo, kad Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių taikytina nacionalinės teisės aktams, kuriais, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą ir kovoti su nusikalstamumu, elektroninių ryšių paslaugų teikėjai įpareigojami tvarkyti asmens duomenis, pavyzdžiui, juos perduoti valdžios institucijoms arba saugoti. Be to, patvirtinęs Sprendimu *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.* suformuotą jurisprudenciją dėl bendro ir nediferencijuoto srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimo neproporcingumo Teisingumo Teismas patikslino visų pirma pagal šią direktyvą valstybėms narėms suteikiamų tokių duomenų saugojimo minėtais įgaliojimų apimtį.

Visų pirma Teisingumo Teismas išskleidė šiose bylose iškeltas abejones dėl Privatumo ir elektroninių ryšių direktyvos taikymo. Iš tiesų kai kurios rašytines pastabas Teisingumo Teismui pateikusios valstybės narės išreiškė skirtingas nuomones šiuo klausimu. Jos visų pirma teigė, kad ši direktyva netaikytina nagrinėjamiems nacionalinės teisės aktams, nes jų tikslas – nacionalinio saugumo užtikrinimas, o tai priklauso išimtinai jų kompetencijai, kaip tai patvirtina ESS 4 straipsnio 2 dalies trečias sakinyss. Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinės teisės aktai, kuriais elektroninių ryšių paslaugų teikėjai įpareigojami saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis arba nurodytu tikslu perduoti šiuos duomenis nacionalinėms saugumo ir žvalgybos tarnyboms, patenka į direktyvos taikymo sritį.

Teismas aiškino 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002, p. 37), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB (OL L 337, 2009, p. 11; klaidų ištaisymai OL L 241, 2013, p. 9 ir OL L 275, 2014, p. 8) (toliau – Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių), 15 straipsnio 1 dalį. Šiuo straipsniu valstybėms narėms suteikiama galimybė apsaugos tikslais, be kita ko, nacionalinio saugumo užtikrinimo tikslu, priimti „teisėkūros priemones“, kad būtų apribota kai kurių direktyvoje numatytų teisių ir pareigų apimtis. Galiausiai 2018 m. spalio 2 d. Sprendimu *Ministerio Fiscal* (C-207/16, [EU:C:2018:788](#)) Teisingumo Teismas byloje dėl valdžios institucijų priegios prie elektroninių ryšių priemonių naudotojų civilinės tapatybės duomenų išaiškino tą pačią 15 straipsnio 1 dalį.

Be to, Teisingumo Teismas priminė, kad pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių<sup>38</sup> neleidžiama, kad pagrindinės pareigos užtikrinti elektroninių ryšių ir su jais susijusių duomenų konfidencialumą ir draudimo saugoti šiuos duomenis išimtis taptų taisykle. Tai reiškia, kad pagal šią direktyvą valstybėms narėms, siekiant, be kita ko, užtikrinti nacionalinį saugumą, leidžiama imtis teisėkūros priemonių, kuriomis siekiama apriboti šioje direktyvoje nurodytų teisių ir pareigų, visų pirma pareigos užtikrinti pranešimų ir su jais susijusių srauto duomenų konfidencialumą, apimtį<sup>39</sup>, tik laikantis bendrųjų Sąjungos teisės principų, įskaitant proporcingumo principą, ir Chartijoje<sup>40</sup> garantuojamų pagrindinių teisių.

Esant šiam kontekstui Teisingumo Teismas, pirma, byloje *Privacy International* nusprendė, kad pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamą su Chartija, draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, elektroninių ryšių paslaugų teikėjai įpareigojami bendrai ir nediferencijuotai perduoti srauto ir vietos nustatymo duomenis saugumo ir žvalgybos tarnyboms. Antra, sujungtose bylose *La Quadrature du Net ir kt.* ir *Ordre des barreaux francophones et germanophone ir kt.* Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagal tą pačią direktyvą draudžiamos teisėkūros priemonės, kuriomis prevenciškai elektroninių ryšių paslaugų teikėjai įpareigojami bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis. Iš tiesų šie įpareigojimai bendrai ir nediferencijuotai perduoti ir saugoti tokius duomenis yra ypač dideli Chartijos garantuojamų pagrindinių teisių suvaržymai, nors asmenų, kurių duomenys tvarkomi, elgesys nėra susijęs su teisės aktais siekiamu tikslu. Pagal analogiją Teisingumo Teismas aiškino Bendrojo duomenų apsaugos reglamento<sup>41</sup> 23 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartija, taip, kad ji draudžia nacionalinės teisės aktus, kuriais priegios prie visuomenei skirtų ryšių paslaugų internetu teikėjai ir prieglobos paslaugų teikėjai įpareigojami bendrai ir nediferencijuotai saugoti, be kita ko, su šiomis paslaugomis susijusius asmens duomenis.

Vis dėlto Teisingumo Teismas nustatė, kad tais atvejais, kai atitinkama valstybė narė susiduria su didele grėsme nacionaliniam saugumui, kuri yra tikra, esama arba numatoma, pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamą su Chartija, nedraudžiama elektroninių ryšių paslaugų teikėjus įpareigoti bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis. Esant tokiam kontekstui, Teisingumo Teismas patikslino, kad sprendimui, kuriuo nustatytas toks įpareigojimas laikotarpiui, neviršijančiam to, kas griežtai būtina, turi būti taikoma veiksminga teismo arba nepriklausomos administracinės institucijos, kurios sprendimas turi privalomąją galią, kontrolė, siekiant patikrinti, ar egzistuoja viena iš tokių situacijų, taip pat ar laikomasi numatytų sąlygų ir garantijų. Tokiomis pačiomis sąlygomis pagal minėtą direktyvą taip

<sup>38</sup> Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 ir 3 dalys

<sup>39</sup> Direktyvos 2002/58 5 straipsnio 1 dalis.

<sup>40</sup> Būtent Chartijos 7, 8, 11 straipsniuose ir 52 straipsnio 1 dalyje.

<sup>41</sup> 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1).

pat nedraudžiama visų elektroninių ryšių priemonių naudotojų duomenų, visų pirma srauto ir vietos nustatymo, automatizuota analizė.

Teisingumo Teismas pridūrė, kad pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamą su Chartija, nedraudžiamos teisėkūros priemonės, numatančios tikslinį srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimą, kuris, remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais veiksniais bei atsižvelgiant į duomenų subjektų kategorijas arba geografinius kriterijus, būtų apribotas laikotarpiu, neviršijančiu to, kas griežtai būtina. Minėta direktyva taip pat nedraudžia nei teisėkūros priemonių, numatančių bendrą ir nediferencijuotą ryšio šaltinio IP adresų saugojimą laikotarpiu, neviršijančiu to, kas griežtai būtina, nei priemonių, numatančių tokį bendrą ir nediferencijuotą duomenų, susijusių su elektroninių ryšių priemonių naudotojų civiline tapatybe, saugojimą; šiuo atveju valstybės narės nėra įpareigosotos apriboti saugojimo laikotarpio. Be to, minėta direktyva nedraudžia teisėkūros priemonės, numatančios galimybę taikyti operatyvų paslaugų teikėjų turimų duomenų saugojimą, susiklosčius situacijoms, kai, siekiant išaiškinti sunkias nusikalstamas veikas ar nacionalinio saugumo pažeidimus, tokius duomenis saugoti yra būtina ilgiau, nei laikantis įstatyme nustatytų duomenų saugojimo terminų, ir kai tokios nusikalstamos veikos ar pažeidimai jau yra konstatuoti arba kai pagrįstai įtariamas jų egzistavimas.

Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamą su Chartija, nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais elektroninių ryšių paslaugų teikėjai įpareigojami realiuoju laiku rinkti duomenis, visų pirma srauto ir vietos nustatymo duomenis, jeigu toks rinkimas susijęs tik su tais asmenimis, dėl kurių yra pagrįsta priežastis įtarti, kad jie vienaip ar kitaip susiję su terorizmo veikla, ir jeigu tokiame duomenų rinkime taikoma išankstinė teismo arba nepriklausomos administracinės institucijos, kurios sprendimas turi privalomąją galią, kontrolė, užtikrinant, kad toks duomenų rinkimas realiuoju laiku leidžiamas neviršijant to, kas griežtai būtina. Skubos atveju kontrolė turi būti vykdoma per trumpą laiką.

Galiausiai Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą dėl nesuderinamais su Sąjungos teise pripažintų nacionalinės teisės aktų galiojimo laiko atžvilgiu. Šiuo klausimu jis nusprendė, kad nacionalinis teismas negali taikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią jam suteikta teisė apriboti laiko atžvilgiu aktų, kuriuos jis turi pripažinti negaliojančiais ir pagal kuriuos elektroninių ryšių paslaugų teikėjai įpareigojami taikyti bendrą ir nediferencijuotą srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimą, pripažintą nesuderinamu su Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejama su Chartija, poveikį.

Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas, kad pateiktų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, priminė, kad pagal šiuo metu galiojančią Sąjungos teisę informacijos ir įrodymų, gautų prieštaraujant Sąjungos teisei saugant duomenis, priimtino ir vertinimo baudžiamajame procese, pradėtame dėl sunkiomis nusikalstamomis veikomis įtariamų asmenų, klausimas sprendžiamas remiantis tik nacionaline teise. Vis dėlto Teisingumo Teismas patikslino, kad remiantis

Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių, aiškinama atsižvelgiant į veiksmingumo principą, vykstant baudžiamajam procesui, nacionalinis teismas turi atmesti įrodymus, gautus atliekant su Sąjungos teise nesuderinamą bendrą ir nediferencijuotą srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimą, jeigu asmenys, įtariamai padarę nusikalstamas veikas, negali veiksmingai pateikti pastabų dėl šių įrodymų.

*2022 m. balandžio 5 d. Sprendimas (didžioji kolegija), „Commissioner of An Garda Síochána ir kt.“ (C-140/20, [EU:C:2022:258](#))*

Šioje byloje *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą vykstant civiliniam procesui, kurį pradėjo asmuo, nuteistas iki gyvos galvos už Airijoje įvykdytą nužudymą. Tas asmuo ginčijo kai kurių nacionalinio įstatymo dėl naudojamis elektroniniais ryšiais gautų duomenų saugojimo nuostatų atitiktį Sąjungos teisei<sup>42</sup>. Pagal tą įstatymą<sup>43</sup> elektroninių ryšių paslaugų teikėjai saugojo su kaltinamojo telefoniniais skambučiais susijusius srauto ir vietos nustatymo duomenis ir suteikė teisėsaugos institucijoms prieigą prie jų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui abejonių kilo, be kita ko, dėl bendro ir nediferencijuoto tokių duomenų saugojimo kovos su sunkiais nusikaltimais tikslu suderinamumo su Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių<sup>44</sup>, siejama su Chartija<sup>45</sup>.

Teisingumo Teismo didžioji kolegija savo sprendimu patvirtino Sprendimu *La Quadrature du Net ir kt.* suformuotą jurisprudenciją ir patikslino jos apimtį primindama, kad neleidžiama bendrai ir nediferencijuojant saugoti elektroninių ryšių srauto ir vietos nustatymo duomenų kovos su sunkiais nusikaltimais ir didelės grėsmės visuomenės saugumui prevencijos tikslais. Teisingumo Teismas taip pat policijos pareigūno atžvilgiu patvirtino Sprendimu *Prokuratuur (Prieigos prie elektroninių ryšių duomenų sąlygos)*<sup>46</sup> suformuotą jurisprudenciją, be kita ko, dėl pareigos kompetentingų nacionalinių institucijų prieigai prie minėtų saugomų duomenų taikyti išankstinę kontrolę, kurią atliktų teismas arba nepriklausoma administracinė institucija.

Teisingumo Teismas nusprendė, pirma, kad pagal su Chartija siejamą Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių draudžiamos teisėkūros priemonės, kuriomis prevenciškai, siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais ir užkirsti kelią didelei grėsmei visuomenės saugumui, numatoma bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis. Iš tiesų, atsižvelgiant, pirma, į atgrasomąjį poveikį naudojimuisi pagrindinėmis teisėmis<sup>47</sup>, kurį gali sukelti toks saugojimas, ir, antra, į suvaržymo, kurį

<sup>42</sup> *Communications (Retention of Data) Act 2011* (2011 m. Ryšių (duomenų saugojimo) įstatymas). Šis įstatymas buvo priimtas siekiant į Airijos teisinę sistemą perkelti 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/24/EB dėl duomenų, generuojamų arba tvarkomų teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas arba viešuosius ryšių tinklus, saugojimo ir iš dalies keičiančią Direktyvą 2002/58/EB (OL L 105, 2006, p. 54).

<sup>43</sup> Įstatymu dėl priežasčių, kurios nėra tik priežastys, susijusios su nacionalinio saugumo užtikrinimu, leidžiama prevenciškai, bendrai ir nediferencijuotai dvejus metus saugoti visų abonentų srauto ir vietos nustatymo duomenis.

<sup>44</sup> Konkrečiai – Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalis.

<sup>45</sup> Be kita ko, Chartijos 7, 8, 11 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi.

<sup>46</sup> 2021 m. kovo 2 d. Sprendimas *Prokuratuur (Prieigos prie elektroninių ryšių duomenų sąlygos)*, (C-746/18, [EU:C:2021:152](#)).

<sup>47</sup> Įtvirtintomis Chartijos 7–11 straipsniuose.

lema toks duomenų saugojimas, dydį, toks saugojimas turi būti išimtis, o ne taisyklė šios direktyvos nustatytoje sistemoje, kad šie duomenys nebūtų sistemingai ir nuolat saugomi.

Nusikalstamumas, net ypač sunkūs nusikaltimai, negali būti prilyginti grėsmei nacionaliniam saugumui, nes toks prilyginimas galėtų sukurti tarpinę nacionalinio saugumo ir visuomenės saugumo kategoriją, siekiant visuomenės saugumui taikyti nacionaliniam saugumui būdingus reikalavimus.

Priešingai, pagal su Chartija siejamą Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių nedraudžiamos teisėkūros priemonės, kuriomis, siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais ir užkirsti kelią didelėms grėsmėms visuomenės saugumui, numatomas tikslinis srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimas, kuris, remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais veiksniais, ribojamas atsižvelgiant į duomenų subjektų kategorijas arba geografinius kriterijus laikotarpiu, neviršijančiu to, kas griežtai būtina, tačiau kurį galima pratęsti. Teisingumo Teismas pridūrė, kad tokia duomenų saugojimo priemonė, susijusi su vietomis ar infrastruktūra, kuriose reguliariai lankosi labai didelis asmenų skaičius, arba su strateginėmis vietomis, kaip antai oro uostais, stotimis, jūrų uostais ar rinkliavų zonomis, leidžia kompetentingoms institucijoms gauti informaciją apie asmenų, besinaudojančių elektroninių ryšių priemone, buvimą šiose vietose ir daryti išvadas dėl jų buvimo ir veiklos minėtose vietose ar geografinėse zonose, siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais. Bet kuriuo atveju galimi sunkumai tiksliai apibrėžiant atvejus ir sąlygas, kai galima vykdyti tikslinį saugojimą, nepateisina to, kad valstybės narės numato bendrą ir nediferencijuotą srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimą.

Pagal šią direktyvą, aiškinamą atsižvelgiant į Chartiją, taip pat nedraudžiamos teisėkūros priemonės, kuriomis tais pačiais tikslais numatomas bendras ir nediferencijuotas ryšio šaltinio IP adresų saugojimas laikotarpiu, neviršijančiu to, kas griežtai būtina, bei duomenų, susijusių su elektroninių ryšių priemonių naudotojų civiline tapatybe, saugojimas. Dėl duomenų, susijusių su civiline tapatybe, Teisingumo Teismas konkrečiai nurodo, kad nei pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, nei pagal kokį nors kitą Sąjungos teisės aktą nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais siekiama kovoti su sunkiais nusikaltimais ir pagal kuriuos elektroninių ryšių priemonės, kaip antai išankstinio mokėjimo SIM kortelės, įsigijimas siejamas su sąlyga, kad patikrinami oficialūs dokumentai, patvirtinantys pirkėjo tapatybę, ir kad pardavėjas registruoja juose esančią informaciją – pardavėjas privalo suteikti kompetentingoms nacionalinėms institucijoms prieigą prie tokios informacijos.

Tas pats pasakytina apie teisėkūros priemones kuriomis, siekiant kovoti su sunkiomis nusikalstamomis veikomis ir didele grėsme visuomenės saugumui, leidžiama kompetentingos institucijos, kuriai taikoma veiksminga teisminė kontrolė, sprendimu įpareigoti elektroninių ryšių paslaugų teikėjus apibrėžtu laikotarpiu užtikrinti operatyvų srauto ir vietos nustatymo duomenų, kuriuos turi šie paslaugų teikėjai, saugojimą (anglų k. *quick freeze*). Iš tiesų tik kova su sunkiais nusikaltimais ir *a fortiori* nacionalinio saugumo užtikrinimas gali pateisinti tokį duomenų saugojimą su sąlyga, kad ši priemonė

ir prieiga prie saugomų duomenų neviršija to, kas griežtai būtina. Teisingumo Teismas priminė, kad tokia priemonė gali apimti kitų asmenų nei tie, kurie įtariami planavę arba padarę sunkią nusikalstamą veiką ar keliantys grėsmę nacionaliniam saugumui, srauto ir vietos nustatymo duomenis, jeigu tie duomenys, remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais veiksniais, gali padėti išaiškinti tokią nusikalstamą veiką ar grėsmę nacionaliniam saugumui; tai gali būti, pavyzdžiui, tokios nusikalstamos veikos aukos, jos socialinės ar profesinės aplinkos duomenys.

Vis dėlto Teisingumo Teismas nurodė, kad visos paminėtos priemonės turi, taikant aiškias ir tikslias taisykles, užtikrinti, kad saugant nagrinėjamus duomenis būtų laikomasi su tokiu saugojimu susijusių materialinių ir procesinių sąlygų ir atitinkami asmenys turėtų veiksmingas garantijas nuo piktnaudžiavimo rizikos. Įvairios srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimo priemonės, atsižvelgiant į nacionalinio įstatymų leidėjo pasirinkimą ir laikantis to, kas griežtai būtina, gali būti taikomos kartu.

Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad kovos su sunkiais nusikaltimais tikslais suteikta prieiga prie srauto ir vietos nustatymo duomenų, kurie buvo saugomi bendrai ir nediferencijuojant, prieštarautų bendrojo intereso tikslų, kuriais remiantis galima būtų pateisinti pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių priimtą priemonę, hierarchijai<sup>48</sup>. Iš tiesų tai reikštų, kad prieiga gali būti pateisinta mažesnės svarbos tikslu nei tas, kuriuo buvo grindžiamas saugojimas, t. y. nacionalinio saugumo užtikrinimas, dėl to kiltų grėsmė, kad draudimas bendrai ir nediferencijuojant saugoti duomenis kovos su sunkiais nusikaltimais tikslais galėtų tapti neveiksmingas.

Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal su Chartija siejamą Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, tiriant sunkius nusikaltimus ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą už juos, policijos pateiktus prašymus leisti susipažinti su elektroninių ryšių paslaugų teikėjų saugomais duomenimis centralizuotai tvarko policijos pareigūnas, kuriam padeda policijoje įsteigtas padalinys, turintis tam tikrą autonomiją vykdydamas savo pareigas, ir kurio sprendimams vėliau gali būti taikoma teisminė kontrolė.

Iš tiesų toks pareigūnas neatitinka nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimų, taikomų administracinei institucijai, atliekančiai išankstinę kompetentingų nacionalinių institucijų pateiktų prašymų suteikti prieigą kontrolę, nes jis nėra trečiasis asmuo šių institucijų atžvilgiu. Be to, nors tokio pareigūno sprendimui gali būti taikoma *a posteriori* teisminė kontrolė, ši kontrolė negali pakeisti nepriklausomos ir išankstinės, išskyrus tinkamai pagrįstus skubos atvejus, kontrolės.

Galiausiai, trečia, Teisingumo Teismas patvirtino savo jurisprudenciją, kuria remiantis pagal Sąjungos teisę nacionaliniam teismui draudžiama apriboti laiko atžvilgiu jo paties pagal nacionalinę teisę pripažinto negaliojančiu nacionalinės teisės akto, kuriuo

<sup>48</sup> Ši hierarchija įtvirtinta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, be kita ko, 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *La Quadrature du Net ir kt.* (C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, [EU:C:2020:791](#)), 135 ir 136 punktuose. Remiantis šia hierarchija, kova su sunkiais nusikaltimais yra ne tokia svarbi, palyginti su nacionalinio saugumo užtikrinimu.

elektroninių ryšių paslaugų teikėjai įpareigojami bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis, poveikį, kai toks teisės aktas nesuderinamas su Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių. Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas priminė, kad, remiantis valstybių narių procesinės autonomijos principu, taip saugant duomenis gautų įrodymų priimtimumo klausimas sprendžiamas pagal nacionalinę teisę, laikantis, be kita ko, lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų.

**2022 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „SpaceNet ir Telekom Deutschland“ (C-793/19 ir C-794/19, [EU:C:2022:702](#))**

Šiose sujungtose bylose *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) pateikė du prašymus priimti prejudicinį sprendimą; Vokietijos Federacinė Respublika pateikė kasacinį skundą dėl dviejų sprendimų, kuriais patenkinti dviejų bendrovių *SpaceNet AG* (byla C-793/19) ir *Telekom Deutschland GmbH* (byla C-794/19), teikiančių interneto prieigos paslaugas, skundai. Tais skundais minėtos bendrovės ginčijo Vokietijos teisės aktuose<sup>49</sup> nustatytą pareigą saugoti su jų klientais susijusius elektroninių ryšių srauto ir vietos nustatymo duomenis.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo abejonės buvo susijusios, be kita ko, su klausimu, ar su Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių<sup>50</sup>, aiškinama atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija)<sup>51</sup> ir ESS 4 straipsnio 2 dalį, yra suderinami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, be kita ko, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn už sunkias nusikalstamas veikas arba užkirsti kelią konkrečiam pavojui nacionaliniam saugumui, privaloma bendrai ir nediferencijuotai saugoti esminius su šių paslaugų naudotojais susijusius srauto ir vietos nustatymo duomenis, numatant kelių savaičių saugojimo trukmę, ir taisyklės, pagal kurias užtikrinama veiksminga saugomų duomenų apsauga nuo piktnaudžiavimo rizikos ir nuo neteisėtos prieigos prie tų duomenų.

Šiame sprendime Teisingumo Teismo didžioji kolegija patvirtino Sprendime *La Quadrature du Net ir kt.* ir neseniai priimtame Sprendime *Commissioner of An Garda Síochána ir kt.*<sup>52</sup> suformuotą jurisprudenciją, patikslindama jos taikymo sritį. Visų pirma ji priminė, kad prevenciškai numatomas bendras ir nediferencijuotas elektroninių ryšių srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimas, siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais ir užkirsti kelią didelėms grėsmėms visuomenės saugumui, nėra leidžiamas.

<sup>49</sup> 2004 m. birželio 22 d. *Telekommunikationsgesetz* (Telekomunikacijų įstatymas) 113a straipsnio 1 dalies, siejamos su 113b straipsniu (*BGBI*. 2004 I, p. 1190), redakcijos, taikomos pagrindinės bylos aplinkybėms, nuostatos.

<sup>50</sup> Konkrečiai – Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalis.

<sup>51</sup> Chartijos 6–8, 11 straipsniai ir 52 straipsnio 1 dalis.

<sup>52</sup> 2022 m. balandžio 5 d. Sprendimas *Commissioner of An Garda Síochána ir kt.* (C-140/20, [EU:C:2022:258](#)).



Teisingumo Teismas pirmiausia patvirtino, kad Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių yra taikytina nagrinėjamos nacionalinės teisės normoms, paskui, prieš išsamiai nagrinėdamas aptariamų nacionalinės teisės normų požymius, kuriuos pabrėžė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, priminė apie iš jo jurisprudencijos išplaukiančius principus.

Visų pirma dėl saugomų duomenų apimties Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nagrinėjamos nacionalinės teisės normose numatyta pareiga saugoti duomenis apima labai platų srauto ir vietos nustatymo duomenų rinkinį ir kad toks saugojimas apima beveik visus gyventojus, nors jų padėtis net netiesiogiai negali lemti baudžiamojo persekiojimo. Jis taip pat nurodė, kad pagal šias teisės normas reikalaujama be prielaidų bendrai ir nediferencijuojant asmeniniu, laiko ir geografiniu požiūriais saugoti didžiąją dalį srauto ir vietos nustatymo duomenų, kurių apimtis iš esmės atitinka bylose, kuriose priimtas Sprendimas *La Quadrature du Net ir kt.*, saugomų duomenų apimtį. Taigi, atsižvelgdamas į šią jurisprudenciją Teisingumo Teismas manė, kad tokia pareiga saugoti duomenis, kaip nagrinėjama šiuo atveju, negali būti laikoma tiksliniu duomenų saugojimu.

Toliau dėl duomenų saugojimo trukmės Teisingumo Teismas priminė, kad iš Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių<sup>53</sup> matyti, jog nacionalinėje priemonėje, kurioje nustatoma bendro ir nediferencijuoto saugojimo pareiga, numatytas saugojimo laikotarpis iš tiesų yra reikšmingas veiksnys, be kita ko, siekiant nustatyti, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama tokia priemonė, nes pagal minėtą direktyvą reikalaujama, kad šis terminas būtų „ribotas“. Vis dėlto suvaržymo rimtumas kyla dėl pavojaus, kad visi saugomi duomenys, ypač atsižvelgiant į jų skaičių ir įvairovę, leidžia daryti labai tiksliai išvadas apie asmens ar asmenų, kurių duomenys saugomi, privatų gyvenimą, visų pirma gali padėti nustatyti atitinkamo asmens ar asmenų profilį, kuris yra tokia pati jautri informacija, atsižvelgiant į teisę į privataus gyvenimo gerbimą, kaip ir pats pranešimų turinys. Taigi srauto ar vietos nustatymo duomenų saugojimas bet kuriuo atveju yra rimto pobūdžio, neatsižvelgiant į saugojimo laikotarpio trukmę, saugomų duomenų kiekį ar jų esmę, jeigu visi šie duomenys gali leisti padaryti tokias išvadas<sup>54</sup>.

Galiausiai dėl garantijų, kuriomis siekiama apsaugoti saugomus duomenis nuo piktnaudžiavimo rizikos ir bet kokios neteisėtos prieigos, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, kaip matyti iš ankstesnės jurisprudencijos, šių duomenų saugojimas ir prieiga prie jų yra skirtingi atitinkamų asmenų pagrindinių teisių suvaržymai, kuriuos būtina pateisinti atskirai. Iš to matyti, kad dėl nacionalinės teisės aktų, kuriais užtikrinamas visiškas iš jurisprudencijos dėl prieigos prie saugomų duomenų kylančių sąlygų laikymasis, pobūdžio negali būti nei apribotas, nei ištaisytas didelis atitinkamų asmenų teisių suvaržymas, atsirandantis dėl bendro šių duomenų saugojimo.

<sup>53</sup> Kalbant konkrečiai, Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalies antras sakiny.

<sup>54</sup> Kiek tai susiję su prieiga prie tokių duomenų, žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *Prokuratuur (Prieigos prie elektroninių ryšių duomenų sąlygos)* (C-746/18, [EU:C:2021:152](#), 39 punktas).

Be to, siekdamas atsakyti į jam pateiktus argumentus Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, pirma, grėsmė nacionaliniam saugumui turi būti tikra, esama ar bent jau numatoma, o tai reiškia, kad turi būti pakankamai konkrečių aplinkybių, kad būtų galima pateisinti bendro ir nediferencijuoto srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimo priemonę ribotą laikotarpį. Taigi tokia grėsmė savo pobūdžiu, rimtumu ir ją sudarančių aplinkybių specifika skiriasi nuo bendros ir nuolatinės rizikos, susijusios su įtampa ar net dideliais sunkumais visuomenės saugumui arba sunkiomis baudžiamosiomis veikomis. Taigi, nusikalstamumas, net ypač sunkūs nusikaltimai, negali būti prilyginti grėsmei nacionaliniam saugumui.

Antra, Teisingumo Teismas nurodė, kad prieigos prie bendrai ir nediferencijuotai saugomų srauto ir vietos nustatymo duomenų suteikimas, siekiant kovoti su didele grėsme nacionaliniam saugumui, prieštarautų bendrojo intereso tikslų, galinčių pateisinti priemonę, kurios imamasi pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, hierarchijai<sup>55</sup>. Iš tiesų tai reikštų, kad prieiga gali būti pateisinta mažesnės svarbos tikslu nei tas, kuriuo buvo grindžiamas saugojimas, t. y. nacionalinio saugumo užtikrinimas, dėl to kiltų grėsmė, kad draudimas bendrai ir nediferencijuojant saugoti duomenis kovos su sunkiais nusikaltimais tikslais galėtų tapti neveiksmingas.

Remdamasis savo ankstesne jurisprudencija Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal su Chartija siejamą Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių draudžiamos nacionalinės teisėkūros priemonės, kuriomis prevenciškai, siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais ir užkirsti kelią didelei grėsmei visuomenės saugumui, numatoma bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis.

Vis dėlto pagal minėtą direktyvą nedraudžiamos nacionalinės teisėkūros priemonės, pagal kurias, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, leidžiama elektroninių ryšių paslaugų teikėjus įpareigoti bendrai ir nediferencijuojant saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis tais atvejais, kai atitinkama valstybė narė susiduria su didele grėsme nacionaliniam saugumui, kuri yra tikra, esama arba numatoma. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad sprendimui, kuriame nustatytas toks įpareigojimas, gali būti taikoma veiksminga teismo arba nepriklausomos administracinės institucijos, kurios sprendimas turi privalomąją galią, kontrolė, siekiant patikrinti, ar egzistuoja viena iš tokių situacijų, taip pat ar laikomasi sąlygų ir garantijų, kurios turi būti numatytos; toks įpareigojimas gali būti nustatytas tik laikotarpiu, neviršijančiu to, kas griežtai būtina, bet kurį galima pratęsti, jeigu tokia grėsmė išlieka.

Pagal šią su Chartija siejamą direktyvą nedraudžiamos tokios nacionalinės teisėkūros priemonės, pagal kurias, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, kovoti su sunkiais nusikaltimais ir užkirsti kelią didelėms grėsmėms visuomenės saugumui, numatomas tikslinis srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimas, kuris, remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais veiksniais, atsižvelgiant į atitinkamų asmenų kategorijas arba

<sup>55</sup> Ši hierarchija įtvirtinta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, visų pirma Sprendimo *La Quadrature du Net ir kt.* 135 ir 136 punktuose. Remiantis šia hierarchija, kova su sunkiais nusikaltimais yra ne tokia svarbi, palyginti su nacionalinio saugumo užtikrinimu.

geografinį kriterijų, būtų apribotas laikotarpio, neviršijančio to, kas griežtai būtina, tačiau kurį galima pratęsti.

Tas pats pasakytina apie nacionalinės teisėkūros priemones, pagal kurias, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, kovoti su sunkiais nusikaltimais ir užkirsti kelią didelėms grėsmėms visuomenės saugumui, numatomas bendras ir nediferencijuotas ryšio šaltinio IP adresų saugojimas laikotarpiu, neviršijančiu to, kas griežtai būtina, taip pat duomenų, susijusių su elektroninių ryšių priemonių naudotojų civiline tapatybe, saugojimas, o tai neabejotinai gali prisidėti prie kovos su sunkiais nusikaltimais, jeigu šie duomenys leidžia nustatyti asmenis, kurie naudojami tokiomis priemonėmis rengdami arba vykdydami sunkius nusikaltimus.

Tas pats yra ir kalbant apie nacionalines teisėkūros priemones, pagal kurias, siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais ir *a fortiori* užtikrinti nacionalinį saugumą, leidžiama kompetentingos institucijos sprendimu, kuriam taikoma veiksminga teisminė kontrolė, įpareigoti elektroninių ryšių paslaugų teikėjus apibrėžtu laikotarpiu užtikrinti operatyvų srauto ir vietos nustatymo duomenų, kuriuos turi šie paslaugų teikėjai, saugojimą.

Vis dėlto Teisingumo Teismas nurodė, kad, taikant aiškias ir tikslias taisykles, visos minėtos priemonės turi užtikrinti, kad atitinkami duomenys būtų saugomi laikantis taikomų materialinių ir procedūrinių sąlygų ir kad atitinkami asmenys turėtų veiksmingas garantijas nuo piktnaudžiavimo rizikos. Šios įvairios priemonės, atsižvelgiant į nacionalinio įstatymų leidėjo pasirinkimą ir laikantis to, kas griežtai būtina, gali būti taikomos kartu.

***2021 m. birželio 15 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Facebook Ireland ir kt.“ (C-645/19, [EU:C:2021:483](#))***

2015 m. rugsėjo 11 d. *Commission belge de la protection de la vie privée* (Belgijos privataus gyvenimo apsaugos komisija, toliau – PGAK) pirmininkas *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (nyderlandų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas, Belgija) pareiškė ieškinį *Facebook Ireland, Facebook Inc.* ir *Facebook Belgium* siekdamas, kad būtų nutraukti *Facebook* tariamai daromi duomenų apsaugos teisės aktų pažeidimai. Šie pažeidimai pasireiškė visų pirma tuo, kad buvo renkama ir naudojama informacija apie Belgijos internautų, turinčių *Facebook* paskyrą ir jos neturinčių, naršymo elgesį, pasitelkiant įvairias technologijas, kaip antai slapukus, socialinius papildinius<sup>56</sup> ar pikselius.

2018 m. vasario 16 d. šis teismas pripažino savo jurisdikciją nagrinėti šį ieškinį ir iš esmės nusprendė, kad socialinis tinklas *Facebook* nepakankamai informavo Belgijos internautus apie atitinkamos informacijos rinkimą ir naudojimą. Be to, internautų sutikimas dėl minėtos informacijos rinkimo ir tvarkymo buvo pripažintas negaliojančiu.

<sup>56</sup> Pavyzdžiui, mygtukus „Patinka“ arba „Bendrinti“.

2018 m. kovo 2 d. *Facebook Ireland, Facebook Inc. ir Facebook Belgium* apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Hof van beroep te Brussel* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija). Tame teisme vykstančiame procese *Autorité belge de protection des données* (Belgijos duomenų apsaugos institucija, toliau – DAI) dalyvavo kaip PGAK pirmininko teisių ir pareigų perėmėja. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažino savo jurisdikciją priimti sprendimą tik dėl apeliacinio skundo, kiek jis pareikštas *Facebook Belgium*.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių dėl Duomenų apsaugos reglamente<sup>57</sup> numatyto vieno langelio mechanizmo taikymo poveikio DAI kompetencijai, konkrečiau kalbant, jis siekė išsiaiškinti, ar, kiek tai susiję su aplinkybėmis, susiklosčiusiomis po BDAR įsigaliojimo, t. y. po 2018 m. gegužės 25 d., DAI gali imtis veiksmų prieš *Facebook Belgium*, nors *Facebook Ireland* buvo pripažintas atitinkamų duomenų valdytoju. Vadovaujantis BDAR numatyto vieno langelio principu, nuo tos datos kompetenciją pareikšti ieškinį dėl veiksmų nutraukimo turi tik Airijos duomenų apsaugos komisaras, kuriam taikoma Airijos teismų kontrolė.

Didžiosios kolegijos priimtame sprendime Teisingumo Teismas patikslino nacionalinių priežiūros institucijų įgaliojimus pagal BDAR. Jis, be kita ko, nusprendė, kad pagal šį reglamentą valstybės narės priežiūros institucijai tam tikromis sąlygomis leidžiama naudotis savo įgaliojimais dėl tariamų BDAR pažeidimų kreiptis į tos valstybės teismą ir pradėti teismo procesą dėl tarpvalstybinio duomenų tvarkymo<sup>58</sup>, nors šio tvarkymo atveju ji nėra vadovaujanti institucija.

Pirma, Teisingumo Teismas patikslino sąlygas, kuriomis nacionalinė priežiūros institucija, neturinti vadovaujančios institucijos statuso, tarpvalstybinio duomenų tvarkymo atveju turi naudotis įgaliojimais dėl tariamų BDAR pažeidimų kreiptis į valstybės narės teismą ir tam tikrais atvejais pradėti teismo procesą, kad būtų užtikrintas šio reglamento taikymas. Taigi, pirma, pagal BDAR šiai priežiūros institucijai turi būti suteikta kompetencija priimti sprendimą, kuriuo konstatuojama, kad toks duomenų tvarkymas pažeidžia šiame reglamente nustatytas taisykles, ir, antra, šiuo įgaliojimu turi būti naudojama laikantis minėtame reglamente<sup>59</sup> numatytų bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo procedūrų.

Tarpvalstybinio duomenų tvarkymo atveju BDAR numatytas vieno langelio mechanizmas<sup>60</sup>, grindžiamas kompetencijos paskirstymu „vadovaujančiai priežiūros institucijai“ ir kitoms susijusioms nacionalinėms priežiūros institucijoms. Pagal šį mechanizmą reikalaujama, kad institucijos glaudžiai, lojaliai ir veiksmingai

<sup>57</sup> 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 127, 2018, p. 2 ir OL L 74, 2021, p. 35, toliau – BDAR). BDAR 56 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Nedarant poveikio 55 straipsniui, duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo pagrindinės buveinės arba vienintelės buveinės priežiūros institucija turi kompetenciją veikti kaip vadovaujanti priežiūros institucija, kai tas duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas vykdo tarpvalstybinį duomenų tvarkymą, vadovaujantis 60 straipsnyje nustatyta procedūra.“

<sup>58</sup> Kaip tai suprantama pagal BDAR 4 straipsnio 23 punktą.

<sup>59</sup> Numatytos BDAR 56 ir 60 straipsniuose.

<sup>60</sup> BDAR 56 straipsnio 1 dalis.

bendradarbiautų, siekdamas užtikrinti nuoseklią ir vienodą asmens duomenų apsaugos taisyklių apsaugą ir taip išlaikyti jo veiksmingumą. BDAR šiuo klausimu įtvirtinta principinė vadovaujančios priežiūros institucijos kompetencija priimti sprendimą, kuriuo konstatuojama, kad tarpvalstybinis duomenų tvarkymas pažeidžia šiame reglamente<sup>61</sup> nustatytas taisykles, o kitų nacionalinių priežiūros institucijų kompetencija priimti tokį sprendimą, net ir laikiną, yra išimtis<sup>62</sup>. Vis dėlto vadovaujanti priežiūros institucija, naudodamasi kompetencija, negali nepalaikyti būtino dialogo ir lojalaus bei veiksmingo bendradarbiavimo su kitomis atitinkamomis priežiūros institucijomis. Todėl, vykstant šiam bendradarbiavimui vadovaujanti priežiūros institucija negali neatsižvelgti į kitų susijusių priežiūros institucijų pozicijas, o dėl bet kokio tinkamo ir pagrįsto vienos iš šių institucijų pateikto prieštaravimo bent jau laikinai gali būti blokuojamas vadovaujančios priežiūros institucijos sprendimo projekto priėmimas.

Be to, kaip patikslino Teisingumo Teismas, aplinkybė, kad valstybės narės priežiūros institucija, kuri nėra vadovaujanti priežiūros institucija, tarpvalstybinio duomenų tvarkymo atveju gali pasinaudoti įgaliojimu dėl tariamų BDAR pažeidimų kreiptis į tos valstybės teismą ir pradėti teismo procesą, tik laikydamosi sprendimų priėmimo kompetencijos paskirstymo vadovaujančiai priežiūros institucijai ir kitoms priežiūros institucijoms taisyklių<sup>63</sup>, yra suderinama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 ir 47 straipsniais, kuriuose asmenims atitinkamai užtikrinama teisė į asmens duomenų apsaugą ir teisė į veiksmingą teisinę gynybą.

Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, tarpvalstybinio duomenų tvarkymo atveju valstybės narės priežiūros institucijai, kuri nėra vadovaujanti priežiūros institucija, siekiant pasinaudoti įgaliojimu pareikšti ieškinį<sup>64</sup>, nereikalaujama, kad tarpvalstybinį asmens duomenų tvarkymą vykdančias duomenų valdytojas ar duomenų tvarkytojas, kuriam pareiškiamas šis ieškiny, šios valstybės narės teritorijoje turėtų pagrindinę buveinę arba kitą buveinę. Vis dėlto naudojimas šiuo įgaliojimu turi patekti į BDAR teritorinę taikymo sritį<sup>65</sup>, o tai reiškia, kad tarpvalstybinį duomenų tvarkymą vykdančias duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas turi turėti buveinę Sąjungos teritorijoje.

Trečia, Teisingumo Teismas pripažino, kad tarpvalstybinio duomenų tvarkymo atveju valstybės narės priežiūros institucija, kuri nėra vadovaujanti priežiūros institucija, gali pasinaudoti įgaliojimu dėl tariamų BDAR pažeidimų kreiptis į tos valstybės teismą ir tam tikrais atvejais pradėti teismo procesą tiek prieš duomenų valdytojo pagrindinę buveinę, esančią šios institucijos valstybėje narėje, tiek prieš kitą šio duomenų valdytojo buveinę, jeigu ieškinys reiškiamas dėl duomenų tvarkymo, atliekamo šiai buveinei vykdančią veiklą, o minėta institucija turi kompetenciją pasinaudoti šiuo įgaliojimu.

<sup>61</sup> BDAR 60 straipsnio 7 dalis.

<sup>62</sup> BDAR 56 straipsnio 2 dalyje ir 66 straipsnyje įtvirtintos vadovaujančios priežiūros institucijos principinės kompetencijos priimti sprendimus išimtis.

<sup>63</sup> Numatytos 55 ir 56 straipsniuose, siejamuose su BDAR 60 straipsniu.

<sup>64</sup> Pagal BDAR 58 straipsnio 5 dalį.

<sup>65</sup> BDAR 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad šis reglamentas taikomas asmens duomenų tvarkymui, „kai asmens duomenis <...> tvarko duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas buveinė [Sąjungoje], vykdydama savo veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar duomenys tvarkomi Sąjungoje, ar ne“.

Vis dėlto Teisingumo Teismas patikslino, jog šiuo įgaliojimu galima naudotis su sąlyga, kad BDAR taikomas. Nagrinėjamu atveju, kadangi Belgijoje esančios *Facebook* grupės buveinės veikla neatsiejama susijusi su pagrindinėje byloje nagrinėjamu asmens duomenų tvarkymu, už kurį Sąjungos teritorijoje yra atsakinga *Facebook Ireland*, toks tvarkymas laikomas atliekamu „duomenų valdytojo [buveinei vykdanč] savo veiklą“, todėl visiškai patenka į BDAR taikymo sritį.

Ketvirta, Teisingumo Teismas nusprendė, kad tuomet, kai valstybės narės priežiūros institucija, kuri nėra „vadovaujanti priežiūros institucija“, pareiškė ieškinį dėl tarpvalstybinio asmens duomenų tvarkymo iki BDAR įsigaliojimo momento, ieškinys Sąjungos teisės požiūriu gali būti toliau nagrinėjamas remiantis Duomenų apsaugos direktyvos<sup>66</sup>, kuri tebetaikoma joje įtvirtintų taisyklių pažeidimams, padarytiems iki šios direktyvos panaikinimo, nuostatomis. Be to, tokį ieškinį minėta institucija gali pareikšti dėl pažeidimų, padarytų įsigaliojus BDAR, jeigu yra susiklosčiusi viena iš situacijų, kai šis reglamentas išimties tvarka suteikia tai institucijai kompetenciją priimti sprendimą, kuriuo konstatuojama, kad nagrinėjamas duomenų tvarkymas pažeidžia šio reglamento normas ir laikomasi pačiame reglamente numatytų bendradarbiavimo procedūrų.

Galiausiai, penkta, Teisingumo Teismas pripažino tiesioginį BDAR nuostatos, pagal kurią kiekviena valstybė narė įstatymuose numato, kad jos priežiūros institucija yra įgaliota atkreipti teisminių institucijų dėmesį į visus šio reglamento pažeidimus ir tinkamais atvejais pradėti teismo procesą, veikimą. Todėl tokia institucija gali remtis šia nuostata, siekdama pareikšti ieškinį arba toliau tęsti procesą prieš asmenis, net jeigu ji konkrečiai nebuvo perkelta į atitinkamos valstybės narės teisę.

***2024 m. balandžio 30 d. Sprendimas (plenarinė sesija) „La Quadrature du Net ir kt. (Asmens duomenys ir kova su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais)“ (C-470/21, [EU:C:2024:370](#))***

Pastaraisiais metais Teisingumo Teismo ne kartą buvo prašoma priimti sprendimą dėl asmens duomenų saugojimo ir prieigos prie jų elektroninių ryšių sektoriuje, taigi jis yra suformavęs gausią jurisprudenciją šioje srityje<sup>67</sup>. Gavęs *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) prašymą priimti prejudicinį sprendimą, Teisingumo Teismas, posėdžiaudamas plenarinėje sesijoje, išplėtojo šią jurisprudenciją ir pateikė paaiškinimų, pirma, dėl sąlygų, kuriomis elektroninių ryšių paslaugų teikėjų atliekamas bendras IP adresų saugojimas gali būti nelaikomas dideliu Chartijoje<sup>68</sup> įtvirtintų teisių į privataus gyvenimo gerbimą, asmens duomenų apsaugą ir saviraiškos laisvę suvaržymu, ir, antra, dėl viešosios valdžios institucijos galimybės susipažinti su tam tikrais laikantis tokių

<sup>66</sup> 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

<sup>67</sup> Žr., be kita ko, 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.* (C-203/15 ir C-698/15, [EU:C:2016:970](#)), 2018 m. spalio 2 d. Sprendimą *Ministerio Fiscal* (C-207/16, [EU:C:2018:788](#)), 2020 m. spalio 6 d. Sprendimą *La Quadrature du Net ir kt.* (C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, [EU:C:2020:791](#)), 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *Prokuratuur* (Prieigos prie elektroninių ryšių duomenų sąlygos) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#)), 2021 m. birželio 17 d. Sprendimą *M.I.C.M.* (C-597/19, [EU:C:2021:492](#)) ir 2022 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Commissioner of An Garda Síochána ir kt.* (C-140/20, [EU:C:2022:258](#)).

<sup>68</sup> Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7, 8 ir 11 straipsniai.

sąlygų saugomais asmens duomenimis, kovojant su internete padarytais intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimais.

Nagrinėjamu atveju keturios asociacijos pateikė Ministrui Pirmininkui (Prancūzija) prašymą panaikinti Dekretą dėl automatizuoto asmens duomenų tvarkymo<sup>69</sup>. Kadangi nebuvo priimtas sprendimas dėl šio prašymo, šios asociacijos pateikė *Conseil d'État* ieškinį dėl šio implicitinio sprendimo atmesti prašymą panaikinimo. Jų teigimu, šis dekretas ir jo teisinį pagrindą sudarančios nuostatos<sup>70</sup> pažeidžia Sąjungos teisę.

Pagal Prancūzijos teisės aktus *Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur Internet* (Vyriausioji kūrinijų platinimo ir teisių apsaugos internete valdyba, toliau – *Hadopi*), siekdama nustatyti asmenis, atsakingus už autorių ar gretutinių teisių pažeidimus internete, turi teisę susipažinti su tam tikrais duomenimis, kuriuos elektroninių ryšių paslaugų teikėjai privalo saugoti. Šie duomenys susiję su IP adresu, kurį prieš tai surinko teisių turėtojų organizacijos, atitinkančia duomenų subjekto civiline tapatybe. Nustačius IP adresu, naudojamo veiklai, susijusiai su tokiu pažeidimu, turėtoją, *Hadopi* vykdo vadinamąją „laipsniško reagavimo“ procedūrą. Konkrečiai kalbant, ji turi teisę išsiųsti šiam asmeniui dvi rekomendacijas, kurios prilygsta įspėjimams, ir, jei veikla tęsiama, pranešimą, kuriame nurodoma, kad už vykdomą veiklą gali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė. Galiausiai ji turi teisę kreiptis į prokuratūrą, kad šis asmuo būtų patrauktas baudžiamojon atsakomybėn<sup>71</sup>.

Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl su Chartija siejamos Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių<sup>72</sup> išaiškinimo.

Pirma, dėl duomenų, susijusių su civiline tapatybe ir atitinkamais IP adresais, saugojimo Teisingumo Teismas pabrėžė, kad bet koks bendras ir nediferencijuotas IP adresų saugojimas nebūtinai yra didelis Chartijoje įtvirtintų teisių į privataus gyvenimo gerbimą, asmens duomenų apsaugą ir saviraiškos laisvę suvaržymas.

Pareiga užtikrinti tokį saugojimą gali būti pateisinama kovos su nusikalstamomis veikomis apskritai tikslu, jeigu iš tikrųjų atmetama galimybė, kad toks saugojimas lems didelius duomenų subjekto privataus gyvenimo suvaržymus, nes galima padaryti tiksliai išvadas apie šį asmenį, be kita ko, susiejant šiuos IP adresus su visais srauto ar vietos nustatymo duomenimis.

<sup>69</sup> 2010 m. kovo 5 d. Dekretas Nr. 2010-236 dėl automatizuoto asmens duomenų tvarkymo, leidžiamo pagal Intelektinės nuosavybės kodekso L. 331-29 straipsnį „Kūrinių apsaugos internete priemonių administravimo sistema“ (JORF, Nr. 56, tekstas Nr. 19, 2010 m. kovo 7 d.), iš dalies pakeistas 2017 m. gegužės 6 d. Dekretu Nr. 2017-924 dėl teisių administravimo institucijos atliekamo autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo, kuriuo iš dalies keičiamas Intelektinės nuosavybės kodeksas (JORF Nr. 109, tekstas Nr. 176, 2017 m. gegužės 10 d.).

<sup>70</sup> Visų pirma Intelektinės nuosavybės kodekso L. 331-21 straipsnio trečia–penkta pastraipos.

<sup>71</sup> Nuo 2022 m. sausio 1 d. *Hadopi* buvo sujungta su *Conseil supérieur de l'audiovisuel* (Aukščiausioji audiovizualinės žiniasklaidos taryba, toliau – CSA), kuri yra kita nepriklausoma valdžios institucija, kad būtų įsteigta *Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique* (Audiovizualinių ir skaitmeninių ryšių reguliavimo tarnyba, toliau – ARCOM). Vis dėlto laipsniško reagavimo procedūra iš esmės nepasikeitė.

<sup>72</sup> 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 514), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB (OL L 337, 2009, p. 11; toliau – Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių), 15 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 7, 8, 11 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi.

Taigi valstybė narė, ketinanti elektroninių ryšių paslaugų teikėjams nustatyti tokią pareigą, turi užtikrinti, kad šių duomenų saugojimo tvarka būtų tokia, kad neleistų padaryti tikslių išvadų apie duomenų subjektų privatų gyvenimą.

Teisingumo Teismas patikslino, kad saugojimo tvarka šiuo tikslu turi būti susijusi su pačiu saugojimo pobūdžiu, jis iš esmės turi būti organizuojamas taip, kad būtų užtikrintas veiksmingas įvairių saugomų duomenų kategorijų atskyrimas. Taigi nacionalinės taisyklės, nustatančios tokią tvarką, turi užtikrinti, kad kiekviena duomenų kategorija, įskaitant duomenis, susijusius su civiline tapatybe ir IP adresais, būtų saugoma visiškai atskirai nuo kitų saugomų duomenų kategorijų ir kad jie būtų veiksmingai atskirti, naudojant saugią ir patikimą informatikos priemonę. Be to, kadangi šiose taisyklėse numatyta galimybė susieti saugomus IP adresus su duomenų subjekto civiline tapatybe, siekiant kovoti su nusikalstamomis veikomis, jos turi leisti susieti šiuos duomenis tik naudojant veiksmingas technines priemones, nepaneigiančias šių kategorijų duomenų atskyrimo veiksmingumo. Tokio atskyrimo patikimumą turi reguliariai tikrinti valdžios institucija, kita nei siekianti gauti prieigą. Jeigu taikytinuose nacionalinės teisės aktuose numatyti tokie griežti reikalavimai, dėl šio IP adresų saugojimo atsirandantis suvaržymas negali būti laikomas „dideliu“.

Taigi Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad, esant teisės akto nuostatai, užtikrinančiai, kad joks duomenų derinys neleistų daryti tikslių išvadų apie asmenų, kurių duomenys saugomi, privatų gyvenimą, pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamą su Chartija, valstybei narei nedraudžiama nustatyti pareigos bendrai ir nediferencijuojant saugoti IP adresus laikotarpiu, kuris neviršija to, kas griežtai būtina, siekiant kovoti su nusikalstamomis veikomis apskritai.

Antra, dėl prieigos prie IP adresus atitinkančių civilinės tapatybės duomenų Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvą dėl privatumo ir elektroninių ryšių, siejamą su Chartija, iš principo nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos viešosios valdžios institucijai leidžiama susipažinti su šiais elektroninių ryšių paslaugų teikėjų atskirai ir veiksmingai saugomais duomenimis, kad ši valdžios institucija galėtų nustatyti tokių adresų, naudojamų veiklai, kuri gali būti pripažinta autorių ir gretutinių teisių pažeidimu internete, turėtojus ir prireikus imtis priemonių jų atžvilgiu. Tokiu atveju pagal nacionalinės teisės aktus tokią prieigą turintiems pareigūnams turi būti draudžiama, pirma, bet kokia forma atskleisti informaciją apie rinkmenų, su kuriomis susipažino šie turėtojai, turinį, išskyrus atvejus, kai siekiama kreiptis į prokuratūrą, antra, sekti šių adresų turėtojų naršymo kelius ir, trečia, naudoti šiuos IP adresus kitais tikslais, nei ketinant imtis šių priemonių.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, be kita ko, priminė, kad nors saviraiškos laisvė ir asmens duomenų konfidencialumas yra itin svarbūs, šios pagrindinės teisės nėra absoliučios. Iš tiesų, vertinant nagrinėjamas teises ir interesus, kartais vienus jų nusveria kitos pagrindinės teisės ir bendrojo intereso reikalavimai, kaip antai viešosios tvarkos apsauga ir nusikalstamų veikų prevencija, arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsauga. Taip visų pirma yra tuo atveju, kai minėtiems itin svarbiems atvejams teikiama



pirmenybė gali pakenkti baudžiamojo tyrimo veiksmingumui, be kita ko, kai tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga veiksmingai nustatyti nusikalstamą veiką padariusį asmenį ir skirti jam sankciją.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas taip pat rėmėsi savo jurisprudencija, pagal kurią, kiek tai susiję su kova su nusikalstamomis veikomis, pažeidžiančiomis autorių ar gretutines teises internete, aplinkybė, kad prieiga prie IP adresų gali būti vienintelė tyrimo priemonė, leidžianti nustatyti atitinkamo asmens tapatybę, rodo, kad šių adresų saugojimas ir prieiga prie jų yra griežtai būtini siekiamam tikslui įgyvendinti, taigi atitinka proporcingumo reikalavimą. Be to, tokios prieigos nesuteikimas reikštų realų sisteminio nebaudžiamumo už internete padarytas nusikalstamas veikas, kurių padarymą ar parengimą palengvina interneto ypatumai, pavojų. Toks pavojus yra reikšminga aplinkybė siekiant įvertinti, ar, nustatant įvairių esamų teisių ir interesų pusiausvyrą, teisių į privataus gyvenimo gerbimą, asmens duomenų apsaugą ir saviraiškos laisvę suvaržymas yra proporcinga priemonė, atsižvelgiant į tikslą kovoti su nusikalstamomis veikomis.

Trečia, priimdamas sprendimą dėl to, ar viešosios valdžios institucijos prieiga prie IP adresą atitinkančių civilinės tapatybės duomenų turi būti siejama su išankstine teismo arba nepriklausomos administracinės institucijos kontrole, Teisingumo Teismas nurodė, kad tokios kontrolės reikalavimas taikomas, kai nacionalinės teisės aktuose numatyta tokia prieiga kelia didelio duomenų subjekto pagrindinių teisių suvaržymo pavojų, nes ji leistų valdžios institucijai padaryti tiksliai išvadas apie jo privatų gyvenimą ir prireikus nustatyti išsamų jo profilį. Ir atvirkščiai, šis išankstinės kontrolės reikalavimas netaikomas, kai pagrindinių teisių suvaržymas negali būti kvalifikuojamas kaip didelis.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad tuo atveju, kai taikomas saugojimo mechanizmas, kuriuo užtikrinamas įvairių saugomų duomenų kategorijų atskyrimas, valdžios institucijos prieigai prie IP adresus atitinkančių civilinės tapatybės duomenų iš principo netaikomas išankstinės kontrolės reikalavimas. Iš tiesų tokia prieiga, vien siekiant nustatyti IP adresą turėtojo tapatybę, paprastai nėra didelis minėtų teisių suvaržymas.

Vis dėlto Teisingumo Teismas neatmetė galimybės, kad, esant netipinėms situacijoms, viešosios valdžios institucija per tokią procedūrą, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama laipsniško reagavimo procedūra, gali padaryti tiksliai išvadas apie duomenų subjekto privatų gyvenimą, be kita ko, kai jis pakartotinai ar net dideliu mastu lygiarangių tinkluose vykdo autorių teises ar gretutines teises pažeidžiančią veiklą, susijusią su saugomais konkrečių rūšių kūrinių, galinčiais atskleisti informaciją (tam tikrais atvejais jautrią) apie minėto asmens privatų gyvenimą.

Nagrinėjamu atveju IP adresą turėtojui toks pavojus gali kilti ypač tada, kai valdžios institucija turi nuspręsti, ar kreiptis į prokuratūrą dėl jo patraukimo baudžiamajon atsakomybėn. Iš tiesų teisės į privataus gyvenimo gerbimą pažeidimo intensyvumas gali didėti, kai nuosekliai vykdoma laipsniško reagavimo procedūra pereina įvairius ją

sudarančius etapus. Kompetentingos institucijos prieiga prie visų per įvairius šios procedūros etapus gautų duomenų apie duomenų subjektą, susiejant šiuos duomenis, gali leisti padaryti tiksliai išvadas apie jo gyvenimą. Taigi nacionalinės teisės aktuose turi būti numatyta, kad išankstinė kontrolė turi būti atliekama prieš valdžios institucijai susiejant civilinės tapatybės duomenis su visais kitais duomenimis ir prieš išsiunčiant pranešimą, kuriame konstatuojama, kad asmuo padarė veiksmus, už kuriuos gali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė. Be to, vykdant šią kontrolę turi būti išsaugotas laipsniško reagavimo procedūros veiksmingumas, visų pirma leidžiant nustatyti atvejus, kai nagrinėjamas neteisėtas elgesys gali pasikartoti iš naujo. Šiuo tikslu ši procedūra turi būti organizuojama ir struktūrizuota taip, kad asmenys, atsakingi už faktinių aplinkybių nagrinėjimą kompetentingoje valdžios institucijoje, automatiškai negalėtų susieti asmens civilinės tapatybės duomenų, atitinkančių iš anksto internete surinktus IP adresus, su jos jau turima informacija, kuri leistų padaryti tiksliai išvadas apie šio asmens privatų gyvenimą.

Be to, dėl išankstinės kontrolės dalyko Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tais atvejais, kai duomenų subjektas įtariamas padaręs nusikalstamą veiką, priskiriamą nusikalstamoms veikoms apskritai, teismas arba nepriklausoma administracinė institucija, atsakinga už šią kontrolę, turi atsakyti leisti susipažinti su duomenimis, jeigu tai leistų prašančiai valdžios institucijai padaryti tiksliai išvadas apie minėto asmens privatų gyvenimą. Vis dėlto net prieiga, leidžianti padaryti tokias tiksliai išvadas, turėtų būti leidžiama tais atvejais, kai įtariama, kad duomenų subjektas padarė nusikaltimą, atitinkamos valstybės narės kvalifikuojamų kaip pažeidžiančių pagrindinį visuomenės interesą, taigi priskiriamų prie sunkių nusikaltimų.

Teisingumo Teismas taip pat patikslino, kad išankstinė kontrolė jokių būdu negali būti visiškai automatizuota, nes, kiek tai susiję su baudžiamuoju tyrimu, vykdant tokią kontrolę reikia užtikrinti, pirma, teisėtų interesų, susijusių su kova su nusikalstamumu, ir, antra, privataus gyvenimo gerbimo ir asmens duomenų apsaugos pusiausvyrą. Siekiant užtikrinti tokią pusiausvyrą būtinas fizinio asmens įsikišimas, juo labiau kad dėl nagrinėjamo duomenų tvarkymo automatizuoto pobūdžio ir didelio masto kyla pavojus privačiam gyvenimui.

Taigi Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad galimybė asmenims, atsakingiems už minėtos valdžios institucijos atliekamą faktinių aplinkybių nagrinėjimą, susieti IP adresus atitinkančius civilinės tapatybės duomenis su rinkmenomis, kuriose yra duomenų, leidžiančių nustatyti saugomų kūrinių, kurių padarymas prieinamų internete pateisina teisių turėtojų organizacijų atliekamą IP adresų rinkimą, pavadinimus, jeigu tas pats asmuo vėl pradeda vykdyti veiklą, kuria pažeidžiamos autorių ar gretutinės teisės, būtų suteikiama su sąlyga, kad taikoma teismo arba nepriklausomos administracinės institucijos kontrolė. Ši kontrolė negali būti visiškai automatizuota ir turi būti atlikta prieš susiejant duomenis su rinkmenomis, nes tokiais atvejais gali būti įmanoma padaryti tiksliai išvadas apie asmens, kurio IP adresas buvo naudojamas veiklai, galinčiai pažeisti autorių ar gretutines teises, privatų gyvenimą.

Galiausiai, ketvirta, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad valdžios institucijos naudojama duomenų tvarkymo sistema turėtų būti reguliariai tikrinama nepriklausomos įstaigos, kuri yra su ta institucija nesusijusi trečioji šalis. Šios kontrolės tikslas – patikrinti sistemos vientisumą, įskaitant veiksmingas apsaugos priemones nuo piktnaudžiavimo pavojaus ir nuo bet kokios neteisėtos prieigos prie tų duomenų ar jų neteisėto naudojimo, taip pat jos veiksmingumą ir patikimumą nustatant galimus trūkumus.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju automatizuotas asmens duomenų tvarkymas, kurį atlieka valdžios institucija, remdamasi informacija, susijusia su teisių turėtojų organizacijų nustatytais intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais, gali būti susijęs su tam tikru klaidingų rezultatų skaičiumi ir ypač pavojumi, kad trečiosios šalys gali pasisavinti potencialiai labai didelį kiekį asmens duomenų piktnaudžiavimo ar neteisėtais tikslais.

Be to, jis pridūrė, kad toks duomenų tvarkymas turi atitikti specialias asmens duomenų tvarkymo taisykles, numatytas Direktyvoje 2016/680<sup>73</sup>. Iš tiesų nagrinėjamu atveju, nors pagal taikytiną nacionalinę teisę valdžios institucija neturi įgaliojimų priimti sprendimų, vykstant vadinamajai laipsniško reagavimo procedūrai, ji turi būti laikoma „valdžios institucija“, dalyvaujanti nusikalstamų veikų prevencijos ir atskleidimo veikloje, taigi patenka į direktyvos taikymo sritį. Tokioje procedūroje dalyvaujantiems asmenims turi būti suteiktos visos Direktyvoje 2016/680 numatytos materialinės ir procedūrinės garantijos, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar jos numatytos nacionalinės teisės aktuose.

## 5. Autorių teisės

*2012 m. liepos 3 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „UsedSoft“ (C-128/11, [EU:C:2012:407](#))*

Įmonė *Oracle* gamino ir platino, būtent parsisiunčiant kopiją internetu, kompiuterių programas, veikiančias kaip „kliento-serverio“ programinė įranga. Klientas programos kopiją parsisiųsdavo tiesiogiai į savo kompiuterį. Naudojimo teisė apėmė teisę šios programos kopiją išsaugoti serveryje ilgą laiką ir leisti 25 naudotojams prisijungti prie jos. Licencijos sutartyje buvo numatyta, kad klientas įgijo neterminuoto naudojimo teisę, kuri yra neperleidžiama ir skirta tam tikros įmonės vidaus naudojimui verslo tikslais. Vokietijos įmonė *UsedSoft* prekiavo iš *Oracle* klientų perpirktomis licencijomis. Programinės įrangos dar neturintys *UsedSoft* klientai, įsigiję „naudotą“ licenciją, šią programinę įrangą tiesiogiai parsisiųsdavo iš *Oracle* interneto svetainės. Klientai, kurie jau turėdavo tokią programinę įrangą, galėdavo papildomai įsigyti licenciją ar jos dalį

<sup>73</sup> 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir [kuria] panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016, p. 89).

papildomiems naudotojams. Tokiu atveju klientai parsisiųsdavo programinę įrangą į papildomų naudotojų darbo kompiuterių darbinę atmintį.

Vokietijos teismuose *Oracle* pareiškė ieškinį *UsedSoft*, siekdama, kad būtų uždrausta ši praktika. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) kreipėsi į Teisingumo Teismą, kad, esant tokioms aplinkybėms, šis pateiktų Direktyvos 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos<sup>74</sup> išaiškinimą.

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyvos 2009/24/EB 4 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad kompiuterio programos kopijos platinimo teisė išnaudojama, jeigu autoriaus teisių turėtojas, kuris leido, nors ir neatlygintinai, parsisiųsti šią kopiją iš interneto į duomenų laikmeną, sumokėjęs kainą, skirtą sudaryti jam galimybę gauti atlyginimą, atitinkantį jam priklausančio kūrinio kopijos ekonominę vertę, taip pat suteikė teisę neterminuotai naudotis šia kopija.

Kompiuterio programos kopijos parsisiuntimas ir licencinės sutarties dėl šios kopijos naudojimo sudarymas sudaro nedalomą visumą. Tokie veiksmai lemia atitinkamos kompiuterinės programos kopijos nuosavybės teisės perdavimą. Šiuo klausimu nesvarbu, ar kompiuterio programos kopija buvo suteikta klientui leidžiant ją parsisiųsti iš interneto svetainės, ar duodant materialią laikmeną, kaip antai CD-ROM arba DVD.

Direktyvos 2009/24/EB 4 straipsnio 2 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad naudojimo licencijos, t. y. licencijos, kurią autoriaus teisių turėtojas iš pradžių suteikė pirmajam įgijėjui sumokėjęs kainą, perpardavimo, apimančio iš autoriaus teisių turėtojo interneto svetainės parsisiųstos kompiuterio programos kopijos perpardavimą, atveju antrasis šios licencijos įgijėjas, kaip ir bet kuris paskesnis jos įgijėjas, galės remtis šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatytu platinimo teisės išnaudojimu ir pasinaudoti atgaminimo teise.

***2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimas „Vereniging Openbare Bibliotheken“ (C-174/15, [EU:C:2016:856](#))***

Nyderlanduose viešosios bibliotekos elektronines knygas teikė naudotis nesiremdamos viešąja panauda, kuri taikoma įprastinėms knygoms. Viešosios bibliotekos elektronines knygas teikė naudotis internete pagal licencines sutartis su teisių turėtojais. *Vereniging Openbare Bibliotheken*, asociacija, jungianti visas viešąsias bibliotekas Nyderlanduose (toliau – VOB), laikėsi nuomonės, kad sistema taikoma tradicinėms knygoms taip pat turėtų būti taikoma skaitmeninei panaudai. Šiomis aplinkybėmis ji pareiškė ieškinį *Stichting Leenrecht*, fondui, atsakingam už atlyginimo, mokėtino autoriams, rinkimą, siekdama, kad būtų priimtas tai pripažįstantis sprendimas. VOB ieškinys buvo susijęs su panauda, organizuojama remiantis „one copy one user“ („viena kopija vienam vartotojui“) modeliu, t. y. knygos skaitmeninės kopijos panauda, kai ši kopija įkeliama į

<sup>74</sup> 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 111, 2009, p. 16).

viešosios bibliotekos serverį ir naudotojui suteikiama galimybė tą kopiją parsisiųsti į savo kompiuterį, per panaudos laikotarpį galima parsisiųsti tik vieną kopiją, o šiam laikotarpiui pasibaigus naudotojas nebegali naudotis parsisiųsta kopija. Bylą nagrinėjęs *Rechtbank Den Haag* (Hagos pirmosios instancijos teismas, Nyderlandai) iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje<sup>75</sup> 1 straipsnio 1 dalį, 2 straipsnio 1 dalies b punktą ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal šias nuostatas „panauda“ apima knygos skaitmeninės kopijos panaudą, ir ar ši direktyva nedraudžia tokios praktikos.

Teisingumo Teismo manymu, Direktyvos 2006/115/EB 1 straipsnio 1 dalis, 2 straipsnio 1 dalies b punktas ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal šias nuostatas sąvoka „panauda“ apima „one copy one user“ modelį.

Direktyvos 2006/115/EB 2 straipsnio 1 dalies a punkte esančią sąvoką objektų „nuoma“ reikia suprasti kaip apimančią tik materialius objektus, o šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje esančią sąvoką „kopijos“, kiek tai susiję su nuoma, – kaip apimančią tik fizinėje laikmenoje esančias kopijas. Be to, tokią išvadą taip pat patvirtina minėta direktyva siekiamas tikslas. Šios direktyvos 4 konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, nustatyta, kad autorių teisės turi prisitaikyti prie tokių naujų ekonominių pokyčių kaip naujos panaudojimo formos.

Be to, Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybei narei nedraudžiama Direktyvos 2006/115/EB 6 straipsnio 1 dalies taikymo susieti su sąlyga, kad viešosios bibliotekos suteikta naudotis skaitmeninė knygos kopija rinkai būtų pateikta, kai ją Sąjungoje pirmą kartą pardavė ar kitaip jos nuosavybę perleido pats viešo platinimo teisių turėtojas arba tai padaryta jam sutikus, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB<sup>76</sup> 4 straipsnio 2 dalį. Valstybėms narėms negalima kliudyti prireikus nustatyti papildomų sąlygų, galinčių pagerinti autorių teisių apsaugą labiau, nei aiškiai numatyta šioje nuostatoje.

Direktyvos 2006/115/EB 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama taikyti joje numatytą viešosios panaudos išimtį, kai viešoji biblioteka suteikia naudotis skaitmeninę knygos kopiją, jeigu ši kopija gauta iš neteisėto šaltinio.

### ***2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas „GS Media“ (C-160/15, [EU:C:2016:644](#))***

*GS Media* administravo svetainę *GeenStijl*, kuri buvo viena iš dešimties lankomiausių Nyderlandų naujienų svetainių. 2011 m. *GS Media* publikavo straipsnį ir saitą, skaitytojus nukreipiantį į Australijos interneto svetainę, kur buvo skelbiamos B. G. Dekker

<sup>75</sup> 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 376, 2006, p. 28).

<sup>76</sup> 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230; klaidų ištaisymas OL L 314, 2008, p. 16).

nuotraukos. Šios nuotraukos buvo skelbiamos Australijos interneto svetainėje be *Sanoma*, mėnesinio žurnalo *Playboy* leidėjos, kuriai priklausė nagrinėjamų nuotraukų autorių teisės, sutikimo. Nepaisydama *Sanoma* raginimų, *GS Media* atsisakė pašalinti nagrinėjamą saitą. Kai *Sanoma* prašymu Australijos interneto svetainė pašalino nuotraukas, *GeenStijl* publikavo naują straipsnį, kuriame taip pat buvo saitas į kitą svetainę, kurioje buvo prieinamos nagrinėjamos nuotraukos. Ši svetainė taip pat patenkino *Sanoma* prašymą pašalinti nuotraukas. *GeenStijl* forumą lankantys interneto vartotojai jame nurodė naujų saitų į kitas svetaines, kuriose buvo galima pamatyti nagrinėjamas nuotraukas. *Sanoma* teigimu, *GS Media* pažeidė autorių teises. Nagrinėdamas kasacinį skundą *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) šiuo klausimu kreipėsi į Teisingumo Teismą. Iš tiesų pagal Direktyvą 2001/29/EB<sup>77</sup> autorių teisių turėtojas turi duoti leidimą kiekvienam viešo kūrinio paskelbimo veiksmui.

Teisingumo Teismo nuomone, Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad siekiant nustatyti, ar saitų į saugomus kūrinius, kurie laisvai prieinami kitoje interneto svetainėje be autorių teisių turėtojo sutikimo, interneto svetainėje pateikimas yra „viešas paskelbimas“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, reikia išsiaiškinti, ar šiuos saitus nekomerciniais tikslais pateikė asmuo, kuris nežinojo arba negalėjo pagrįstai žinoti apie šių kūrinių paskelbimo kitoje interneto svetainėje neteisėtumą, ar, priešingai, jis pateikė šiuos saitus komerciniais tikslais, kai toks žinojimas turi būti preziumuojamas.

Kai nustatoma, kad asmuo žinojo arba turėjo žinoti (pavyzdžiui, dėl to, jog jį informavo autoriaus teisių turėtojas), kad jo pateiktas saitas suteikia prieigą prie neteisėtai internete paskelbto kūrinio, reikia konstatuoti, kad šio saito pateikimas yra „viešas paskelbimas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 3 straipsnio 1 dalį. Kai saitai pateikiami siekiant pelno, iš juos pateikusio asmens tikimasi, kad jis atliks reikiamus patikrinimus siekdamas užtikrinti, kad atitinkamas kūrinys nėra neteisėtai paskelbtas svetainėje, į kurią nukreipia šie saitai. Tokiomis aplinkybėmis, jeigu ši nuginčijama prezumpcija nebūtų paneigta, veiksmas, kurį sudaro saito, kurį galima paspausti, į neteisėtai paskelbtą kūrinių pateikimas, yra „viešas paskelbimas“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2001/29/EB 3 straipsnio 1 dalį.

**2017 m. birželio 14 d. Sprendimas „Stichting Brein“ (C-610/15, [EU:C:2017:456](#))**

*Ziggo* ir *XS 4ALL* buvo prieigos prie interneto teikėjai. Didelė dalis jų abonentų naudojosi dalijimosi rinkmenomis internete platforma „The Pirate Bay“. Ši platforma leido naudotojams dalytis ir atsisiųsti fragmentais („torentai“) kūrinius, kurie buvo jų kompiuteriuose. Dauguma aptariamų rinkmenų buvo autorių teisių saugomi kūriniai, o teisių savininkai šios platformos administratoriams ir naudotojams nebuvo davę leidimo

<sup>77</sup> 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230; klaidų ištaisymas OL L 314, 2008, p. 16).

taip dalytis rinkmenomis. *Stichting Brein*, Nyderlandų autorių teisių turėtojų interesų gynimo fondas, kreipėsi į Nyderlandų teismus, kad šie nurodytų *Ziggo* ir *XS 4ALL* užblokuoti „The Pirate Bay“ domeno vardus ir IP adresus.

*Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) iš esmės siekė sužinoti, ar tokioje dalijimosi rinkmenomis internete platformoje atliekamas „viešas kūrinio skelbimas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29/EB<sup>78</sup>, ir taip pažeidžiamos autorių teisės.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad sąvoka „viešas paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 3 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinama taip, kad ji apima dalijimosi rinkmenomis internete platformos, kuri, naudojantis su saugomais kūriniais susijusių metaduomenų indeksavimu ir paieškos sistema, leidžia jos naudotojams surasti šiuos kūrinius ir dalytis jais *peer-to-peer* tinkle, pateikimą ir administravimą.

Reikia pažymėti, kaip matyti iš Direktyvos 2001/29/EB 23 konstatuojamosios dalies, kad minėto 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta autoriaus teisė viešai paskelbti kūrinį apima bet kokį kūrinio transliavimą ar retransliavimą laidais ar bevielėmis priemonėmis, įskaitant transliavimą per radiją ar televiziją, visuomenės nariams, nesantiems toje vietoje, iš kurios skelbiama.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, pateikus interneto svetainėje galimas spustelėti nuorodas į saugomus kūrinius, su kuriais be jokių apribojimų galima susipažinti kitoje interneto svetainėje, pirmosios svetainės naudotojams suteikiama galimybė gauti tiesioginę prieigą prie minėtų kūrinių. Taip yra ir prekybos multimedijos grotuvais, į kuriuos iš anksto buvo įdiegti papildiniai, kuriuos galima rasti internete ir kuriuose yra hiperteksto nuorodų, nukreipiančių į visuomenei laisvai prieinamas interneto svetaines, kur autorių teisės saugomi kūriniai padaryti viešai prieinami be šios teisės turėtojų leidimo, atveju. Taigi remiantis šia jurisprudencija galima daryti išvadą, kad iš principo bet koks veiksmas, kuriuo naudotojas sąmoningai suteikia savo klientams prieigą prie saugomų kūrinių, gali būti laikomas „paskelbimo veiksmu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 3 straipsnio 1 dalį.

Tam, kad patektų į sąvoką „viešas paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 3 straipsnio 1 dalį, reikia, kad saugomi kūriniai iš tikrųjų būtų paskelbti viešai. Sąvokai „viešai“ būdinga tam tikra *de minimis* riba. Taigi reikia išsiaiškinti ne tik tai, kiek asmenų turi prieigą prie to paties kūrinio tuo pat metu, bet ir tai, kiek iš jų turi prieigą vienas po kito.

<sup>78</sup> 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230; klaidų ištaisymas OL L 314, 2008, p. 16).

*2019 m. liepos 29 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Funke Medien NRW“ (C-469/17, [EU:C:2019:623](#))*

*Funke Medien* valdė Vokietijos dienraščio *Westdeutsche Allgemeine Zeitung* interneto portalą. Vokietijos Federacinė Respublika, manydama, kad *Funke Medien* pažeidė jos autorių teises į tam tikras „riboto naudojimo“ ataskaitas dėl karinės padėties, kurias parengė Vokietijos vyriausybė, pareiškė jai ieškinį dėl veiksmų nutraukimo. Apygardos teismas patenkino šį ieškinį, o vėliau apeliacinėje instancijoje jį patvirtino aukštesnysis apygardos teismas. Kasaciniu skundu, pateiktu *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija), *Funke Medien* toliau reikalavo atimesti ieškinį dėl veiksmų nutraukimo.

Iš pradžių Teisingumo Teismas priminė, kad tokios ataskaitos apie karinę padėtį gali būti saugomos pagal autorių teisę tik su sąlyga, kurią kiekvienu konkrečiu atveju turi įvertinti nacionalinis teismas, kad šios ataskaitos yra jų autoriaus intelektualinis kūrinys, atspindintis autoriaus asmenybę ir laisvus bei kūrybingus pasirinkimus rengiant minėtas ataskaitas.

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyvos 2001/29/EB nuostatos, numatančios išimtinės autorių teises atgaminti ir viešai paskelbti savo kūrinius, yra priemonės, kuriomis visiškai suderinamas jose nurodytų teisių materialinis turinys. Tačiau Teisingumo Teismas nurodė, kad Direktyvos 2001/29/EB nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo minėtų teisių, susijusių su naujienų pranešimais ir citatomis, nėra priemonės, kuriomis visiškai suderinama jose numatytų išimčių ar apribojimų taikymo sritis. Vis dėlto valstybių narių diskrecija įgyvendinant šias nuostatas turi būti naudojama laikantis Sąjungos teisėje nustatytų apribojimų, siekiant išlaikyti deramą pusiausvyrą tarp, pirma, autorių teisių turėtojų intereso apsaugoti savo intelektualinę nuosavybę, užtikrinamą pagal Chartiją, ir, antra, kūrinių ir saugomų objektų naudotojų teisių ir interesų, ypač jų saviraiškos ir informacijos laisvių, taip pat užtikrinamų pagal Chartiją, ir visuomenės intereso.

Teisingumo Teismas patikslino, kad, be Direktyvoje 2001/29/EB nustatytų išimčių ir apribojimų, saviraiškos ir informacijos laisvė negali pateisinti šioje direktyvoje nenumatyto nukrypimo nuo autorių išimtinių teisių atgaminti savo kūrinius ir juos viešai skelbti. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad Direktyvoje 2001/29/EB numatytų išimčių ir apribojimų sąrašas yra baigtinis.

Galiausiai, Teisingumo Teismo teigimu, nacionalinis teismas, vertindamas, pirma, autorių išimtinių teisių atgaminti savo kūrinius ir juos viešai skelbti ir, antra, saugomų objektų naudotojų teisių, kurios numatytos Direktyvos 2001/29/EB nukrypti leidžiančiose nuostatose ir susijusios su naujienų pranešimu ir citatomis, pusiausvyrą, o tai jis turi atlikti atsižvelgdamas į visas atitinkamo atvejo aplinkybes, turi vadovautis šių nuostatų aiškinimu, kuris, atsižvelgiant į jų formuluotę ir išsaugant jų veiksmingumą, visiškai atitiktų Chartijoje užtikrintas pagrindines teises.



*2019 m. liepos 29 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Spiegel Online“ (C-516/17, [EU:C:2019:625](#))*

Įmonė *Spiegel Online* valdė to paties pavadinimo naujienų interneto portalą. Volker Beck, kuris buvo *Bundestag* (Federalinis parlamentas, Vokietija) narys, apygardos teisme ginčijo tai, kad *Spiegel Online* interneto svetainėje buvo padaryti prieinami jo rankraščių tekstai ir straipsnis. V. Beck tokį paskelbimą laikė jo autoriaus teisių pažeidimu. Tas teismas patvirtino V. Beck išvadą. *Spiegel Online*, atmetus jos apeliacinį skundą, pateikė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2001/29/EB nuostatomis, pagal kurias leidžiama nukrypti nuo išimtinių autorių teisių ir kurios susijusios su naujienų pranešimais ir citatomis, valstybėms narėms paliekama diskrecija jas perkelti į nacionalinę teisę, tačiau tai nėra visiško suderinimo priemonės. Vis dėlto valstybių narių diskrecija įgyvendinant šias nuostatas turi būti naudojama laikantis Sąjungos teisėje nustatytų apribojimų, siekiant išlaikyti deramą pusiausvyrą tarp, pirma, autorių teisių turėtojų intereso apsaugoti savo intelektinę nuosavybę, užtikrinamą pagal Chartiją, ir, antra, kūrinų ir saugomų objektų naudotojų teisių ir interesų, ypač jų saviraiškos ir informacijos laisvių, taip pat užtikrinamų pagal Chartiją, ir visuomenės intereso.

Dėl saviraiškos ir informacijos laisvės Teisingumo Teismas pažymėjo, kad ji, be jau Direktyvoje 2001/29/EB numatytų išimčių ir apribojimų, negali pateisinti nuo autorių išimtinių teisių atgaminti savo kūrinius ir juos viešai skelbti nukrypti leidžiančios nuostatos, kuri skiriasi nuo nurodytųjų minėtoje direktyvoje. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad šioje direktyvoje numatytų išimčių ir apribojimų sąrašas yra baigtinis.

Be to, Teisingumo Teismo teigimu, kai nacionalinis teismas nustato pusiausvyrą tarp, pirma, autorių išimtinių teisių atgaminti savo kūrinius ir juos viešai paskelbti ir, antra, saugomų objektų naudotojų teisių, nurodytų Direktyvos 2001/29/EB nukrypti leidžiančiose nuostatose dėl naujienų pranešimų ir citatų, o tai jis turi atlikti atsižvelgdamas į visas atitinkamo atvejo aplinkybes, reikia vadovautis šių nuostatų aiškinimu, kuris, atsižvelgiant į jų formuluotę ir išsaugant jų veiksmingumą, visiškai atitinka Chartijoje užtikrintas pagrindines teises.

Pirma, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2001/29/EB nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, susijusiomis su naujienų pranešimais, draudžiama nacionalinės teisės norma, ribojanti šioje nuostatoje numatytos išimties ar apribojimo taikymą tais atvejais, kai pagrįstai neįmanomas išankstinis prašymas leisti naudoti saugomą kūrinį, siekiant pranešti apie tuo metu vykstančius įvykius. Iš tiesų, kai atsitinka įvykis, paprastai ir visų pirma, kiek tai susiję su informacine visuomene, būtina, kad su tuo įvykiu susijusi informacija būtų perduodama greitai, todėl tai prieštarauja reikalavimui gauti išankstinį autoriaus sutikimą, dėl kurio būtų pernelyg sunku arba apskritai neįmanoma tinkamu laiku pateikti visuomenei svarbią informaciją.

Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, kad sąvoka „citas“, numatyta Direktyvos 2001/29/EB nukrypti leidžiančioje nuostatoje dėl citatų, apima nuorodą – pateiktą kaip hipersaitas – į atskirai parsiunčiamą dokumentą. Šiomis aplinkybėmis jis priminė savo jurisprudenciją, pagal kurią hipersaitai prisideda prie tinkamo interneto, kuris turi ypatingą reikšmę saviraškos ir informacijos laisvei, užtikrinamai pagal Chartiją, funkcionavimo ir keitimosi nuomonėmis ir informacija šiame tinkle, kuriam būdingas didžiulis informacijos kiekis. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad kūrinys jau buvo teisėtai padarytas viešai prieinamas, jeigu jis konkrečiu pavidalu anksčiau buvo viešai paskelbtas gavus autoriaus leidimą arba pagal nesavanorišką licenciją ar net pagal teisėtą leidimą. Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į konkrečią jo nagrinėjamą bylą ir visas tos bylos aplinkybes, turi nuspręsti, ar kūrinys buvo teisėtai padarytas viešai prieinamas.

*2021 m. kovo 9 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „VG Bild-Kunst“ (C-392/19, [EU:C:2021:181](#))*

*Stiftung Preußischer Kulturbesitz* (toliau – SPK), Vokietijos fondas, valdo *Deutsche Digitale Bibliothek*, skaitmeninę biblioteką, skirtą kultūros ir žinių srities medžiagai saugoti, kuri į tinklą sujungia Vokietijos kultūros ir mokslo įstaigas. Šios bibliotekos interneto svetainėje yra nuorodos į dalyvaujančiųjų įstaigų interneto portaluose saugomą skaitmeninį turinį. Pati *Deutsche Digitale Bibliothek*, kaip „skaitmeninė vitrina“, saugo tik miniatiūras (angl. „thumbnails“), t. y. nuotraukų, kurių dydis, palyginti su jų pirminiu dydžiu, yra sumažintas, versijas.

Prieš sudarydama su SPK licencinę sutartį dėl savo kūrinių miniatiūrų katalogo naudojimo Vokietijos kolektyvinio autorių teisių vaizduojamųjų menų srityje administravimo asociacija *VG Bild-Kunst* reikalavo įtraukti nuostatą, pagal kurią SPK, naudodamas sutartyje nurodytus saugomus kūrinius, įsipareigoja įgyvendinti veiksmingas technines kovas su trečiųjų asmenų vykdomu šių saugomų kūrinių miniatiūrų, rodomų *Deutsche Digitale Bibliothek* interneto svetainėje, kadavimu (angl. „framing“)<sup>79</sup> priemones.

Manydama, kad tokia sutarties sąlyga nėra pagrįsta autorių teisių požiūriu, SPK pateikė Vokietijos teismams ieškinį, kuriuo reikalavo pripažinti, kad *VG Bild-Kunst* privalo suteikti aptariamą licenciją, nesiejamą su reikalavimu įgyvendinti priemones, skirtas kovai su kadavimu<sup>80</sup>.

Šiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) prašė Teisingumo Teismo nustatyti, ar šis kadavimas turi būti laikomas viešu

<sup>79</sup> Kadavimo (angl. „framing“) technika reiškia, kad interneto svetainės puslapis padalijamas į kelis rėmus ir viename iš jų, naudojant galimą spustelėti nuorodą ar įterptą interneto nuorodą (angl. „inline linking“), rodomas elementas iš kitos svetainės, siekiant paslėpti nuo šios svetainės naudotojų pirminę aplinką, kuriai šis elementas priklauso.

<sup>80</sup> Pagal Vokietijos teisės aktus kolektyvinio teisių administravimo asociacijos privalo kiekvienam teisių, kurių valdymas joms patikėtas, naudojimo licencijos prašančiam asmeniui ją suteikti pagrįstomis sąlygomis. Tačiau Vokietijos jurisprudencijoje nurodyta, kad kolektyvinio teisių administravimo asociacijos gali išimties tvarka atsisakyti suteikti licenciją, bet toks atsisakymas negali būti piktnaudžiavimas monopoliumi ir atmetant prašymą dėl licencijos suteikimo turi būti galimybė tokį sprendimą pagrįsti viršesniais teisėtais interesais.

paskelbimu, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29<sup>81</sup>; jei atsakymas būtų teigiamas, tai reikštų, kad *VG Bild-Kunst* galėtų įpareigoti SPK įgyvendinti šias priemones.

Teisingumo Teismo didžioji kolegija nusprendė, kad autorių teisių saugomų kūrinių, kurie autorių teisių turėtojo leidimu pateikiami visuomenei laisvai pasiekiamoje kitoje interneto svetainėje, įterpimas į trečiojo asmens tinklalapį kadavimo būdu yra viešas paskelbimas, jeigu šie kūriniai įterpiami apeinant apsaugos nuo kadavimo priemones, kurių ėmėsi arba kurias taikyti įpareigojo autorių teisių turėtojas.

Visų pirma Teisingumo Teismas nurodė, kad kūrinių dydžio pakeitimas kadavimo atveju, kol galima matyti originalius šių kūrinių elementus, neturi reikšmės vertinant, ar yra viešo paskelbimo veiksmas.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, pirma, kadavimo technika yra viešo paskelbimo veiksmas, nes dėl šios technikos rodomas elementas padaromas prieinamas visiems potencialiems interneto svetainės naudotojams. Antra, jis priminė: kadangi kadavimo technikai naudojamas techninis būdas yra tas pats kaip ir jau naudotas saugomam kūriniui viešai paskelbti pirminėje interneto svetainėje, t. y. internete, šis paskelbimas neatitinka paskelbimo naujai visuomenei sąlygos, todėl nėra „viešas“ paskelbimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29.

Vis dėlto Teisingumo Teismas patikslino, kad šis argumentas taikomas tik tuo atveju, jei prieigai prie atitinkamų kūrinių pirminėje interneto svetainėje nebuvo taikomos jokios ribojimo priemonės. Tai reiškia, kad tokiu atveju teisių turėtojas nuo pat pradžių leido savo kūrinius paskelbti visiems interneto naudotojams.

Kita vertus, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad, kai teisių turėtojas nuo pat pradžių nustato ar įpareigoja taikyti ribojimo priemones, susijusias su jo kūrinių paskelbimu, tai reiškia, jog jis neduoda sutikimo tam, kad tretieji asmenys galėtų laisvai paskelbti jo kūrinius viešai. Priešingai, jis nori, kad visuomenę, turinčią prieigą prie jo kūrinių, sudarytų tik tam tikros interneto svetainės naudotojai.

Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad, kai autorių teisių turėtojas ėmėsi kadavimo ribojančių priemonių arba įpareigojo jas taikyti, kūrinių įterpimas į trečiojo asmens tinklalapį naudojant kadavimo techniką yra „šio kūrinių padarymas prieinamo naujai visuomenei“. Todėl šiam viešam paskelbimui turi būti gautas atitinkamų teisių turėtojų leidimas.

Priešingas požiūris reikštų, kad yra taikoma teisės viešai paskelbti išnaudojimo taisyklė. Pagal šią taisyklę autorių teisių turėtojas netektų galimybės reikalauti teisingo atlyginimo už naudojimąsi jo kūriniu. Dėl tokio požiūrio būtų pažeista derama pusiausvyra, kuri turi būti užtikrinama skaitmeninėje erdvėje tarp, viena vertus, autorių teisių ir gretutinių

<sup>81</sup> 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230; klaidų ištaisymas OL L 314, 2008 11 25, p.16) 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą.

teisių turėtojų suinteresuotumo apsaugoti jų intelektualinės nuosavybės teises ir, kita vertus, saugomų objektų naudotojų interesų ir pagrindinių teisių apsaugos.

Galiausiai Teisingumo Teismas patikslino, kad autorių teisių turėtojas negali riboti savo sutikimo taikyti kadrovimą kitaip nei tik veiksmingomis techninėmis priemonėmis. Nesant tokių priemonių, būtų sunku patikrinti, ar šis teisių turėtojas ketino drausti jo kūrinių kadrovimą.

***2021 m. birželio 22 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „YouTube ir Cyando“ (C-682/18 ir C-683/18, EU:C:2021:503)***

Pirmoje byloje (C-682/18) muzikos prodiuseris Frank Peterson Vokietijos teismuose bylinėjasi su *YouTube* ir jos teisėta atstove *Google* dėl kelių fonogramų, į kurias, kaip jis teigia, turi įvairių teisių, įkėlimo 2008 m. į *YouTube*. Kūrinius į internetą be jos leidimo įkėlė šios platformos naudotojai. Šios fonogramos – tai atlikėjos Sarah Brightman kūriniai iš albumo „A Winter Symphony“ ir privatūs garso įrašai, padaryti per jos koncertų turą „Symphony Tour“.

Antroje byloje (C-683/18) leidykla *Elsevier* Vokietijos teismuose bylinėjasi su *Cyando* dėl to, kad 2013 m. į jos failų prieglobos ir dalijimosi platformą „Uploaded“ buvo įkelta įvairių kūrinių, į kuriuos *Elsevier* turi išimties teises. Kūrinius į internetą be jos leidimo įkėlė šios platformos naudotojai. Tie kūriniai yra „Gray's Anatomy for Students“, „Atlas of Human Anatomy“ ir „Campbell-Walsh Urology“; jie buvo prieinami *Uploaded per rehabgate.com, avaxhome.ws ir bookarchive.ws* skelbiamus nuorodų rinkinius.

*Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija), kuriame nagrinėjamos šios dvi bylos, pateikė Teisingumo Teismui kelis prejudicinius klausimus, be kita ko, dėl internetinių platformų valdytojų atsakomybės, kai šiose platformose jų naudotojai neteisėtai skelbia autoriaus teisių saugomus kūrinius.

Jų atsakomybę Teisingumo Teismas nagrinėjo atsižvelgdamas į teisinę sistemą, galiojusią bylos faktinių aplinkybių atsiradimo momentu, nustatytą Direktyva 2001/29 dėl autorių teisių<sup>82</sup>, Direktyva 2000/31 dėl elektroninės komercijos<sup>83</sup> ir Direktyva 2004/48 dėl intelektualinės nuosavybės teisių gynimo<sup>84</sup>. Prejudiciniai klausimai nėra susiję su vėliau įsigaliojusia sistema, nustatyta Direktyvoje 2019/790 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje<sup>85</sup>.

<sup>82</sup> 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230; klaidų ištaisymas OL L 314, 2008, p. 16).

<sup>83</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

<sup>84</sup> 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektualinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, 2004, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32).

<sup>85</sup> 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/790 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 96/9/EB ir 2001/29/EB (OL L 130, 2019, p. 92). Šioje direktyvoje nustatoma nauja internetinių platformų valdytojų atsakomybės sistema, kai kūrinius neteisėtai įkelia šių platformų naudotojai. Ši direktyva, kurią kiekviena

Savo sprendime Teisingumo Teismo didžioji kolegija, be kita ko, nustatė, kad pagal šiuo metu galiojančią Sąjungos teisę internetinių platformų valdytojai iš principo patys neatlieka autorių teisių saugomo turinio, kurį į internetą neteisėtai įkelia jų naudotojai, viešo skelbimo, nebent šie valdytojai ne tik suteikia pačią platformą, bet ir prisideda prie tokio turinio padarymo viešai prieinamo pažeidžiant autorių teises. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokie valdytojai gali pasinaudoti atleidimu nuo atsakomybės pagal Direktyvą 2000/31 dėl elektroninės komercijos, jeigu jie neatlieka aktyvaus vaidmens, kuris leistų jiems žinoti ir kontroliuoti į jų platformą įkeltą turinį.

Pirma, Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą, ar pats vaizdo įrašų dalijimosi platformos arba failų prieglobos ir dalijimosi platformos, kurioje naudotojai gali neteisėtai padaryti viešai prieinamą saugomą turinį, valdytojas tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, „viešai skelbia“ šį turinį, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29 dėl autorių teisių<sup>86</sup>. Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė sąvokos „viešas paskelbimas“ tikslus ir apibrėžtį bei papildomus kriterijus, į kuriuos reikia atsižvelgti atliekant individualų vertinimą.

Iš šių kriterijų Teisingumo Teismas išskyrė neišvengiamą platformos valdytojo vaidmenį ir jo veiksmų sąmoningumą. Platformos valdytojas atlieka „paskelbimo veiksmą“, kai veikia labai gerai žinodamas savo elgesio pasekmes ir suteikia savo klientams prieigą prie saugomo kūrinio, ir būtent tuomet, kai, nesant tokio veiksmo, klientai iš esmės negalėtų pasinaudoti skelbiamu kūrinium.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad vaizdo įrašų dalijimosi platformos ar failų prieglobos ir dalijimosi platformos, kurioje naudotojai gali neteisėtai padaryti viešai prieinamą saugomą turinį, valdytojas „viešai neskelbia“ šio turinio, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, nebent jis ne tik suteikia pačią platformą, bet ir prisideda prie tokio turinio padarymo viešai prieinamo pažeidžiant autoriaus teises.

Taip yra, be kita ko, tada, kai valdytojas konkrečiai žino, kad jo platformoje yra neteisėtai prieinamas saugomas turinys, tačiau nedelsdamas jo nepašalina ir neužblokuoja prieigos prie jo, arba tada, kai jis žino ar turėtų žinoti, kad saugomą turinį per jo platformą naudotojai apskritai neteisėtai padarė viešai prieinamą, tačiau nesiima įgyvendinti tinkamų techninių priemonių, kurių galima tikėtis iš įprastai rūpestingo operatoriaus, kad patikimai ir veiksmingai užkirstų kelią autoriaus teisės pažeidimams šioje platformoje, arba tada, kai jis dalyvauja atrenkant neteisėtai viešai paskelbtą saugomą turinį, savo platformoje teikia priemones, skirtas konkrečiai neteisėtai dalytis tokiu turiniu, ar sąmoningai skatina tokį dalijimąsi, ką gali rodyti tai, kad jis sukūrė ekonominį modelį, skatinantį platformos naudotojus joje neteisėtai viešai skelbti saugomą turinį.

valstybė narė turi perkelti į savo nacionalinę teisę iki 2021 m. birželio 7 d., įpareigoja platformų valdytojus gauti leidimą iš teisių turėtojų, pavyzdžiui, sudarant licencinę sutartį dėl jų platformų naudotojų įkeliamų kūrinių.

<sup>86</sup> Direktyvos 2001/29 dėl autorių teisių 3 straipsnio 1 dalis. Pagal šią nuostatą valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinių padarymą viešai prieinamų tdkiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

Antra, Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą, ar internetinių platformų valdytojas gali pasinaudoti Direktyvoje 2000/31 dėl elektroninės komercijos<sup>87</sup> numatytu atleidimu nuo atsakomybės už saugomą turinį, kurį naudotojai neteisėtai viešai skelbia per jo platformą. Teisingumo Teismas išnagrinėjo, ar valdytojo vaidmuo yra neutralus, t. y. ar jo elgesys yra visiškai techninio, automatinio ir pasyvaus pobūdžio, ir jis nežino apie saugomą turinį ir jo nekontroliuoja, ar atvirkščiai – jo vaidmuo yra aktyvus ir tai jam leidžia žinoti ar kontroliuoti turinį. Teisingumo Teismas nusprendė, kad valdytojas gali pasinaudoti atleidimu nuo atsakomybės, jeigu jis neatlieka aktyvaus vaidmens, kuris leistų žinoti ar kontroliuoti jo platformą įkeltą turinį. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad valdytojas neatleidžiamas nuo atsakomybės pagal šią direktyvą, jeigu jis žino apie konkrečius neteisėtus naudotojų veiksmus, susijusius su jo platformoje įkeltu saugomu turiniu.

Trečia, Teisingumo Teismas patikslino sąlygas, kada teisių turėtojai pagal Direktyvą 2001/29 dėl autorių teisių<sup>88</sup> gali prašyti teismo priimti įpareigojimus internetinių platformų valdytojams. Jis nusprendė, kad su šia direktyva yra suderinama tai, kad autorių teisių ar gretutinių teisių turėtojas, remdamasis nacionaline teise, gali prašyti, kad teismas nustatytų draudimą valdytojui, kurio paslauga trečiasis asmuo naudojosi pažeisdamas jo teises šiam nežinant, kaip numatyta Direktyvoje 2000/31<sup>89</sup>, tik su sąlyga, kad prieš pradėdant teismo procesą apie šį pažeidimą buvo pranešta valdytojui, tačiau jis nedelsdamas nesiėmė veiksmų, kad pašalintų tokį turinį arba užblokuotų prieigą prie jo, taip pat užtikrintų, kad tokie pažeidimai nesikartotų.

Vis dėlto nacionaliniai teismai turi užtikrinti, kad taikant tokią sąlygą nebūtų taip vėluojama faktiškai nutraukti pažeidimą, kad būtų padaryta neproporcinga žala teisių turėtojui.

---

<sup>87</sup> Direktyvos 2000/31 dėl elektroninės komercijos 14 straipsnio 1 dalis. Pagal šią nuostatą, kai teikiama informacinės visuomenės paslauga, kurią sudaro paslaugos gavėjo pateiktos informacijos saugojimas, valstybės narės užtikrina, kad paslaugų teikėjas nebūtų atsakingas už informaciją, kurią saugo paslaugos gavėjo prašymu, tik tada, jei teikėjas, pirma, neturi faktinių žinių apie neteisėtą veiklą arba informaciją ir, atsižvelgiant į reikalavimus atlyginti žalą, nežino apie faktus ar aplinkybes, rodančias, kad verčiamasi neteisėta veikla arba teikiama neteisėta informacija; arba, antra, teikėjas, gavęs tokių žinių ar apie tai sužinojęs, nedelsdamas panaikina šią informaciją arba atima galimybę ją pasiekti.

<sup>88</sup> Direktyvos 2001/29 dėl autorių teisių 8 straipsnio 3 dalis. Pagal šią nuostatą valstybės narės užtikrina, kad teisių turėtojai turėtų galimybes prašyti, kad būtų priimtas teismo draudimas tarpininkams, kurių paslaugomis tretieji asmenys naudojasi autorių teisėms ar gretutinėms teisėms pažeisti.

<sup>89</sup> Direktyvos 2000/31 dėl elektroninės komercijos 14 straipsnio 1 dalies a punktas.

## II. Elektroninę prekybą reglamentuojanti teisinė sistema

### 1. Reklama

*2010 m. kovo 23 d. (didžioji kolegija) Sprendimas „Google France“ (C-236/08–C-238/08, [EU:C:2010:159](#))*

*Google* eksploatavo informacijos paieškos internete sistemą ir, be kita ko, siūlė mokamą nuorodų teikimo paslaugą, vadinamą „AdWords“. Ši paslauga leido bet kuriam ūkio subjektui, pasirinkus vieną ar kelis raktinius žodžius, pateikti reklaminę nuorodą į savo svetainę kartu su reklamine informacija. *Vuitton*, Bendrijos prekių ženklo „Vuitton“ ir kitų Prancūzijos nacionalinių prekių ženklų savininkė, atkreipė dėmesį, kad, naudojant *Google*, interneto vartotojams surinkus jos prekių ženklus sudarančius žodžius, pasirodydavo nuorodų į svetaines, kuriose siūloma įsigyti *Vuitton* produktų imitacijų, ir į konkurentų, kitų prekių ženklų savininkų, svetaines. *Cour de cassation* (Aukščiausiasis Teismas, Prancūzija) uždavė Teisingumo Teismui klausimą dėl prekių ženklus atitinkančių žymenų naudojimo kaip raktinių žodžių teikiant nuorodų paslaugą internete be prekių ženklų savininkų sutikimo teisėtumo.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks nuorodų teikimo internete paslaugos teikėjas nenaudoja žymens, kaip apibrėžta Direktyvos 89/104/EEB<sup>90</sup> 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse arba Reglamento (EB) Nr. 40/94<sup>91</sup> 9 straipsnio 1 dalyje, net jei jis leidžia reklamuotojams pasirinkti prekių ženkloms tapatūs žymenis kaip raktinius žodžius, išsaugoja juos ir pateikia internete savo klientų skelbimus pasinaudodamas jais. Tai, kad trečiasis asmuo naudoja savininko prekių ženklo tapatų ar panašų jį žymenį, reiškia, kad jis naudoja žymenį pateikdamas savo komercinį pranešimą, ir tai laikoma naudojimu, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą, jeigu pateikimo tikslas suklaidinti interneto vartotojus dėl šių prekių ar paslaugų kilmės.

Prekių ženklo savininkas turi teisę uždrausti reklamuotojui reklamuoti, kai iš tokios reklamos vidutinis interneto vartotojas negali ar sunkiai gali suprasti, ar skelbime nurodytos prekės arba paslaugos yra kilusios iš prekių ženklo savininko ar trečiojo asmens. Esminė prekių ženklo funkcija yra, be kita ko, leisti interneto vartotojams atskirti to prekių ženklo savininko prekes ar paslaugas nuo kitos kilmės prekių ir paslaugų.

Vis dėlto trečiųjų asmenų atliekamo prekių ženklo tapatų žymenų naudojimo poveikis pats savaime nedaro žalos prekių ženklo reklamos funkcijai. Direktyvos 2000/31/EB<sup>92</sup> 14 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame įtvirtinta norma yra taikoma nuorodų

<sup>90</sup> 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/104/EB valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 40, 1989, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 92).

<sup>91</sup> 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 11, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 146).

<sup>92</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

paslaugos internete teikėjui, kai jis neatliks aktyvaus vaidmens, kuris būtų leidęs jam turėti žinių apie saugomus duomenis ar juos kontroliuoti. Jeigu vaidmuo yra tik techninio, automatinio ir pasyvaus pobūdžio, todėl jis neturi žinių apie saugomus duomenis arba jų nekontroliuoja, minėtas paslaugos teikėjas negali būti laikomas atsakingu.

*2013 m. liepos 11 d. Sprendimas „Belgian Electronic Sorting Technology“ (C-657/11, [EU:C:2013:516](#))*

Įmonės *Belgian Electronic Sorting Technology* (BEST) ir *Visys* kūrė, gamino ir parduodavo rūšiavimo mašinas ir jų sistemas, kuriose naudojamos lazerinės technologijos. *Visys* buvo įsteigta B. Peelaers, buvusio BEST darbuotojo. Šis *Visys* vardu užregistravo domeno vardą „www.bestlasersorter.com“. Interneto svetainės, į kurią nukreipiama įvedus šį domeno vardą, turinys buvo identiškas įprastų *Visys* interneto svetainių, pasiekiamų naudojant domenų vardus „www.visys.be“ ir „www.visysglobal.be“, turiniui. Paieškos sistemoje google.be įvedus ieškomus žodžius „Best Laser Sorter“, pateikiama antra nuoroda – iš karto po BEST interneto svetainės – buvo nuoroda į *Visys* interneto svetainę. *Visys* savo interneto svetainėse naudojo tokias metagaires: „Best+Heliuss, Best+Genius“. *Hof van Cassatie* (Aukščiausiasis Teismas, Belgija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kreipėsi į Teisingumo Teismą, siekdamas išsiaiškinti, ar Direktyvos 84/450/EEB<sup>93</sup> ir Direktyvos 2006/114/EB<sup>94</sup> sąvoką „reklama“ reikia aiškinti taip, kad ji apima, pirma, domeno vardo registraciją ir naudojimą ir, antra, metagairių („metatags“) naudojimą interneto svetainės metaduomenyse („metadata“).

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 84/450/EEB 2 straipsnio 1 punktą ir Direktyvos 2006/114/EB 2 straipsnio a punktą aiškinti taip, kad šiose nuostatose apibrėžta sąvoka „reklama“ apima domeno vardo ir metagairių naudojimą interneto svetainės metaduomenyse, kai domeno varde arba metagairėse, sudarytose iš raktinių žodžių („keyword metatags“), daroma nuoroda į tam tikras prekes ar paslaugas arba į įmonės komercinį pavadinimą ir kai jie yra informacijos pateikimo, kuris skirtas potencialiems vartotojams ir kuriuo jiems siūloma rasti interneto svetainę, susijusią su minėtomis prekėmis ar paslaugomis arba su minėta įmone, forma.

Sąvoka „reklama“ negali būti aiškinama ir taikoma taip, kad įmonės veiksmams, atliekamiems prekybininko skatinant pirkti savo produktus arba paslaugas, kurie gali turėti įtakos vartotojų ekonominiam elgesiui ir dėl to turėti poveikį šio prekybininko konkurentams, netaikomos šiose direktyvose nustatytos sąžiningos konkurencijos taisyklės.

<sup>93</sup> 1984 m. rugsėjo 10 d. Tarybos direktyva 84/450/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų dėl klaidinančios reklamos suderinimo, iš dalies pakeista Direktyva 2005/29/EB (OL L 250, 1984, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 227).

<sup>94</sup> 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/114/EB dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos (OL L 376, 2006, p. 21).



Tačiau ši sąvoka neapima domeno vardo registracijos. Tai yra visiškai formalus veiksmas, kuris pats nebūtinai apima potencialių interneto vartotojų galimybę susipažinti su domeno vardu ir todėl negali turėti įtakos jų pasirinkimui.

*2017 m. gegužės 4 d. Sprendimas „Luc Vanderborght“ (C-339/15, [EU:C:2017:335](#))*

L. Vanderborght, Belgijoje įsisteigęs gydytojas odontologas, reklamavo dantų gydymo paslaugas. L. Vanderborght pastatė stendą, kur nurodė savo pavardę, tai, kad jis yra gydytojas odontologas, savo interneto svetainės adresą ir savo kabineto telefono numerį. Be to, jis sukūrė interneto svetainę, skirtą pacientams informuoti apie įvairių rūšių gydymo paslaugas, kurias jis teikė savo kabinete. Galiausiai jis įdėjo keletą skelbimų į vietinius dienraščius. Procesas baudžiamojoje byloje prieš L. Vanderborght pradėtas gavus gydytojų odontologų profesinės asociacijos *Verbond der Vlaamse tandartsen* skundą. Iš tiesų Belgijos įstatymais visiškai draudžiama bet kokia forma reklamuoti burnos ir dantų priežiūros paslaugas. Bylą nagrinėjantis *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Brukselio pirmosios instancijos teismas, bylas nagrinėjantis nyderlandų kalba, Belgija) nusprendė šiuo klausimu kreiptis į Teisingumo Teismą.

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyva 2000/31/EB<sup>95</sup> turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

Direktyvos 2000/31/EB 18 konstatuojamojoje dalyje patikslinta, kad sąvoka „informacinės visuomenės paslaugos“ apima įvairių veiklą, atliekamą prisijungus prie tinklo. Be to, šios direktyvos 2 straipsnio f punkte numatyta, kad sąvoka „komercinis pranešimas“, be kita ko, apima bet kokią pranešimo formą, skirtą asmens, kuris verčiasi reglamentuojama profesija, paslaugoms reklamuoti. Darytina išvada, kad burnos ir dantų priežiūros paslaugų reklama, skelbiama interneto svetainėje, yra tokia paslauga. Sąjungos teisės aktų leidėjas neatmetė galimybės reglamentuojamoms profesijoms taikyti komercinių pranešimų internete leidimo principo, numatyto minėtos direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje. Nors pagal šią nuostatą leidžiama atsižvelgti į sveikatos profesijų ypatumus diegiant su jomis susijusias profesines taisykles, komercinių pranešimų internete formas ir metodus, siekiant, be kita ko, užtikrinti, kad nebūtų pažeistas pacientų pasitikėjimas šiomis profesijomis, vis dėlto šiomis profesinėmis taisyklėmis negalima apskritai ir visiškai uždrausti bet kokia forma reklamuoti internete paslaugas, siekiant taip viešinti asmens, kuris verčiasi tokia profesija, veiklą.

SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį apskritai ir visiškai draudžiama bet kokia forma reklamuoti burnos ir dantų priežiūros paslaugas.

<sup>95</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000, p. 1, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

Kiek tai susiję su tokiu laisvės teikti paslaugas apribojimo, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, būtinumu, reikia atsižvelgti į tai, kad žmonių sveikata ir gyvybė iš Sutarties saugomų interesų užima svarbiausią vietą ir kad iš esmės valstybės narės turi nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą jos ketina suteikti.

Iš tiesų ne visi pagal šiuos teisės aktus draudžiami reklaminiai pranešimai savaime gali turėti pasekmių, kurios būtų priešingos nurodytiems tikslams. Šiomis aplinkybėmis laikytina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais teisės aktais užsibrėžti tikslai gali būti pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis.

*2017 m. kovo 30 d. Sprendimas „Verband Sozialer Wettbewerb eV“ (C-146/16, [EU:C:2017:243](#))*

Ginčas kilo dėl laikraštyje *DHL Paket*, kuris administruoja interneto portalą „MeinPaket.de“, kuriame profesionalūs pardavėjai gali siūlyti prekes, paskelbto reklaminio skelbimo. Šiame skelbime su kodais nurodytas prekes buvo galima įsigyti iš trečiųjų pardavėjų per minėtą pardavimo platformą. Prisijungęs prie svetainės, vartotojas galėdavo įvesti atitinkamą kodą, leidžiantį patekti į puslapį, kuriame atitinkama prekė būdavo detalai pristatoma ir nurodomas tos prekės pardavėjas, su kuriuo susijusi atitinkama informacija galėjo būti prieinama tam skirtoje rubrikoje.

*Verband Sozialer Wettbewerb* (toliau – VSW), asociacijos, kuriai, be kita ko, priklauso elektrinių ir elektroninių gaminių pardavėjai ir nuotoliniu būdu prekiaujantys pardavėjai, siūlantys visų rūšių prekes, teigimu, paskelbtas skelbimas yra nesąžiningos komercinės veiklos aktas. Anot VSW, *DHL Paket* neįvykdė pareigos nurodyti pardavėjų, kurie naudojami jos pardavimo platforma, tapatybę ir adresą. VSW pareiškė ieškinį, reikalaudama nutraukti šią reklaminę veiklą.

Gavęs *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) kreipimąsi, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2005/29/EB<sup>96</sup> 7 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokiu reklaminio skelbimu, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kurį apima sąvoka „kvietimas pirkti“, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą, gali būti įvykdyta šioje nuostatoje numatyta pareiga informuoti.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kiekvienu konkrečiu atveju turi įvertinti, pirma, ar reklaminio teksto apimties ribojimais galima pateisinti informacijos apie pardavėją pateikimą tik prekybos internetu platformoje ir prireikus, antra, ar šios direktyvos 7 straipsnio 4 dalies b punkte nurodyta informacija apie prekybos internetu platformą pateikiama paprastai ir greitai.

<sup>96</sup> 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos žmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 149, 2005, p. 22).

2016 m. kovo 3 d. Sprendimas „Daimler AG“ (C-179/15, [EU:C:2016:134](#))

*Együd Garage*, Vengrijos įmonė, užsiimanti *Mercedes* automobilių prekyba ir taisymu, buvo sudariusi garantinės priežiūros paslaugų teikimo sutartį su *Daimler, Mercedes* automobilių vokiečių gamintoju ir tarptautinio prekių ženklo „Mercedes-Benz“ savininku. Vengrijos įmonė turėjo teisę naudoti šį prekių ženklą ir savo skelbimuose nurodyti esanti „įgaliotoji „Mercedes-Benz“ remonto įmonė“. Pasibaigus šios sutarties galiojimui, *Együd Garage* siekė pašalinti visus skelbimus internete, dėl kurių visuomenė galėtų manyti, kad tęsiasi jos sutartiniai santykiai su *Daimler*. Nepaisant šių pastangų, skelbimai su šia nuoroda vis tiek buvo skelbiami internete ir pateikiami paieškų sistemų rezultatų sąrašuose. *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto teismas, Vengrija) Teisingumo Teismo klausė, ar Direktyva 2008/95/EB dėl prekių ženklų<sup>97</sup> leidžiama *Daimler* reikalauti iš buvusio sutarties partnerio imtis visų įmanomų priemonių, siekiant nepakenkti jo prekių ženkliui.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad trečiosios šalies prekių ženklo naudojimas be savininko leidimo, siekiant paskelbti visuomenei, kad ši trečioji šalis teikia šiuo prekės ženklu pažymėtų prekių remonto ar priežiūros paslaugas arba jos specializacija yra šios prekės, yra prekių ženklo naudojimas pagal Direktyvos 2008/95/EB 5 straipsnio 1 dalies a punktą. Prekių ženklo savininkas gali uždrausti tokį naudojimą, išskyrus tuos atvejus, kai taikomas 6 straipsnis dėl prekių ženklo suteikiamų teisių apribojimo arba 7 straipsnis dėl prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimo. Tokiu naudojimu be prekių ženklo savininko sutikimo gali būti daroma žala prekių ženklo kilmės nurodymo funkcijai.

Minėtos direktyvos 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktai aiškintini taip, kad tai nelaikoma naudojimu, jeigu skelbimą paskelbė ne trečioji šalis ar jis paskelbtas ne jos vardu arba kai šį skelbimą paskelbė ši trečioji šalis ar jis paskelbtas jos vardu su savininko sutikimu, jeigu ši trečioji šalis aiškiai pareikalavo šios interneto svetainės valdytojo jį pašalinti arba nebeminėti jame nurodyto prekių ženklo. Reklamos davėjui negalima priskirti ir savarankiškų kitų ūkio subjektų, kaip antai interneto svetainių, kuriuose pateikiami katalogai, valdytojų, kurie veikia ne pagal šio reklamos davėjo nurodymus ar jo vardu, bet savo pačių iniciatyva ir savo pačių vardu, veiksmų.

Pagal Direktyvos 2008/95/EB 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktus dviem juose numatytais atvejais prekių ženklo savininkas neturi teisės imtis veiksmų reklamos davėjo atžvilgiu, siekdamas, kad šis uždraustų skelbti internete skelbimą, kuriame yra nuoroda į jo prekių ženklą.

<sup>97</sup> 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/95/EB valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 299, 2008, p. 25).

*2022 m. gruodžio 22 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Louboutin (Teises pažeidžiančio žymens naudojimas elektroninėje prekyvietėje)“ (C-148/21 ir C-184/21, [EU:C:2022:1016](#))*

Nuo 2016 m. prancūzas Ch. Louboutin, prabangių batų ir rankinių dizaineris, kaip Europos Sąjungos prekių ženklą įregistravo aukštakulnio bato išorinio pado raudoną spalvą.

*Amazon* valdo įvairių prekių internetinės prekybos svetaines, kuriose siūlo pirkti šias prekes ir tiesiogiai savo vardu ir savo naudai, ir netiesiogiai, teikdama elektroninės prekyvietės paslaugas tretiesiems pardavėjams. Šis valdytojas taip pat siūlo tretiesiems pardavėjams papildomas jų prekių sandėliavimo ir siuntimo paslaugas.

Ch. Louboutin konstatavo, kad šiose interneto svetainėse reguliariai pasirodo raudonpadžių batų reklama, kuri, kaip jis teigė, yra susijusi su prekėmis, dėl kurių jis nedavė sutikimo išleisti į apyvartą. Remdamasis nagrinėjamo prekių ženklo suteikiamų išimtinių teisių pažeidimu, jis *Tribunal d'arrondissement de Luxembourg* (Liuksemburgo apygardos teismas, Liuksemburgas)<sup>98</sup> ir *Tribunal de l'entreprise francophone de Bruxelles* (Briuselio komercinių bylų teismas, bylas nagrinėjantis prancūzų kalba, Belgija)<sup>99</sup> pareiškė *Amazon* du ieškinius dėl teisių į prekių ženklą pažeidimo.

Kiekvienas šių teismų nusprendė pateikti Teisingumo Teismui kelis prejudicinius klausimus.

Iš esmės jie prašė Teisingumo Teismo atsakyti, ar Reglamentas dėl Europos Sąjungos prekių ženklo<sup>100</sup> turi būti aiškinamas taip, kad internetinės prekybos svetainės, apimančios ne tik valdytojo skelbiamus pasiūlymus pirkti, bet ir elektroninę prekyvietę, valdytojas gali būti laikomas naudojančiu kitam asmeniui priklausančiam ES prekių ženklui tapatų žymenį prekėms, tapačioms toms, kurioms šis prekių ženklas įregistruotas, kai nurodytoje prekyvietėje tretieji pardavėjai be šio prekių ženklo savininko sutikimo siūlo tokias šiuo žymeniu paženklintas prekes.

Jie, be kita ko, siekė išsiaiškinti, ar šiuo klausimu svarbu tai, kad šis valdytojas taiko vienodą savo interneto svetainėje skelbiamų pasiūlymų pateikimo būdą, kai kartu rodomi skelbimai apie jo vardu ir naudai parduodamas prekes ir apie trečiųjų pardavėjų minėtoje prekyvietėje siūlomas prekes, kad visuose šiuose skelbimuose rodomas šio valdytojo turimas žinomo platintojo logotipas ir kad tretiesiems pardavėjams parduodant nagrinėjamu žymeniu paženklintas prekes jis jiems teikia papildomas paslaugas, kaip antai pagalbą rengiant jų skelbimus, toje pačioje prekyvietėje siūlomų prekių sandėliavimą ir siuntimą. Šiomis aplinkybėmis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai taip pat klausė, ar prireikus reikia atsižvelgti į nagrinėjamos interneto svetainės naudotojų suvokimą.

<sup>98</sup> Byla C-148/21

<sup>99</sup> Byla C-184/21

<sup>100</sup> Konkrečiai, 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (OL L 154, 2017, p. 1) 9 straipsnio 2 dalies a punktas.

Teisingumo Teismo didžioji kolegija gavo progą pateikti svarbių paaiškinimų dėl elektroninę prekyvietę apimančios internetinės prekybos svetainės valdytojo tiesioginės atsakomybės už ES prekių ženklo savininko teisių pažeidimą, padarytą dėl to, kad šiam prekių ženklui tapatus žymuo rodomas trečiųjų pardavėjų skelbimuose šioje elektroninėje prekyvietėje.

Primintina, kad pagal reglamentą dėl ES prekių ženklo<sup>101</sup>, ES prekių ženklo registracija suteikia jo savininkui teisę uždrausti visoms trečiosioms šalims komercinėje veikloje naudoti bet kokį šiam prekių ženklui tapatų žymenį prekėms arba paslaugoms, tapatioms toms, kurioms prekių ženklas įregistruotas.

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, kad reglamente dėl ES prekių ženklo sąvoka „naudoti“ neapibrėžta. Vis dėlto šis žodis reiškia aktyvius veiksmus ir tiesioginę ar netiesioginę veiksmo, kuris sudaro naudojimą, kontrolę. Iš tikrųjų tik tokią kontrolę turinti trečioji šalis gali nutraukti be savininko sutikimo vykdomą prekių ženklo naudojimą.

Be to, tai, kad trečiasis asmuo naudoja savininko prekių ženklui tapatų ar panašų į jį žymenį, reiškia kad jis bent jau turi naudoti šį žymenį savo paties komerciniame pranešime. Taigi asmuo gali leisti savo klientams naudoti prekių ženklams tapatius ar į juos panašius žymenis, pats jų nenaudodamas. Kalbėdamas apie elektroninės prekyvietės valdytoją Teisingumo Teismas pažymėjo, kad prekių ženklams tapatius ar panašius į juos žymenis elektroninėje prekyvietėje skelbiamuose pasiūlymuose pirkti naudoja tik šio valdytojo klientai, kurie yra pardavėjai, bet ne jis pats, nes jis nenaudoja šio žymens savo komerciniame pranešime.

Vis dėlto Teisingumo Teismas nurodė, kad ankstesnėje jurisprudencijoje jo nebuvo klausiama, kokią įtaką turi tai, kad atitinkamoje internetinės prekybos svetainėje yra ne tik elektroninė prekyvietė, bet ir paties svetainės valdytojo pasiūlymai pirkti, o nagrinėjamos bylos kaip tik susijusios su tokia įtaka. Šiose bylose prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai siekia išsiaiškinti, ar, be trečiojo pardavėjo, elektroninę prekyvietę apimančios internetinės prekybos svetainės valdytojas, kaip antai *Amazon*, savo paties komerciniame pranešime taip pat naudoja kito asmens prekių ženklui tapatų žymenį prekėms, tapatioms toms, kurioms įregistruotas šis prekių ženklas, todėl jis gali būti laikomas atsakingu už šio prekių ženklo savininko teisių pažeidimą, kai minėtas trečiasis pardavėjas šioje elektroninėje prekyvietėje siūlo tokias šio žymeniu paženklintas prekes.

Teisingumo Teismas konstatavo, kad šis klausimas kyla neatsižvelgiant į tai, kad tokio valdytojo vaidmuo prireikus gali būti nagrinėjamas atsižvelgiant į kitas teisės normas, ir, nors šio valdytojo vykdomą naudojimą galiausiai turi įvertinti nacionalinis teismas,

<sup>101</sup> 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (OL L 154, 2017, p. 1) 9 straipsnio 2 dalies a punktas.

Teisingumo Teismas vis dėlto gali šiam teismui pateikti šiuo klausimu naudingą Sąjungos teisės išaiškinimą.

Kalbėdamas apie komercinį pranešimą Teisingumo Teismas patikslino, jog tai, kad elektroninę prekyvietę apimančios internetinės prekybos svetainės valdytojas savo komerciniame pranešime naudoja kito asmens prekių ženklui tapatų žymenį, reiškia, kad, trečiųjų asmenų suvokimu, šis žymuo yra sudedamoji šio pranešimo dalis, todėl susijęs su šio valdytojo veikla.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas priminė, kad tuo atveju, kai paslaugos teikėjas naudoja kito asmens prekių ženklui tapatų ar į jį panašų žymenį, reklamuodamas prekes, kurias vienas jo klientų parduoda naudodamasis šia paslauga, šis paslaugų teikėjas pats naudoja šį žymenį, kai dėl šio naudojimo tarp žymens ir paslaugų teikėjo teikiamų paslaugų atsiranda ryšys.

Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, kad toks paslaugų teikėjas pats nenaudoja kito asmens prekių ženklui tapataus ar į jį panašaus žymens, kai jo teikiama paslauga dėl savo pobūdžio nepanašį į paslaugą, kuria siekiama skatinti prekybą šiuo žymeniu paženklintomis prekėmis, ir nesukuria ryšio tarp šios paslaugos ir minėto žymens, nes vartotojas nemato šio paslaugų teikėjo, todėl nėra jokios galimybės susieti jo paslaugų su nagrinėjamu žymeniu.

Atvirksčiai, Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks ryšys egzistuoja, kai elektroninės prekyvietės valdytojas, naudodamas nuorodų teikimo internete paslaugą ir kito asmens prekių ženklui tapatų raktinį žodį, reklamuoja šiuo prekių ženklu pažymėtas prekes, kurias jo klientai parduoda jo valdomoje elektroninėje prekyvietėje. Iš tiesų tokia reklama leidžia interneto naudotojams, atliekantiems paiešką pagal šį raktinį žodį, akivaizdžiai susieti šias prekių ženklu pažymėtas prekes su galimybe jų įsigyti nurodytoje prekyvietėje. Būtent dėl šios priežasties šio prekių ženklo savininkas turi teisę uždrausti nurodytam valdytojui tokį naudojimą, kai tokia reklama pažeidžia teisę į prekių ženklą, nes iš jos pakankamai informuotas ir protingai pastabus interneto naudotojas negali arba tik sunkiai gali suprasti, ar prekės pagamintos prekių ženklo savininko arba su juo ekonomiškai susijusios įmonės, ar, priešingai, trečiojo asmens.

Tuo remdamasis, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad, siekiant nustatyti, ar elektroninę prekyvietę apimančios internetinės prekybos svetainės valdytojas pats naudoja kito asmens prekių ženklui tapatų žymenį, rodomą skelbimuose apie trečiųjų pardavėjų šioje prekyvietės siūlomas prekes, reikia įvertinti, ar pakankamai informuotas ir protingai pastabus šios interneto svetainės naudotojas įžvelgia ryšį tarp šio valdytojo teikiamų paslaugų ir nagrinėjamo žymens.

Šiuo tikslu siekiant nustatyti, ar šioje prekyvietėje veikiančio trečiojo pardavėjo paskelbtas skelbimas, kuriame naudojamas kito asmens prekių ženklui tapatus žymuo, gali būti laikomas minėtos interneto svetainės valdytojo komercinio pranešimo sudedamąja dalimi, reikia patikrinti, ar šis skelbimas gali sukurti ryšį tarp šio valdytojo

teikiamų paslaugų ir nagrinėjamo žymens dėl to, kad naudotojas gali manyti, jog būtent šis valdytojas savo vardu ir naudai prekiauja nagrinėjamu žymeniu paženklinta preke.

Teisingumo Teismas pabrėžė, kad atliekant tokį bendrą bylos aplinkybių vertinimą ypač svarbu, be kita ko, tai, kaip skelbimai, atskirai ir kartu, pateikiami nagrinėjamoje interneto svetainėje, taip pat jos valdytojo teikiamų paslaugų pobūdis ir apimtis.

Kiek tai susiję, pirma, su skelbimų pateikimo būdu, pagal Sąjungos teisę reikalaujama, kad skelbimai internete būtų skaidrūs, kad pakankamai informuotas ir protingai pastabus naudotojas galėtų lengvai atskirti interneto svetainės valdytojo pasiūlymus nuo elektroninėje prekyvietėje veikiančių trečiųjų pardavėjų pasiūlymų. Teisingumo Teismo nuomone, dėl aplinkybės, kad svetainės valdytojas taiko vienodą skelbiamų pasiūlymų pateikimo būdą, kai kartu rodomi jo paties ir trečiųjų pardavėjų skelbimai, taip pat kai interneto svetainėje ir visuose šiuose skelbimuose rodomas šio valdytojo turimas žinomo platintojo logotipas, šis atskyrimas gali būti apsunkintas ir gali susidaryti įspūdis, kad būtent šis valdytojas savo vardu ir naudai prekiauja nurodytų trečiųjų pardavėjų siūlomomis prekėmis.

Antra, elektroninės prekyvietės valdytojo tretiesiems pardavėjams teikiamų paslaugų, be kita ko, prekių sandėliavimo, siuntimo ir jų grąžinimo tvarkymo, pobūdis ir apimtis pakankamai informuotam ir protingai pastabiam naudotojui taip pat gali sudaryti įspūdį, kad šiomis prekėmis prekiauja pats valdytojas savo vardu ir naudai, todėl, tokių naudotojų suvokimu, gali atsirasti ryšis tarp šių paslaugų ir prekių bei nurodytų trečiųjų pardavėjų skelbimuose matomų žymenų.

Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad internetinės prekybos svetainės, apimančios ne tik valdytojo skelbiamus pasiūlymus pirkti, bet ir elektroninę prekyvietę, valdytojas gali būti laikomas naudojančiu kitam asmeniui priklausančiam ES prekių ženklui tapatų žymenį prekėms, tapačioms toms, kurioms šis prekių ženklas įregistruotas, kai nurodytoje prekyvietėje tretieji pardavėjai be šio prekių ženklo savininko sutikimo siūlo tokias šiuo žymeniu paženklintas prekes, jeigu pakankamai informuotas ir protingai pastabus šios svetainės naudotojas įžvelgia ryšį tarp šio valdytojo teikiamų paslaugų ir nagrinėjamo žymens, o taip yra, be kita ko, tuomet, kai, atsižvelgiant į visus nagrinėjamą atvejį apibūdinančius elementus, tokiam naudotojui gali kilti įspūdis, kad pats minėtas valdytojas savo vardu ir naudai prekiauja nurodytu žymeniu paženklintomis prekėmis. Teisingumo Teismas pridūrė, kad šiuo požiūriu svarbios šios faktinės aplinkybės:

- šis valdytojas taiko vienodą savo interneto svetainėje skelbiamų pasiūlymų pateikimo būdą, kai kartu rodomi skelbimai apie jo vardu ir naudai parduodamas prekes ir apie trečiųjų pardavėjų minėtoje prekyvietėje siūlomas prekes;
- visuose šiuose skelbimuose rodomas šio valdytojo turimas žinomo platintojo logotipas;
- tretiesiems pardavėjams parduodant nagrinėjamu žymeniu paženklintas prekes jis jiems teikia papildomas paslaugas, kaip antai šių prekių sandėliavimą ir siuntimą.

*2022 m. gruodžio 22 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „EUROAPTIEKA“ (C-530/20, EU:C:2022:1014)*

EUROAPTIEKA SIA yra farmacinę veiklą Latvijoje vykdanči bendrovė. Ji priklauso grupei, kuri Latvijoje turi vaistinių ir mažmeninių vaistų platinimo bendrovių tinklą. 2016 m. *Veselības inspekcijas Zāļu kontroles nodaļa* (Sveikatos inspekcijos Vaistų kontrolės skyrius, Latvija) uždraudė EUROAPTIEKA skelbti pardavimo su nuolaida reklamą, kurioje siūloma 15 % nuolaida visiems vaistams perkant bent tris prekes. Šis sprendimas priimtas remiantis nacionaline nuostata, kuria draudžiama visuomenei skirtoje nekompensuojamųjų nereceptinių vaistų reklamoje pateikti informaciją, skatinančią įsigyti vaisto, tokio pirkimo būtinybę pagrindžiant vaisto kaina, skelbiant apie specialų pardavimą arba nurodant, kad vaistas parduodamas kartu su kitais vaistais (taip pat ir už mažesnę kainą) ar produktais<sup>102</sup>.

2020 m. gavęs EUROAPTIEKA skundą dėl šios nuostatos *Latvijas Republikas Satversmes tiesa* (Konstitucinis Teismas, Latvija) pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Direktyvos 2001/83<sup>103</sup> išaiškinimo.

Sprendime Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) patikslina sąvokos „vaistų reklama“, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą, apimtį, kiek tai susiję ne su konkrečiu vaistu, o su neapibrėžtais vaistais. Jis taip pat išdėsto nuomonę dėl minėtos nacionalinės nuostatos, kuria nustatyti tokie draudimai, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, suderinamumo su minėta direktyva, visų pirma dėl to, ar šiais draudimais siekiama skatinti racionalų vaistų vartojimą, kaip tai suprantama pagal tą pačią direktyvą.

Pirma, Teisingumo Teismas nusprendė, kad informacijos, skatinančios pirkti vaistus, platinimas, tokio pirkimo būtinybę grindžiant tų vaistų kaina, skelbiant apie specialų išpardavimą ar nurodant, kad tie vaistai parduodami kartu su kitais vaistais (įskaitant už mažesnę kainą) ar produktais, patenka į „vaistų reklamos“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2001/83, net jei ši informacija yra susijusi ne su konkrečiu vaistu, o su neapibrėžtais vaistais.

Nagrinėdamas formuluotę Teisingumo Teismas pirmiausia primena, kad šios direktyvos 86 straipsnio 1 dalyje, kurioje apibrėžiama sąvoka „vaistų reklama“, „vaistai“ sistemingai nurodomi vartojant daugiskaitą. Be to, šioje nuostatoje ši sąvoka apibrėžta labai plačiai, kaip apimanti informacijos rinkimą, pirkėjų paiešką ar skatinimą „bet kokia forma“, įskaitant, be kita ko, „vaistų reklamą visuomenei“.

Be to, atsižvelgdamas į kontekstą, Teisingumo Teismas pažymi, kad Direktyvos 2001/83 VIII antraštinės dalies nuostatose, tarp kurių yra 86 straipsnis, įtvirtintos bendrosios ir

<sup>102</sup> 2011 m. gegužės 17 d. *Ministru kabineta noteikumi Nr. 378 „Zāļu reklamēšanas kārtība un kārtība, kādā zāļu ražotājs ir tiesīgs nodot ārstiem bezmaksas zāļu paraugus“* (Vyriausybės nutarimas Nr. 378 dėl vaistų reklamos tvarkos ir taisyklių, reglamentuojančių vaistų gamintojų medicams pateikiamų nemokamų vaistų pavyzdžių tvarką) (*Latvijas Vēstnesis*, Nr. 78) 18.12 punktas.

<sup>103</sup> Konkrečiai nurodomi 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69) iš dalies pakeistos 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/27/EB (OL L 136, 2004, p. 34; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 34 t., p. 262), 86 straipsnio 1 dalis, 87 straipsnio 3 dalis ir 90 straipsnis.



pagrindinės vaistų reklamos taisyklės, todėl jos taikomos visiems veiksams, kuriais siekiama skatinti vaistų skyrimą, tiekimą, pardavimą ar vartojimą.

Galiausiai dėl Direktyvos 2001/83 tikslų Teisingumo Teismas pažymi, kad pagrindinis šia direktyva siekiamas tikslas – apsaugoti visuomenės sveikatą – būtų iš esmės pažeistas, jei į sąvoką „vaistų reklama“ nepatektų informacijos teikimas, pirkėjų paieška ar pasiūlymai, skatinantys vaistų skyrimą, tiekimą, pardavimą ar vartojimą, kai nenurodomas konkretus vaistas, todėl tokie veiklai būtų netaikomi šioje direktyvoje numatyti reklamos srities draudimai, sąlygos ir apribojimai.

Iš tiesų neapibrėžtų vaistų, pavyzdžiui, tai pačiai ligai gydyti skirtų vaistų grupės, reklama taip pat gali apimti receptinius vaistus arba kompensuojamuosius vaistus, todėl tokios reklamos neįtraukimas į Direktyvos 2001/83 nuostatų dėl reklamos taikymo sritį reikštų, kad šioje direktyvoje<sup>104</sup> nustatyti draudimai iš esmės netektų veiksmingumo, nes šios nuostatos būtų netaikomos bet kokiai reklamai, kuri nėra skirta konkrečiam šios klasės vaistui.

Be to, Teisingumo Teismas mano, kad neapibrėžtos nereceptinių vaistų visumos reklama, kaip ir reklama, skirta vienam konkrečiam vaistui, gali būti perteklinė ir neapgalvota, todėl pakenkti visuomenės sveikatai, skatindama vartotojus neracionaliai ar pernelyg gausiai vartoti atitinkamus vaistus.

Teisingumo Teismas daro išvadą, kad, nepaisant to, kas nurodyta Sprendime *A (Vaistų reklama ir pardavimas internetu)*<sup>105</sup>, taip pat Sprendime *DocMorris*<sup>106</sup>, Direktyvoje 2001/83 įtvirtintos sąvokos „vaistų reklama“ taikymo sritis apima bet kokia forma teikiamą informaciją apie vaistus, pirkėjų paiešką ar skatinimą, siekiant paskatinti konkrečių ar neapibrėžtų vaistų skyrimą, tiekimą, pardavimą ar vartojimą.

Teisingumo Teismas priduria: kadangi žinios paskirtis yra esminis šios sąvokos požymis ir pagrindinis elementas, pagal kurį reklama atskiriama nuo paprastos informacijos, o nacionalinėje nuostatoje, kaip antai nagrinėjamoje pagrindinėje byloje, nurodyta informavimo veikla, atrodo, siekiama tokio reklaminio tikslo, ši veikla patenka į minėtą sąvoką.

Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2001/83 nuostatomis<sup>107</sup> neprieštarauja nacionalinės teisės nuostata, kurioje nustatyti šioje direktyvoje nenumatyti, tačiau esminį siekiamą visuomenės sveikatos apsaugos tikslą atitinkantys apribojimai, uždraudžiant į visuomenei skirtą vaistų reklamą įtraukti informaciją, kuria skatinama pirkti vaistus, tokio pirkimo būtinybę grindžiant tų vaistų kaina, skelbiant apie specialų išpardavimą ar nurodant, kad minėti vaistai parduodami kartu su kitais vaistais (įskaitant už mažesnę kainą) ar produktais.

<sup>104</sup> Direktyvos 2001/83 88 straipsnio 1 dalies a punkte ir 3 dalyje.

<sup>105</sup> 2020 m. spalio 1 d. Sprendimas *A (Vaistų reklama ir pardavimas internetu)* (C-649/18, [EU:C:2020:764](#), 50 punktas).

<sup>106</sup> 2021 m. liepos 15 d. Sprendimas *DocMorris* (C-190/20, [EU:C:2021:609](#), 20 punktas).

<sup>107</sup> Konkrečiai – Direktyvos 2001/83 87 straipsnio 3 daliai ir 90 straipsniui.

Grįsdamas šį aiškinimą Teisingumo Teismas, pirma, primena, kad, kiek tai susiję su reikalavimu, kad tokia reklama skatintų racionalų vaistų vartojimą<sup>108</sup>, ir Direktyvoje 2001/83 numatytų apribojimų, pateikiamų kaip draudžiamų reklamos elementų sąrašas<sup>109</sup>, santykiu, matyti, kad aplinkybė, jog šioje direktyvoje nėra konkrečių taisyklių dėl tam tikro reklamos elemento, nėra kliūtis valstybėms narėms, siekiant užkirsti kelią perteklinei ir neapgalvotai vaistų reklamai, galinčiai turėti įtakos visuomenės sveikatai, uždrausti<sup>110</sup> tokį elementą, jeigu jis skatina neracionalų vaistų vartojimą.

Taigi, net jei pagal Direktyvą 2001/83 nereceptinių vaistų reklama leidžiama, siekdamos išvengti pavojaus visuomenės sveikatai, kurią apsaugoti yra pagrindinis šioje direktyvoje įtvirtintas tikslas, valstybės narės turi uždrausti į visuomenei skirtą nekompensuojamųjų nereceptinių vaistų reklamą įtraukti elementus, kurie gali paskatinti tokius vaistus neracionaliai vartoti.

Antra, kiek tai susiję su klausimu, ar būtent taip yra draudimų, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, atveju, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nekompensuojamųjų nereceptinių vaistų tinkamumą ar būtinumą juos pirkti dažnai vertina pats galutinis vartotojas be gydytojo pagalbos. Vis dėlto šis vartotojas nebūtinai turi specialių ir objektyvių žinių, kad galėtų įvertinti jų gydomąją vertę. Taigi reklama gali daryti ypač didelę įtaką tokio vartotojo vertinimui ir pasirinkimui, susijusiam su vaisto kokybe ir reikalingu nusipirkti kiekiu.

Šiomis aplinkybėmis tokie reklamos elementai, kokie, pavyzdžiui, nurodyti pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nacionalinės teisės nuostatoje, gali paskatinti vartotojus pirkti nekompensuojamuosius nereceptinius vaistus, atsižvelgiant į ekonominį kriterijų, susijusį su šių vaistų kaina, todėl jie gali paskatinti šiuos vartotojus pirkti ir vartoti minėtus vaistus neatlikus objektyvaus vertinimo, pagrįsto jų terapinėmis savybėmis ir konkrečiais mediciniais poreikiais.

Teisingumo Teismo teigimu, reklama, atitraukianti vartotojo dėmesį nuo objektyvaus poreikio vartoti vaistą vertinimo, skatina neracionalų ir perteklinį šio vaisto vartojimą. Tokį neracionalų ir perteklinį vaistų vartojimą taip pat gali lemti reklama, kurioje, pateikiant pasiūlymus su nuolaida arba siūlant vaistų pardavimą kartu su kitais produktais, vaistai prilyginami kitiems vartojimo produktams, kuriems paprastai taikomos nuolaidos ir kainos sumažinimas, susiję su tam tikro išlaidų lygio viršijimu.

Teisingumo Teismas daro išvadą, kad tokia nacionalinės teisės nuostata, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, tiek, kiek ja draudžiama skleisti reklamos elementus, skatinančius neapgalvotą ir perteklinį nekompensuojamųjų nereceptinių vaistų vartojimą, neatima iš vaistinių galimybės parduodant šiuos vaistus ir kitus sveikatos

<sup>108</sup> Direktyvos 2001/83 87 straipsnio 3 dalyje numatytas reikalavimas.

<sup>109</sup> Direktyvos 2001/83 90 straipsnyje nurodyti apribojimai.

<sup>110</sup> Pagal Direktyvos 2001/83 87 straipsnio 3 dalį.

produktus taikyti nuolaidas ir mažinti kainas, taip pat atitinka pagrindinį visuomenės sveikatos apsaugos tikslą, todėl yra suderinama su Direktyva 2001/83.

## 2. Tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybė

*2019 m. spalio 3 d. Sprendimas „Glawischnig-Piesczek“ (C-18/18, [EU:C:2019:821](#))*

*Facebook Ireland* eksploatuoja pasaulinę socialinės žiniasklaidos platformą (toliau – *Facebook Service*), skirtą naudotojams, esantiems už Jungtinių Amerikos Valstijų ir Kanados teritorijos ribų. E. Glawischnig-Piesczek buvo *Nationalrat* (Nacionalratas, Austrija) narė, parlamentinės grupės „die Grünen“ (Žalieji) vadovė ir šios politinės partijos federalinė atstovė spaudai. 2016 m. balandžio 3 d. *Facebook Service* naudotojas savo asmeniniame tinklalapyje pasidalijo nuoroda į Austrijos interneto naujienų portalo *oe24.at* straipsnį „Žalieji: už minimalių pajamų pabėgėliams išsaugojimą“; tai lėmė, kad minėtame tinklalapyje buvo atkurta kilmės svetainės „išankstinė peržiūra“, kur buvo matyti šio straipsnio pavadinimas, trumpa jo santrauka, taip pat E. Glawischnig-Piesczek nuotrauka. Be to, šis naudotojas apie šį straipsnį paskelbė komentarą, suformuluotą vartojant žodžius, kuriais, kaip konstatavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kenkiama ieškovės pagrindinėje byloje garbei, ji viešai įžeidžiama ir šmeižiama. Su šiuo tekstu galėjo susipažinti kiekvienas *Facebook Service* naudotojas.

2016 m. liepos 7 d. raštu E. Glawischnig-Piesczek pareikalavo, kad *Facebook Ireland* pašalintų šį komentarą. *Facebook Ireland* nepašalino nagrinėjamo komentaro, todėl E. Glawischnig-Piesczek pateikė ieškinį komercinių bylų teisme, o šis nurodė *Facebook Ireland* nedelsiant ir iki proceso, susijusio su ieškiniu dėl veiksmų nutraukimo, pabaigos nutraukti ieškovės pagrindinėje byloje nuotraukų skelbimą ir (arba) platinimą. *Facebook Ireland* panaikino prieigą prie paskelbto turinio Austrijoje.

Gavęs apeliacinį skundą aukštesnysis apygardos teismas patvirtino pirmosios instancijos teismo nutartį, kiek tai buvo susiję su tapačiais teiginiais. Tačiau jis nusprendė, kad turi būti nutrauktas tik tų atitinkamo turinio teiginių platinimas, apie kuriuos *Facebook Ireland* pranešė ieškovei pagrindinėje byloje, tretieji asmenys arba apie tai jai buvo pranešta kitokiu būdu. Abi pagrindinės bylos šalys pateikė kasacinius skundus *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija).

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą iš esmės buvo susijęs su Direktyvos 2000/31/EB 15 straipsnio 1 dalies aiškinimu.

Visų pirma Teisingumo Teismas pažymėjo, jog tam kad aptariamasis prieglobos paslaugų teikėjas galėtų užkirsti kelią bet kokiems naujiems atitinkamų interesų pažeidimams, kompetentingas teismas galėtų teisėtai reikalauti, kad šis prieglobos paslaugų teikėjas užblokuotų prieigą prie saugomos informacijos, kurios turinys tapatus anksčiau

neteisėtu paskelbtam turiniui, arba kad jis pašalintų tokią informaciją, nesvarbu, kas prašė ją saugoti.

Be to, Teisingumo Teismo teigimu, valstybės narės teismas gali įpareigoti prieglobos paslaugų teikėją panaikinti informaciją, kurią jis saugo ir kurios turinys tapatus prieš tai neteisėta pripažintos informacijos turiniui, arba užblokuoti prieigą prie jos, jei atitinkamos informacijos stebėjimas ir domėjimasis ja pagal tokį įpareigojimą susijęs tik su informacija, perteikiančia žinią, kurios turinys lieka iš esmės nepakitęs, palyginti su neteisėtu pripažintu turiniu, ir apimančia įpareigojime nurodytus duomenis, ir jei dėl šio ekvivalentiško turinio formuluotės skirtumų, palyginti su anksčiau neteisėta pripažintos informacijos formuluote, prieglobos paslaugų teikėjas neprivalo atlikti atskiro šio turinio vertinimo.

Galiausiai, toks teismas gali įpareigoti prieglobos paslaugų teikėją panaikinti įpareigojime nurodytą informaciją arba užblokuoti prieigą prie jos pasaulio mastu pagal atitinkamą tarptautinę teisę.

*2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimas (didžioji kolegija), „Google (Tariamai netikslaus turinio pašalinimas)“ (C-460/20, [EU:C:2022:962](#))*

Su ieškovais pagrindinėje byloje, t. y. TU, kuris eina atsakingas pareigas ir turi įvairių bendrovių akcijų, ir RE, kuri buvo jo partnerė ir iki 2015 m. gegužės mėn. – vienos iš šių bendrovių prokuristė, buvo susiję trys straipsniai, kuriuos 2015 m. interneto svetainėje paskelbė šios svetainės operatorė G LLC. Šiuose straipsniuose, iš kurių vienas buvo iliustruotas keturiomis nuotraukomis, kuriose buvo pavaizduoti ieškovai ir iš kurių buvo galima suprasti, kad jie gyvena prabangų gyvenimą, buvo kritiškai pristatytas kelių jų bendrovių investavimo modelis. Šiuos straipsnius buvo galima rasti į *Google LLC* (toliau – *Google*) valdomą paieškos sistemą įvedus ieškovų vardus ir pavardes atskirai arba kartu su tam tikrų bendrovių pavadinimais. Rezultatų sąrašė buvo pateikiamos nuorodos į šiuos straipsnius, taip pat į nuotraukas, rodomas miniatiūrų („thumbnails“) pavidalu.

Ieškovai pagrindinėje byloje paprašė *Google*, kaip asmens duomenų, tvarkomų jos paieškos sistemoje, valdytojos, pirma, pašalinti iš paieškos rezultatų sąrašo nuorodas į nagrinėjamus straipsnius, nes tuose straipsniuose yra netikslių teiginių ir šmeižikiškų nuomonių, ir, antra, pašalinti miniatiūras iš paieškos rezultatų sąrašo. *Google* atsisakė tenkinti šį prašymą.

Kadangi tiek pirmojoje, tiek apeliacinėje instancijose ieškovų pagrindinėje byloje prašymai buvo atmesti, jie pateikė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija), o jį nagrinėdamas *Bundesgerichtshof* pateikė Teisingumo

Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl BDAR<sup>111</sup> ir Direktyvos 95/46<sup>112</sup> išaiškinimo.

Didžiosios kolegijos priimtame sprendime Teisingumo Teismas plėtojo savo jurisprudenciją dėl sąlygų, taikomų paieškos sistemos operatoriui skirtiems prašymams pašalinti nuorodas remiantis asmens duomenų apsaugos taisyklėmis<sup>113</sup>. Visų pirma jis nagrinėjo klausimą, viena vertus, dėl paieškos sistemos operatoriui tenkančių pareigų ir atsakomybės apimties nagrinėjant prašymą pašalinti nuorodas, grindžiamą tariamu į nurodomą turinį įtrauktos informacijos netikslumu, ir, kita vertus, dėl duomenų subjektui tenkančios šio netikslumo įrodinėjimo pareigos. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad nagrinėjant prašymą pašalinti nuotraukas, rodomas miniatiūrų pavidalu vaizdų paieškos rezultatų sąrašė, reikia atsižvelgti į pirminį šių nuotraukų paskelbimo internete kontekstą.

Pirma, Teisingumo Teismas nusprendė, kad lyginant teisę į privataus gyvenimo gerbimą ir asmens duomenų apsaugą su teise į saviraiškos ir informacijos laisvę<sup>114</sup>, nagrinėjant paieškos sistemos operatoriui pateiktą prašymą iš paieškos rezultatų sąrašo pašalinti nuorodą į turinį, kuriame yra tariamai netikslios informacijos, toks pašalinimas nėra siejamas su sąlyga, kad nurodomo turinio tikslumo klausimas yra bent laikinai išspręstas to asmens inicijuotoje byloje prieš turinio teikėją.

Visų pirma tam, kad būtų galima patikrinti, kokiomis aplinkybėmis paieškos sistemos operatorius privalo patenkinti prašymą pašalinti nuorodas iš rezultatų sąrašo, rodomo atlikus paiešką pagal duomenų subjekto vardą ir pavardę, ir ištrinti nuorodą į tinklalapį, kuriame yra teiginių, kuriuos šis asmuo laiko netiksliais, Teisingumo Teismas, be kita ko, priminė:

- kadangi paieškos sistemos veikimas gali daryti didelį neigiamą poveikį pagrindinėms teisėms į privataus gyvenimo gerbimą ir asmens duomenų apsaugą ir šis poveikis yra papildomas, palyginti su tuo, kurį daro interneto svetainių rengėjai, šis paieškos sistemos operatorius, kaip subjektas, kuris nustato šios veiklos tikslus ir būdus, turi užtikrinti, kiek tai patenka į jo atsakomybės, kompetencijos ir galimybių sritį, kad Direktyvoje 95/46 ir BDAR numatytos garantijos galėtų tapti visiškai veiksmingos, o veiksminga ir visapusiška duomenų subjektų apsauga – iš tiesų įgyvendinta;
- paieškos sistemos operatorius, gavęs prašymą pašalinti nuorodas, turi patikrinti, ar nuorodos į nagrinėjamą interneto tinklalapį įtraukimas į rezultatų sąrašą yra būtinas,

<sup>111</sup> 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) (OL L 119, 2016, p. 1) 17 straipsnio 3 dalies a punktas.

<sup>112</sup> 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmens apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 14 sk., 15 t., p. 355) 12 straipsnio b punktas ir 14 straipsnio pirmos pastraipos a punktas.

<sup>113</sup> 2014 m. gegužės 13 d. Sprendimas *Google Spain ir Google* (C-131/12, [EU:C:2014:317](#)), taip pat 2019 m. rugsėjo 24 d. Sprendimas *GC ir kt. (Nuorodų į neskelbtinus duomenis pašalinimas)* (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)) ir Sprendimas *Google (Nuorodų pašalinimo teritorinė taikymo sritis)* (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)).

<sup>114</sup> Pagrindinės teisės, įtvirtintos atitinkamai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 ir 11 straipsniuose.

kad interneto naudotojai, potencialiai suinteresuoti gauti prieigą prie šio tinklalapio pagal tokią paiešką, galėtų pasinaudoti teise į saviraiškos ir informacijos laisvę;

- BDAR aiškiai įtvirtintas reikalavimas palyginti, pirma, pagrindines teises į privataus gyvenimo gerbimą ir į asmens duomenų apsaugą ir, antra, pagrindinę teisę į informacijos laisvę.

Visų pirma Teisingumo Teismas pabrėžė, kad nors teisė į privataus gyvenimo gerbimą ir teisė į asmens duomenų apsaugą paprastai yra viršesnės už teisėtą interneto naudotojų interesą susipažinti su atitinkama informacija, ši pusiausybra vis dėlto gali priklausyti nuo atitinkamų konkretaus atvejo aplinkybių, ypač nuo šios informacijos pobūdžio ir jos įtakos duomenų subjekto privačiam gyvenimui, taip pat nuo visuomenės intereso susipažinti su tokia informacija, kuris gali skirtis, nelygu, koks šio asmens vaidmuo viešajame gyvenime.

Klausimas, ar nurodytas turinys yra tikslus, ar ne, taip pat yra svarbus veiksnys atliekant šį vertinimą. Taigi tam tikromis aplinkybėmis interneto naudotojų teisė į informaciją ir turinio teikėjo saviraiškos laisvė gali būti viršesnės už teisę į privataus gyvenimo apsaugą ir teisę į asmens duomenų apsaugą, ypač kai duomenų subjektas atlieka svarbų vaidmenį viešajame gyvenime. Vis dėlto šis santykis pasikeičia, kai paaiškėja, kad bent dalis prašyme pašalinti nuorodas pateiktos informacijos, kuri nėra mažareikšmė atsižvelgiant į visą turinį, yra netikslė. Tokiu atveju į teisę teikti informaciją ir teisę būti informuotam negali būti atsižvelgta, nes šios teisės negali apimti teisės skleisti tokią netikslią informaciją ir turėti prieigą prie jos.

Be to, kiek tai susiję, pirma, su pareiga nustatyti nurodomame turinyje esančios informacijos tikslumą ar netikslumą, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad asmuo, prašantis pašalinti nuorodas dėl tokios informacijos netikslumo, privalo įrodyti akivaizdų tokios informacijos arba bent jau tos informacijos dalies, kuri, atsižvelgiant į visą šį turinį, nėra mažareikšmė, netikslumą. Vis dėlto, kad šiam asmeniui nebūtų nustatyta per didelė našta, galinti pakenkti teisės į nuorodų pašalinimą veiksmingumui, jis turi tik pateikti įrodymų, kurių, atsižvelgiant į nagrinėjamo atvejo aplinkybes, galima iš jo pagrįstai reikalauti. Iš esmės iš šio asmens negalima reikalauti, kad jis, siekdamas pagrįsti minėtą prašymą pašalinti nuorodas, ikiteisminėje stadijoje pateiktų teismo sprendimą – net ir sprendimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, – priimtą dėl interneto svetainės rengėjo.

Antra, dėl paieškos sistemos operatoriui tenkančių pareigų ir atsakomybės Teisingumo Teismas pažymėjo, kad paieškos sistemos operatorius, siekdamas patikrinti, ar turinys ir toliau gali būti įtrauktas į paiešką, atliktos per paieškos sistemą po to, kai buvo pateiktas prašymas pašalinti nuorodas, rezultatų sąrašą, turi remtis visomis esančiomis teisėmis ir interesais, taip pat visomis konkretaus atvejo aplinkybėmis. Vis dėlto negalima reikalauti, kad šis operatorius būtų įpareigotas tirti faktus ir šiuo tikslu pradėti ginčo procedūrą su turinio teikėju, siekdamas gauti trūkstamos informacijos apie nurodomo turinio tikslumą. Pareiga prisidėti nustatant nurodomo turinio tikslumą ar

netikslumą reikštų, kad šiam operatoriui tenka našta, viršijanti tai, ko iš jo galima pagrįstai tikėtis atsižvelgiant į jo atsakomybę, kompetenciją ir galimybes. Dėl tokio sprendimo kiltų didelė rizika, kad turinys, kuris atitinka teisėtą ir svarbų visuomenės informacijos poreikį, bus pašalintas ir jį bus sunku rasti internete. Taigi kiltų reali grėsmė, kad naudojimas saviraiškos ir informacijos laisve gali turėti atgrasomąjį poveikį, jei minėtas operatorius tokį nuorodų pašalinimą vykdytų beveik sistemingai, siekdamas išvengti naštos, susijusios su atitinkamų faktų tyrimu, tam, kad būtų nustatyta, ar nurodomas turinys yra tikslus, ar ne.

Vadinasi, tuo atveju, kai prašymą pašalinti nuorodas pateikęs asmuo pateikia reikšmingų ir pakankamų įrodymų, patvirtinančių, kad nurodomame turinyje esanti informacija arba bent jau dalis šios informacijos, kuri nėra mažareikšmė atsižvelgiant į visą šį turinį, yra akivaizdžiai netiksli, paieškos sistemos operatorius privalo patenkinti tokį prašymą pašalinti nuorodas. Tas pats pasakytina ir tuo atveju, kai šis prašymą pateikęs asmuo pateikia teismo sprendimą dėl interneto svetainės rengėjo, kuris grindžiamas išvada, kad nurodomame turinyje pateikta informacija, kuri nėra mažareikšmė atsižvelgiant į visą šį turinį, bent jau iš pirmo žvilgsnio yra netiksli. Vis dėlto tuo atveju, kai iš prašymą pateikusio asmens pateiktų įrodymų nėra akivaizdu, kad tokia nurodomame turinyje esanti informacija yra netiksli, paieškos sistemos operatorius, nesant tokio teismo sprendimo, neprivalo tenkinti prašymo pašalinti nuorodas. Kai nagrinėjama informacija gali prisidėti prie bendrojo intereso diskusijų, teisei į saviraiškos ir informacijos laisvę turi būti teikiama ypatinga reikšmė, atsižvelgiant į visas kitas bylos aplinkybes.

Galiausiai Teisingumo Teismas pridūrė, kad, paieškos sistemos operatoriui nepatenkinus prašymo pašalinti nuorodas, duomenų subjektas turi galėti kreiptis į priežiūros ar teisminę institucijas, kad šios atliktų reikiamus patikrinimus ir prireikus nurodytų šiam operatoriui imtis privalomų priemonių. Šiuo klausimu būtent teisminės institucijos turi užtikrinti konkuruojančių interesų pusiausvyrą, nes jos gali geriau atlikti sudėtingą ir išsamų palyginimą, atsižvelgdamos į visus atitinkamoje jurisprudencijoje nustatytus kriterijus ir visas aplinkybes.

Antra, Teisingumo Teismas konstatavo, kad, lyginant nurodytas pagrindines teises, kai nagrinėjamas prašymas pašalinti nuorodas, kuriuo iš vaizdų paieškos, atliktos pagal fizinio asmens vardą ir pavardę, rezultatų siekiama pašalinti tą asmenį vaizduojančias nuotraukas, rodomas miniatiūrų pavidalu, reikia atsižvelgti į šių nuotraukų informacinę vertę nepriklausomai nuo jų paskelbimo tinklalapyje, iš kurio jos buvo paimtos, konteksto. Vis dėlto reikia atsižvelgti į bet kokį tekstinį elementą, kuris paieškos rezultatuose tiesiogiai pateikiamas kartu su šiomis rodomomis nuotraukomis ir gali atskleisti jų informacinę vertę.

Darydamas šią išvadą Teisingumo Teismas pabrėžė, kad vaizdų paieškai, atliekamai per interneto paieškos sistemą pagal asmens vardą ir pavardę, taikomi tie patys principai, kurie taikomi tinklalapių ir juose esančios informacijos paieškai. Jis nurodė, kad duomenų subjekto nuotraukų rodymas miniatiūrų pavidalu, atlikus paiešką pagal vardą

ir pavardę, gali ypač riboti šio asmens teises į privataus gyvenimo ir į asmens duomenų apsaugą.

Taigi, kai paieškos sistemos operatorius gauna prašymą pašalinti nuorodas, kuriuo iš vaizdų paieškos, atliktos pagal asmens vardą ir pavardę, rezultatų siekiama pašalinti tą asmenį vaizduojančias nuotraukas, rodomas miniatiūrų pavidalu, jis turi patikrinti, ar aptariamų nuotraukų rodymas yra būtinas, kad interneto naudotojai, potencialiai suinteresuoti atlikus tokią paiešką gauti prieigą prie šių nuotraukų, galėtų pasinaudoti teise į informacijos laisvę.

Kadangi paieškos sistemoje duomenų subjekto nuotraukos rodomos ne tame kontekste, kuriame jos paskelbtos tinklalapyje, į kurį daroma nuoroda, dažniausiai siekiant iliustruoti tame puslapyje esančius tekstinius elementus, būtina nustatyti, ar į šį kontekstą vis dėlto reikia atsižvelgti lyginant konkuruojančias teises ir interesus. Šiomis aplinkybėmis klausimas, ar į minėtą vertinimą taip pat turi būti įtrauktas tinklalapis, kuriame yra nuotrauka, kurios prašoma nerodyti miniatiūros pavidalu, turinys, priklauso nuo nagrinėjamo tvarkymo objekto ir pobūdžio.

Pirma, dėl nagrinėjamo tvarkymo objekto reikia pažymėti, kad nuotraukų, kaip neverbalinės komunikacijos priemonės, skelbimas interneto naudotojams gali turėti didesnę poveikį nei tekstinės publikacijos. Iš tiesų nuotraukos yra svarbi interneto naudotojų dėmesio pritraukimo priemonė, galinti paskatinti susidomėjimą susipažinti su jomis iliustruojamais straipsniais. Tačiau, ypač atsižvelgiant į tai, kad nuotraukas dažnai galima interpretuoti įvairiai, jų kaip miniatiūrų rodymas paieškos rezultatų sąrašė gali būti ypač didelis duomenų subjekto teisės į jo atvaizdo apsaugą apribojimas, į kurį reikia atsižvelgti lyginant konkuruojančias teises ir interesus. Reikia atskirai atlikti palyginimą, atsižvelgiant į tai, ar kalbama, pirma, apie tinklalapio rengėjo paskelbtas nuotraukas, kurios, atsižvelgiant į jų pirminį kontekstą, iliustruoja šiuose straipsniuose pateiktą informaciją ir juose išreikštas nuomones, ar, antra, apie nuotraukas, kurias miniatiūrų pavidalu rezultatų sąrašė paieškos sistemos operatorius pateikia ne tame kontekste, kuriame jos buvo paskelbtos pirminiame tinklalapyje.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad ne tik motyvas, pateisiantis asmens duomenų paskelbimą interneto svetainėje, nebūtinai sutampa su tuo, kuris taikytinas paieškos sistemų veikimo operacijų atveju, bet net tuomet, kai jie sutampa, atitinkamų teisių ir interesų palyginimo, kurį reikia atlikti, rezultatas gali skirtis, nelygu tai, ar duomenis tvarko paieškos sistemos operatorius, ar to tinklalapio rengėjas. Viena vertus, gali skirtis teisėti interesai, kuriais pateisinamos tvarkymo operacijos, ir, kita vertus, šių tvarkymo operacijų padariniai duomenų subjektui, visų pirma jo privačiam gyvenimui, nebūtinai yra tokie patys<sup>115</sup>.

Antra, kalbant apie paieškos sistemos operatoriaus atliekamo duomenų tvarkymo pobūdį, Teisingumo Teismas konstatavo, kad, raskamas internete paskelbtas fizinių

<sup>115</sup> Žr. Sprendimo *Google Spain ir Google*, (C-131/12, [EU:C:2014:317](#), 86 punktą).



asmens nuotraukas ir jas atskirai miniatiūrų pavidalu rodydamas vaizdų paieškos rezultatuose, paieškos sistemos operatorius teikia tam tikrą paslaugą, kuri susijusi su asmens duomenų tvarkymu ir kuri yra savarankiška ir atskira tiek nuo duomenų tvarkymo, kurį vykdo tinklalapio, iš kurio paimtos nuotraukos, rengėjas, tiek nuo duomenų tvarkymo, už kurį tas operatorius taip pat atsakingas ir kuris susijęs su nuorodų įtraukimu į tą tinklalapį.

Taigi reikia atlikti nepriklausomą paieškos sistemos operatoriaus veiklos, kuria siekiama rodyti vaizdų paieškos rezultatus miniatiūrų pavidalu, vertinimą, nes dėl tokios veiklos gali būti ypač stipriai pažeidžiamos pagrindinės teisės dėl to, kad atliekant paiešką pagal vardą ir pavardę apibendrinama visa internete rasta informacija apie duomenų subjektą. Atliekant šį nepriklausomą vertinimą reikia atsižvelgti į tai, kad nuotraukų rodymas internete miniatiūrų pavidalu pats savaime yra rezultatas, kurio ieško interneto naudotojas, nepriklausomai nuo to, ar jis vėliau nusprendžia prisijungti prie pirminio tinklalapio, ar ne.

Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad toks konkretus palyginimas, kuriuo atsižvelgiama į paieškos sistemos operatoriaus atliekamą savarankišką tvarkymo pobūdį, neturi įtakos galimai tekstinių elementų, kurie paieškos rezultatų sąrašė gali būti tiesiogiai pateikiami kartu su rodoma nuotrauka, svarbai, nes tokie elementai gali atskleisti tos nuotraukos informacinę vertę visuomenei ir taip paveikti susijusių teisių ir interesų palyginimą.

### 3. Konkurencijos teisė

*2011 m. spalio 13 d. Sprendimas „Pierre Fabre“ (C-439/09, [EU:C:2011:649](#))*

*Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (PFDC) gamino ir parduodavo kosmetikos produktus Europos rinkoje tarpininkaujama farmacininkų. Nagrinėjami produktai nepriskiriami prie vaistų kategorijos. Sutartyse dėl šių produktų platinimo buvo numatyta, kad jie turi būti parduodami tik patalpose, privalomai dalyvaujant farmacininko diplomą turinčiam asmeniui, taip pašalinant galimybę bet kokia forma prekiauti internetu. *Autorité française de la concurrence* (Prancūzijos konkurencijos tarnyba) nusprendė, kad šios PFDC platinimo sutartys prilygsta antikonkurenciniams susitarimams, prieštaraujantiems tiek Prancūzijos, tiek Europos Sąjungos konkurencijos teisei. PFDC apskundė šį sprendimą *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija), o šis Teisingumo Teismo klausė, ar bendras ir absoliutus pardavimo internetu draudimas yra konkurencijos ribojimas „dėl tikslo“, ar tokiam susitarimui gali būti taikoma bendroji išimtis ir, jei bendroji išimtis netaikoma, ar jam gali būti taikoma atskiroji išimtis pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį.

Teisingumo Teismas atsakė, kad SESV 101 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pasirinktinio platinimo sistemoje sutarties sąlyga yra apribojimas dėl tikslo pagal šią nuostatą, jeigu, individualiai ją išnagrinėjus, šios sąlygos negalima objektyviai pateisinti. Iš tiesų tokia sąlyga gerokai sumažinamos patvirtinto distributoriaus galimybės parduoti sutartyje numatytus produktus klientams, esantiems už sutartyje nurodytos jo teritorijos arba veiklos zonos. Taigi ją gali būti ribojama konkurencija šiame sektoriuje.

Vis dėlto egzistuoja teisėti reikalavimai, kaip antai specializuotos prekybos palaikymas, kai galima suteikti specialias paslaugas, susijusias su labai kokybiškais ir techniškai pažangiais produktais, kurie gali pateisinti kainų konkurencijos sumažėjimą konkurencijos, susijusios su kitais veiksniais, išskyrus kainą, naudai. Šiuo klausimu tokios pasirinktinio platinimo sistemos organizavimui netaikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas, jei perpardavėjai pasirenkami remiantis objektyviais kokybiniais kriterijais, vienodai nustatytais visiems potencialiems perpardavėjams ir taikomais nediskriminuojant, jei tokio platinimo tinklo reikia dėl atitinkamos prekės savybių, siekiant apsaugoti jos kokybę ir užtikrinti tinkamą jos naudojimą, ir galiausiai jei nustatytais kriterijais neviršijama tai, kas būtina. Konkrečiai kalbant apie kosmetikos ir kūno priežiūros produktų pardavimą, tikslas išsaugoti šių produktų prestižinį įvaizdį negali būti teisėtas tikslas, dėl kurio būtų galima apriboti konkurenciją.

Reglamento (ES) Nr. 2790/1999<sup>116</sup> 4 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad šio reglamento 2 straipsnyje numatyta bendroji išimtis netaikoma vertikaliniams susitarimams, kuriais siekiama riboti mažmeninę prekybą užsiimančių pasirinktinio platinimo sistemos narių aktyvų ar pasyvų pardavimą galutiniams naudotojams, nepažeidžiant galimybės uždrausti sistemos nariui vykdyti veiklą už nepatvirtintos įsisteigimo vietas.

### ***2017 m. gruodžio 6 d. Sprendimas „Coty Germany“ (C-230/16, [EU:C:2017:941](#))***

*Coty Germany* Vokietijoje prekiaavo prabangiomis kosmetikos prekėmis. Siekdama apsaugoti savo prabangos įvaizdį, ji prekiaavo tam tikromis savo prekių ženklų pažymėtomis prekėmis per pasirinktinio platinimo tinklą, t. y. per įgaliotuosius platintojus. Jų pardavimo vietas turėjo atitikti tam tikrus reikalavimus, susijusius su aplinka, interjeru ir įranga. Be to, įgaliotieji platintojai turėjo teisę parduoti produktus internetu, tačiau tik su sąlyga, kad naudosis savo „elektronine vitrina“ arba trečiųjų neįgaliotų asmenų platformomis, kai jų įsikišimas yra nematomas vartotojams. Kita vertus, jiems buvo aiškiai draudžiama parduoti produktus internetu naudojantis trečiosios įmonės platforma, kai toks naudojimas matomas vartotojams.

*Coty Germany* Vokietijos teisme pareiškė ieškinį *Parfümerie Akzente*, vienam iš įgaliotųjų platintojų, kad remiantis šia sutarties nuostata būtų uždrausta platinti *Coty* produktus

<sup>116</sup> 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2790/1999 dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalinių susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms (OL L 336, 1999, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 364).

per „amazon.de“ platformą. Turėdamas abejonių dėl šios nuostatos teisėtumo pagal Sąjungos konkurencijos teisę, *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) šiuo klausimu kreipėsi į Teisingumo Teismą.

Teisingumo Teismo nuomone, SESV 101 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokia pasirinktinio platinimo sistema, kuria siekiama apsaugoti šių prekių prabangos įvaizdį, suderinama su šia nuostata, jeigu perpardavėjai atrenkami atsižvelgiant į objektyvius kokybinius kriterijus, nustatytus vienodai visiems galimiems perpardavėjams ir taikomus nediskriminuojant, ir jeigu nustatytais kriterijais neviršijama tai, kas būtina.

Be to, Reglamento (ES) Nr. 330/2010<sup>117</sup> 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad prabangos prekių pasirinktinio platinimo sistemos nariams, kurie rinkoje dirba kaip platintojai, nustatytas draudimas prekiaujant internetu naudotis trečiųjų įmonių paslaugomis, kai tas naudojimas matomas, nėra nei klientų apribojimas, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnio b punktą, nei pasyvaus pardavimo galutiniams vartotojams ribojimas, kaip tai suprantama pagal 4 straipsnio c punktą.

***2023 m. liepos 4 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Meta Platforms ir kt. (Bendrosios socialinio tinklo naudojimo sąlygos)“ (C-252/21, EU:C:2023:537)***

Bendrovė *Meta Platforms* yra internetinio socialinio tinklo *Facebook*, kuriuo privatūs naudotojai naudojami nemokamai, savininkė. Šio socialinio tinklo verslo modelis grindžiamas finansavimu iš internetinės reklamos, kuri asmeniškai pritaikoma individualiems naudotojams. Tokia reklama techniškai įmanoma automatiškai parengiant išsamius tinklo ir internetinių paslaugų, siūlomų *Meta* grupės lygmeniu, naudotojų profilius. Taigi tam, kad galėtų naudotis šiuo socialiniu tinklu, registruodamiesi naudotojai turi sutikti su *Meta Platforms* nustatytais bendrosiomis sąlygomis, kuriose daroma nuoroda į šios bendrovės nustatytą duomenų naudojimo ir slapukų politiką. Pagal šią politiką, be duomenų, kuriuos šie naudotojai pateikia tiesiogiai registruodamiesi, *Meta Platforms* taip pat renka duomenis, susijusius su šių naudotojų veikla socialiniame tinkle ir už jo ribų, ir susieja juos su atitinkamų naudotojų *Facebook* paskyromis. Už socialinio tinklo ribų renkami duomenys, dar vadinami „*off Facebook* duomenimis“, visų pirma apima duomenis, susijusius su lankymusi trečiųjų šalių interneto svetainėse ir taikomiosiose programėlėse, ir, antra, duomenis, susijusius su naudojimu kitomis *Meta* grupei priklausančiomis internetinėmis paslaugomis (įskaitant *Instagram* ir *WhatsApp*). Taip surinkti duomenys, vertinami bendrai, leidžia daryti išsamias išvadas apie naudotojų pageidavimus ir interesus.

2019 m. vasario 6 d. sprendimu *Bundeskartellamt* (Federalinė konkurencijos institucija, Vokietija) uždraudė *Meta Platforms*, pirma, Vokietijoje gyvenančių privačių naudotojų

<sup>117</sup> 2010 m. balandžio 20 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 330/2010 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalinių susitarimų ir suderintų veiksmų rūšims (OL L 102, 2010, p. 1).

naudojimąsi socialiniu tinklu *Facebook* tuo metu galiojančiose bendrosiose sąlygose<sup>118</sup> susieti su tokių naudotojų *off Facebook* duomenų tvarkymu ir, antra, be jų sutikimo tvarkyti šiuos duomenis. Be to, federalinė konkurencijos institucija įpareigojo *Meta* pakeisti bendrąsias sąlygas taip, kad iš jų būtų aiškiai matyti, jog tokie duomenys nebus nei renkami, nei susieti su *Facebook* naudotojų paskyromis, nei naudojami be atitinkamo naudotojo sutikimo. Galiausiai ši institucija pabrėžė, kad toks sutikimas negalioja, kai tai yra naudojimosi socialiniu tinklu sąlyga. Savo sprendimą ji motyvavo tuo, kad tvarkant nagrinėjamus duomenis, kai toks tvarkymas neatitinka BDAR<sup>119</sup>, yra piktnaudžiaujama dominuojančia *Meta Platforms* padėtimi internetinių socialinių tinklų rinkoje.

*Meta Platforms* apskundė šį sprendimą *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Diusseldorfo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija). Abejodamas, pirma, ar nacionalinės konkurencijos institucijos, gali tikrinti, ar asmens duomenų tvarkymas atitinka BDAR nustatytus reikalavimus, ir, antra, dėl tam tikrų šio reglamento nuostatų aiškinimo ir taikymo, Diusseldorfo aukštesnysis apygardos teismas pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Savo sprendime Teisingumo Teismo didžioji kolegija pareiškė nuomonę dėl nacionalinės konkurencijos institucijos įgaliojimų konstatuoti asmens duomenų tvarkymo neatitiktį BDAR, taip pat dėl tokių įgaliojimų sąsajos su nacionalinių institucijų, atsakingų už asmens duomenų apsaugos kontrolę, įgaliojimais<sup>120</sup>. Be to, Teisingumo Teismas pateikė paaiškinimų dėl galimybės socialinio tinklo operatoriui tvarkyti „neskelbtinus“ tokio tinklo naudotojų duomenis, dėl tokio operatoriaus atliekamo duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygų, taip pat dėl duomenų subjekto sutikimo, kurį naudotojai davė bendrovei, užimančiai dominuojančią padėtį nacionalinėje internetinių socialinių tinklų rinkoje, galiojimo.

Pirma, dėl konkurencijos institucijos įgaliojimų konstatuoti, kad asmens duomenų tvarkymas neatitinka BDAR, Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokia institucija, nagrinėdama įmonės piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi<sup>121</sup>, gali konstatuoti, kad šios įmonės nustatytos bendrosios naudojimo sąlygos asmens duomenų tvarkymo srityje ir jų įgyvendinimas neatitinka šio reglamento, kai tokia išvada būtina siekiant nustatyti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi ir jeigu laikomasi lojalios bendradarbiavimo su duomenų apsaugos priežiūros institucijomis pareigos<sup>122</sup>. Vis dėlto, kai konkurencijos institucija, konstatuodama piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, nustato BDAR pažeidimą, ji nepakeičia priežiūros institucijų.

<sup>118</sup> 2019 m. liepos 31 d. *Meta Platforms* nustatė naujas bendrąsias sąlygas, kuriose aiškiai nurodyta, kad naudotojas, užuot mokėjęs už *Facebook* produktų naudojimą, pareiškia sutinkantis gauti reklaminius skelbimus.

<sup>119</sup> 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 127, 2018, p. 2 ir OL L 74, 2021, p. 35; toliau – BDAR).

<sup>120</sup> Pagal BDAR 51–59 straipsnius.

<sup>121</sup> Kaip suprantama pagal SESV 102 straipsnį.

<sup>122</sup> Tai numatyta ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje.

Taigi, atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo principą, kai nacionalinės konkurencijos institucijos, vykdydamos savo įgaliojimus, turi išnagrinėti, ar įmonės elgesys atitinka BDAR nuostatas, jos turi tartis ir lojaliai bendradarbiauti su atitinkamomis nacionalinėmis priežiūros institucijomis arba vadovaujančia priežiūros institucija. Vadinasi, visos šios institucijos privalo laikytis savo atitinkamų įgaliojimų, kad būtų paisoma iš BDAR kylančių pareigų, šio reglamento tikslų ir užtikrintas jų veiksmingumas. Darytina išvada, kad, kai konkurencijos institucija, nagrinėdama įmonės piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, mano, kad būtina išnagrinėti, ar šios įmonės elgesys atitinka BDAR nuostatas, ji turi patikrinti, ar dėl šio arba panašaus elgesio jau buvo priimtas kompetentingos nacionalinės priežiūros institucijos, vadovaujančios priežiūros institucijos arba Teisingumo Teismo sprendimas. Jei taip yra, konkurencijos institucija negali nukrypti nuo tokio sprendimo, tačiau gali padaryti savo išvadas dėl konkurencijos teisės taikymo.

Kai konkurencijos institucijai kyla abejonų dėl kompetentingos nacionalinės priežiūros institucijos arba vadovaujančios priežiūros institucijos atlikto vertinimo apimties, kai šios institucijos tuo pačiu metu nagrinėja atitinkamą ar panašų elgesį, arba, nesant minėtų institucijų tyrimo, ji mano, kad įmonės elgesys neatitinka BDAR nuostatų, prieš pradėdama savo vertinimą ji turi konsultuotis su šiomis institucijomis ir prašyti jų bendradarbiauti, kad išsklaidytų savo abejones arba nustatytų, ar prieš pradėdama savo vertinimą turi laukti, kol atitinkama priežiūros institucija priims sprendimą. Jeigu priežiūros institucijos neprieštarauja arba neatsako per pagrįstą laikotarpį, nacionalinė konkurencijos institucija gali tęsti savo tyrimą.

Antra, dėl specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymo<sup>123</sup> Teisingumo Teismas nusprendė, kad tuo atveju, kai internetinio socialinio tinklo naudotojas lankosi interneto svetainėse ar taikomose programėlėse, susijusiose su viena ar keliomis specialiomis kategorijomis, ir prireikus į jas įkelia duomenis užsiregistruodamas arba pateikdamas užsakymus internetu, šio internetinio socialinio tinklo operatoriaus atliekamas asmens duomenų tvarkymas<sup>124</sup> turi būti laikomas „specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymu“, kaip tai suprantama pagal BDAR 9 straipsnio 1 dalį, jeigu jis leidžia atskleisti prie vienos iš šių specialių kategorijų priskiriamą informaciją, nesvarbu, ar ši informacija susijusi su šio tinklo naudotoju, ar su bet kuriuo kitu fiziniu asmeniu. Toks duomenų tvarkymas iš esmės draudžiamas, išskyrus tam tikras išimtis<sup>125</sup>.

<sup>123</sup> Nurodytos BDAR 9 straipsnio 1 dalyje. Šioje nuostatoje numatyta: „[d]raudžiama tvarkyti asmens duomenis, atskleidžiančius rasinę ar etninę kilmę, politines pažiūras, religinius ar filosofinius įsitikinimus ar narystę profesinėse sąjungose, taip pat tvarkyti genetinius duomenis, biometrinius duomenis, siekiant konkrečiai nustatyti fizinio asmens tapatybę, sveikatos duomenis arba duomenis apie fizinio asmens lytinį gyvenimą ir lytinę orientaciją“.

<sup>124</sup> Šį tvarkymą sudaro duomenų, gautų apsilankius šiose interneto svetainėse ir taikomose programose, bei naudotojo įterptų duomenų rinkimas, naudojant integruotas sąsajas, slapukus ar panašias įrašymo technologijas, visų šių duomenų susiejimas su naudotojo socialinio tinklo paskyra ir šio operatoriaus atliekamas minėtų duomenų naudojimas.

<sup>125</sup> Jos numatytos BDAR 9 straipsnio 2 dalyje. Ši nuostata suformuluota taip: „1 dalis netaikoma, jei taikoma viena iš toliau nurodytų sąlygų:

a) duomenų subjektas aiškiai sutiko, kad tokie asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais nurodytais tikslais, išskyrus a tvejus, kai Sąjungos arba valstybės narės teisėje numatyta, kad 1 dalyje nurodyto draudimo duomenų subjektas negali panaikinti; <...>  
e) tvarkomi asmens duomenys, kuriuos duomenų subjektas yra akivaizdžiai paskelbęs viešai;  
f) tvarkyti duomenis būtina siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus arba tuo atveju, kai teismai vykdo savo teisinius įgaliojimus;

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad kai internetinio socialinio tinklo naudotojas lankosi interneto svetainėse ar taikomuosiose programose, susijusiose su viena ar keliomis minėtomis specialiomis duomenų kategorijomis, jis akivaizdžiai viešai neskelbia<sup>126</sup> su tokiu lankymusi susijusių duomenų, kuriuos šio internetinio socialinio tinklo operatorius surinko naudodamas slapukus ar panašias įrašymo technologijas. Be to, kai naudotojas į šias interneto svetaines arba taikomąsias programas įkelia duomenis arba aktyvuoja jose integruotus atrankos mygtukus, pavyzdžiui, mygtukus „Patinka“ ar „Bendrinti“ arba mygtukus, leidžiančius jam šiose interneto svetainėse ar taikomuosiose programėlėse identifikuoti save naudojant internetinio socialinio tinklo naudotojo paskyros prisijungimo identifikatorius, telefono numerį ar elektroninio pašto adresą, laikoma, kad toks naudotojas akivaizdžiai viešai paskelbia taip įkeltus ar aktyvuojant šiuos mygtukus gautus duomenis, tik jeigu jis aiškiai išreiškė savo išankstinį pasirinkimą, prireikus remdamasis individualiai pasirinktais nustatymais ir žinodamas tokių veiksmų pasekmes, padaryti viešai prieinamus su juo susijusius duomenis neribotam asmenų skaičiui.

Trečia, kiek tai bendrai susiję su asmens duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygomis, Teisingumo Teismas priminė, kad pagal BDAR duomenų tvarkymas yra teisėtas tuo atveju, jeigu duomenų subjektas davė sutikimą, kad jo duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais<sup>127</sup>. Nesant tokio sutikimo arba kai šis sutikimas nebuvo duotas laisva valia, konkrečiai, būnant informuotam ir nedviprasmiškai, toks duomenų tvarkymas vis dėlto yra pateisinamas, jeigu atitinka vieną iš būtinumo reikalavimų<sup>128</sup>, kuriuos reikia aiškinti siaurai. Internetinio socialinio tinklo operatoriaus atliekamas tokio tinklo naudotojų asmens duomenų tvarkymas gali būti laikomas būtinu sutarčiai, kurios šalys yra šie naudotojai, įvykdyti tik su sąlyga, kad toks tvarkymas yra objektyviai būtinas siekiant tikslo, kuris yra tiems patiems naudotojams skirtos sutartinės paslaugos sudedamoji dalis, todėl pagrindinis sutarties dalykas negalėtų būti pasiektas neatliekant tokio duomenų tvarkymo.

Be to, Teisingumo Teismo teigimu, nagrinėjamas duomenų tvarkymas gali būti laikomas būtinu siekiant teisėtų duomenų valdytojo ar trečiojo asmens interesų tik su sąlyga, kad minėtas operatorius naudotojams, iš kurių duomenys buvo surinkti, nurodė teisėtą interesą, kurio siekiama juos tvarkant, ir kad toks tvarkymas atliekamas neviršijant to, kas griežtai būtina šiam teisėtam interesui pasiekti, ir jei palyginus priešingus interesus, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, matyti, kad šių naudotojų interesai ar pagrindinės laisvės ir teisės nėra viršesni už minėtą teisėtą duomenų valdytojo ar trečiosios šalies interesą. Teisingumo Teismas, be kita ko, nurodė, kad, nesant minėtų naudotojų sutikimo, jų interesai ir pagrindinės teisės yra viršesni už internetinio

<...>”

<sup>126</sup> Kaip tai suprantama pagal BDAR 9 straipsnio 2 dalies e punktą.

<sup>127</sup> Kaip nurodyta BDAR 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a punkte.

<sup>128</sup> Nurodyti BDAR 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos b–f punktuose. Pagal šias nuostatas duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu ir tiek, kiek jis būtinas, be kita ko, siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas (BDAR 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos b punktas), kad būtų įvykdyta duomenų valdytojui taikoma teisinė prievolė (BDAR 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punktas), arba siekiant teisėtų duomenų valdytojo ar trečiosios šalies interesų (BDAR 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos f punktas).

socialinio tinklo operatoriaus interesą asmeniškai pritaikyti reklamą, kuria jis finansuoja savo veiklą.

Teisingumo Teismas patikslino, kad nagrinėjamas duomenų tvarkymas yra pateisinamas, kai iš tiesų būtina įvykdyti duomenų valdytojui pagal Sąjungos teisę ar atitinkamos valstybės narės teisę nustatytą teisinę pareigą, jeigu šis teisinis pagrindas atitinka viešojo intereso tikslą, yra proporcingas siekiamam teisėtam tikslui ir jei toks tvarkymas atliekamas neviršijant to, kas griežtai būtina.

Galiausiai, ketvirta, dėl atitinkamų naudotojų sutikimo tvarkyti jų duomenis pagal BDAR galiojimo Teisingumo Teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog internetinio socialinio tinklo operatorius užima dominuojančią padėtį internetinių socialinių tinklų rinkoje, savaime netrukdo šio socialinio tinklo naudotojams duoti galiojantį duomenų subjekto sutikimą, kad šis operatorius tvarkytų jų asmens duomenis. Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad tokia dominuojanti padėtis gali paveikti šių naudotojų pasirinkimo laisvę ir dėl jos gali atsirasti akivaizdus naudotojų ir minėto operatoriaus padėties disbalansas, ji yra svarbus veiksnys nustatant, ar sutikimas iš tikrųjų buvo galiojantis ir, be kita ko, duotas laisva valia, o tai turi įrodyti minėtas operatorius<sup>129</sup>.

Konkrečiai kalbant, atitinkamo socialinio tinklo naudotojai turi turėti laisvę atskirai, vykstant sutarties sudarymo procedūrai, atsisakyti duoti sutikimą dėl konkrečių duomenų tvarkymo operacijų, kurios nėra būtinos sutarčiai vykdyti, tačiau jie neprivalo visiškai atsisakyti naudotis internetinio socialinio tinklo operatoriaus siūloma paslauga, o tai reiškia, kad minėtam naudotojui, jeigu reikia, už tinkamą atlygį, turėtų būti pasiūlyta lygiavertė alternatyva, kai netaikomos tokios duomenų tvarkymo operacijos. Be to, dėl *off Facebook* duomenų tvarkymo turi būti galima duoti atskirą sutikimą.

#### 4. Vaistų ir medicinos prietaisų pardavimas internetu

*2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Deutscher Apothekerverband“ (C-322/01, [EU:C:2003:664](#))*

Pagrindinė byla buvo susijusi su *Deutscher Apothekerverband eV*, asociacijos, siekiančios ginti ir remti vaistininų ekonominius ir socialinius interesus, ir *0800 DocMorris NV*, vaistinės, įsteigtos Nyderlanduose, ginču. Jacques Waterval yra vaistininkas ir vienas iš *DocMorris* atstovų pagal įstatymą. Nuo 2000 m. birželio mėn. *DocMorris* ir J. Waterval turėjo vaistų prekybos internetu svetainę interneto adresu *www.0800DocMorris.com*. Ši prekyba buvo susijusi su vaistais, dėl kurių leidimai buvo išduoti Vokietijoje arba Nyderlanduose. Šie vaistai tiekiami tik pateikus gydytojo išrašyto recepto originalą. *Apothekerverband* apskundė *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino

<sup>129</sup> Pagal BDAR 7 straipsnio 1 dalį.

apygardos teismas, Vokietija) vaistų siūlymą internetu ir pristatymą paštu iš vienos valstybės į kitą. Jos nuomone, Vokietijos vaistų įstatymo nuostatomis neleidžiama užsiimti tokia veikla. Apygardos teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar tokie draudimai pažeidžia laisvo prekių judėjimo principą. Be to, jeigu būtų nustatytas EB 28 straipsnio pažeidimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas siekė išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos Vokietijos teisės nuostatos yra būtinos, siekiant veiksmingai apsaugoti žmonių sveikatą ir gyvybę, kaip tai suprantama pagal EB 30 straipsnį.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinis draudimas yra lygiaverčio poveikio priemonė pagal EB 28 straipsnį. Jis yra nepalankesnis vaistinėms, įsisteigusioms ne nacionalinėje teritorijoje, ir gali labiau trukdyti prekėms iš kitų valstybių narių nei nacionalinėms prekėms patekti į rinką.

Remiantis EB 30 straipsniu galima pateisinti tokį nacionalinį draudimą, jeigu jis taikomas receptiniams vaistams. Atsižvelgiant į tai, kad gali būti daug pavojų, susijusių su šių vaistų vartojimu, būtina veiksmingai ir atsakingai tikrinti gydytojų išrašytų receptų autentiškumą ir užtikrinti vaistų išdavimą arba pačiam klientui, arba jo įgaliotam pasiimti vaistus asmeniui. Tačiau negalima remtis EB 30 straipsniu siekiant pateisinti absoliutų draudimą prekiauti vaistais paštu.

Be to, su Direktyvos 2001/83/EB<sup>130</sup> 88 straipsnio 1 dalimi nesuderinamas nacionalinis draudimas reklamuoti vaistų, kuriuos tiekti atitinkamoje valstybėje narėje leidžiama tik vaistinėse, prekybą paštu, kiek šis draudimas apima vaistus, kuriems nebūtinai gydytojo receptas.

Iš tiesų negalima aiškinti, kad Direktyvos 2001/83/EB 88 straipsnio 2 dalis, pagal kurią leidžiama visuomenei reklamuoti vaistus, kuriems nebūtinai gydytojo receptas, netaikoma vaistų prekybos paštu reklamai, remiantis tariama būtinybe, kad fiziškai dalyvautų vaistininkas.

### ***2010 m. gruodžio 2 d. Sprendimas „Ker-Optika“ (C-108/09, [EU:C:2010:725](#))***

Pagal Vengrijos teisę prekiauti kontaktiniais lęšiais galima tik specializuotose parduotuvėse, kurių plotas ne mažesnis kaip 18 m<sup>2</sup>, arba patalpose, atskirtose nuo montavimo dirbtuvių. Be to, parduodant šias prekes buvo reikalaujama, kad paslaugas teiktų optometrininkas arba gydytojas oftalmologas, turintis kvalifikaciją kontaktinių lęšių srityje. Vis dėlto Vengrijos įmonė *Ker-Optika* prekiaavo kontaktiniais lęšiais savo interneto svetainėje. Vengrijos sveikatos priežiūros institucijos uždraudė tęsti šią veiklą. *Ker-Optika* teisme ginčijo šį sprendimą drausti. Nagrinėdamas bylą *Baranya megyei bíróság* (Baranya departamento teismas, Vengrija) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar Vengrijos teisės nuostatos suderinamos su Sąjungos teise.

<sup>130</sup> 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69).



Teisingumo Teismas atsakė, kad nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su kontaktinių lėšų prekyba, patenka į Direktyvos 2000/31/EB<sup>131</sup> taikymo sritį, kiek jos susijusios su prekių pasiūla internete ir sutarties sudarymu elektroninėmis priemonėmis. Tačiau nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su minėtų lėšų pristatymu, nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį. SESV 34 ir 36 straipsniai bei Direktyva 2000/31/EB turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės teisės aktas, pagal kurį kontaktiniais lėšiais galima prekiauti tik specializuotose medicinos reikmenų parduotuvėse.

Iš tiesų minėtas teisės aktas yra kiekybiniam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė, kuri yra draudžiama pagal SESV 34 straipsnį, nes draudimas yra susijęs su kontaktinių lėšų pardavimu paštu internetu ir jų pristatymu nacionalinėje teritorijoje gyvenantiems vartotojams į namus ir juo iš kitų valstybių narių ūkio subjektų atimamas ypač veiksmingas šių gaminių prekybos būdas, todėl labai apsunkinamas jų pateikimas į atitinkamos valstybės narės rinką.

Nacionalinis teisės aktų leidėjas peržengė jam suteiktos diskrecijos ribas, kad nuspręstų dėl sveikatos apsaugos, kurią jis siekia užtikrinti, lygio, todėl šis teisės aktas turi būti pripažintas viršijančiu tai, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti. Tikslas gali būti pasiektas mažiau ribojančiomis priemonėmis, kai tam tikri apribojimai nustatomi tik pirmą kartą išduodant lėšius ir suinteresuotieji ūkio subjektai įpareigojami klientams suteikti galimybę kreiptis į kvalifikuotą optikos specialistą. Dėl tų pačių priežasčių minėtas teisės aktas negali būti laikomas proporcingu atsižvelgiant į visuomenės sveikatos apsaugos tikslą, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2000/31/EB 3 straipsnio 4 dalį.

**2016 m. spalio 19 d. Sprendimas „Deutsche Parkinson Vereinigung“ (C-148/15, [EU:C:2016:776](#))**

*Deutsche Parkinson Vereinigung*, Vokietijos tarpusavio pagalbos organizacija, kurios tikslas – pagerinti Parkinsono liga sergančių asmenų gyvenimo sąlygas, sutarė su Nyderlandų užsakomosios prekybos paštu vaistine dėl kuponų sistemos. Jos nariai galėjo naudotis kuponų sistema pirkdami vaistus nuo Parkinsono ligos, kurie parduodami tik su gydytojų išrašytais receptais ir tik vaistinėse. Vokietijos kovos su nesąžininga konkurencija asociacija nustatė, kad tokia kuponų sistema pažeidžiami Vokietijos teisės aktai, kuriuose nustatyta vienoda kaina vaistinėse išduodamiems receptiniams vaistams.

*Oberlandesgericht Düsseldorf* (Diuselendorfo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar toks vienodų kainų nustatymas yra suderinamas su laisvu prekių judėjimu.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad SESV 34 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokie nacionalinės teisės aktai yra kiekybiniam importo apribojimui lygiaverčio poveikio

<sup>131</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

priemonė. Šiais teisės aktais daromas didesnis poveikis tais atvejais, jei receptinius vaistus parduoda kitose valstybėse narėse įsteigtos vaistinės, nei tuo atveju, jei juos parduoda nacionalinėje teritorijoje įsteigtos vaistinės.

Iš tiesų tradicinės vaistinės, o ne užsakomąją prekybą paštu vykdančios vaistinės iš principo turi geresnes sąlygas teikti pacientams individualius patarimus ir užtikrinti aprūpinimą vaistais skubos atveju. Darytina išvada, kad kainų konkurencija užsakomąją prekybą paštu vykdančioms vaistinėms gali būti svarbesnis konkurencinis parametras.

SESV 36 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinės teisės aktai negali būti pateisinami žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos sumetimais, nes šie teisės aktai nėra tinkami užsibrėžtiems tikslams pasiekti. Tikslas užtikrinti patikimą ir kokybišką aprūpinimą vaistais visoje nacionalinėje teritorijoje patenka į SESV 36 straipsnio taikymo sritį. Vis dėlto teisės aktus galima pateisinti tik tiek, kiek jais užtikrinamas užsibrėžto teisėto tikslo pasiekimas ir kiek jie neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

Šiuo aspektu padidėjusi vaistinių konkurencija dėl kainų būtų naudinga siekiant vienodo aprūpinimo vaistais ir nedaro neigiamos įtakos tradicinių vaistinių vykdomai tam tikrai bendrojo intereso veiklai, kaip antai vaistų gamybai pagal receptus ar tam tikrų vaistų atsargų ir asortimento turėjimui. Galiausiai konkurencija dėl kainų galėtų būti naudinga pacientui, nes ji leistų receptinius vaistus tam tikrais atvejais siūlyti mažesnėmis kainomis.

### *2024 m. vasario 29 d. Sprendimas „Doctipharma“ (C-606/21, [EU:C:2024:179](#))*

Gavęs *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas patikslino sąvokos „informacinės visuomenės paslauga“ apibrėžtį ir pateikė aiškinimo gaires, leidžiančias įvertinti, ar Sąjungos teisė atitinka valstybės narės nustatytas draudimas interneto svetainėje teikti vaistininkų ir klientų ryšio užmezgimo, siekiant parduoti nereceptinius vaistus, paslaugą (toliau – suteikta paslauga).

*Doctipharma* sukūrė interneto svetainę [www.doctipharma.fr](http://www.doctipharma.fr); šioje svetainėje interneto vartotojai galėjo iš vaistinių svetainių nusipirkti nereceptinių farmacijos produktų ir vaistų.

Svetainėje vaistininkai užsiregistruodavo internetinės prekybos platformoje, sumokėdami *Doctipharma* mėnesinį abonentinį mokestį, o klientai turėjo susikurti kliento sąskaitą, kad galėtų patekti į pasirinktas vaistininkų svetaines.

Manydama, kad šiais veiksmais *Doctipharma* dalyvauja elektroninėje vaistų prekyboje, *Union des Groupements de pharmaciens d'officine* (UDGPO) pareiškė ieškinį *Tribunal de commerce de Nanterre* (Nantero komercinių bylų teismas, Prancūzija); šis konstatavo, kad interneto svetainė yra neteisėta, ir nurodė *Doctipharma* nutraukti savo veiklą. *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Prancūzija) panaikino *Cour d'appel de Versailles* (Versalio apeliacinis teismas, Prancūzija) sprendimą, kuriuo buvo panaikintas pirmosios

instancijos teismo sprendimas. Jis nusprendė, kad užmezgdama vaistininkų ir potencialių klientų ryšius *Doctipharma* atliko nereceptinių vaistų pardavimo tarpininko vaidmenį ir taip dalyvavo elektroninėje vaistų prekyboje neturėdama pagal nacionalinę teisę reikalaujamo vaistininko statuso. Jis grąžino bylą *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui šioje byloje.

Atsižvelgdamas į tai, kad Prancūzijos teismai laikėsi skirtingų požiūrių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė pateikti Teisingumo Teismui kelis prejudicinius klausimus. Jis paklausė Teisingumo Teismo, kaip aiškinti Direktyvą 98/34<sup>132</sup>, siekiant nustatyti, ar suteiktą paslaugą apima sąvoka „informacinės visuomenės paslauga“, ir Direktyvos 2001/83<sup>133</sup> 85c straipsnį, siekiant nustatyti, ar remdamosi šia nuostata valstybės narės gali uždrausti teikti nagrinėjamą paslaugą.

Pirma, dėl sąlygų, kurias reikia įvykdyti, kad paslauga būtų laikoma patenkančia į sąvoką „informacinės visuomenės paslauga“, kaip ji suprantama pagal direktyvas 98/34 ir 2015/1535<sup>134</sup>, Teisingumo Teismas visų pirma nurodė, jog nesvarbu, kad, pirma, *Doctipharma* platformoje užsiregistravę vaistininkai mokėjo jai fiksuotą mokesį ir, antra, už jos teikiamą paslaugą vaistininkai mokėjo jai mėnesinį abonentinį mokesį ir platformos išskaičiuotą pardavimų sumos procentinę dalį, nes šios aplinkybės, jei būtų įrodytos, reikštų, kad nagrinėjama paslauga turi būti laikoma atitinkančia sąlygą būti suteikta už atlygį. Be to, nagrinėjamos paslaugos priskyrimą prie „informacinės visuomenės paslaugų“ taip pat lemia tai, kad ji teikiama per interneto svetainę, kurioje nereikalaujama, kad tuo pačiu metu dalyvautų paslaugos teikėjas ir klientas ar vaistininkas, taip pat tai, kad paslauga teikiama farmacininkų ir klientų asmeniniu prašymu.

Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad interneto svetainėje teikiama paslauga, kuri apima vaistininkų ir klientų ryšių užmezgimą dėl nereceptinių vaistų pardavimo iš šią paslaugą užsisakiusių vaistinių interneto svetainių, patenka į sąvoką „informacinės visuomenės paslauga“.

Antra, dėl galimybės valstybėms narėms uždrausti tokią tarpininkavimo paslaugą pagal Direktyvos 2001/83 85c straipsnį Teisingumo Teismas priminė, kad tik valstybės narės yra kompetentingos nustatyti fizinius ar juridinius asmenis, kurie turi leidimą arba yra

<sup>132</sup> 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/34/EB, nustatanti informacijos apie techninius standartus ir reglamentus teikimo tvarką (OL L 204, 1998, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337), iš dalies pakeista 1998 m. liepos 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/48/EB (OL L 217, 1998, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 21 t., p. 8), (toliau – Direktyva 98/34).

<sup>133</sup> 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69), iš dalies pakeista 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/62/EB (OL L 174, 2011, p. 74).

<sup>134</sup> Direktyvos 98/34 1 straipsnio 2 punktas ir 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka (OL L 241, 2015, p. 1), 1 straipsnio 1 dalies b punktas suformuluoti identišškai. Šiuose straipsniuose sąvoka „informacinės visuomenės paslaugos“ apibrėžiama nurodant keturias sąlygas: „paprastai už atlyginimą, per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmeniškai paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga“.

įgalioti nuotoliniu būdu, naudodamiesi informacinės visuomenės paslaugomis, tiekti vaistus visuomenei.

Jis mano, kad pagal Direktyvos 2001/83 85c straipsnio 1 dalies a punktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar reikia manyti, kad nagrinėjamos paslaugos teikėjas, teikdamas atskirą, su pardavimu nesusijusią paslaugą, tik užmezga pardavėjų ir klientų ryšius, ar vis dėlto šis paslaugų teikėjas turi būti laikomas pačiu pardavimo paslaugos teikėju.

Šiuo klausimu pažymėtina, kad jeigu atlikus šią analizę būtų padaryta išvada, kad pati *Doctipharma* turi būti laikoma teikiančia pardavimo paslaugą, tuomet pagal 85c straipsnio 1 dalies a punktą nėra kliūčių valstybei narei, kurios teritorijoje ji yra įsisteigusi, šią paslaugą uždrausti. Iš tiesų valstybė narė gali nustatyti, kad naudojantis informacinės visuomenės paslaugomis nuotoliniu būdu parduoti nereceptinius vaistus visuomenei leidžiama tik vaistininko kvalifikaciją turintiems asmenims.

Atvirkščiai, jei paaiškėtų, kad *Doctipharma* teikia atskirą, su pardavimu nesusijusią paslaugą, tuomet tokia paslauga negalėtų būti draudžiama pagal Direktyvos 2001/83 85c straipsnio 2 dalį ir jai nebūtų taikoma sąvoka „sąlygos mažmeniniam vaistų[, kuriuos visuomenei siūloma parduoti nuotoliniu būdu,] tiekimui“. Suteiktą paslaugą neabejotinai reikia laikyti „informacinės visuomenės paslauga“. Vis dėlto 85c straipsnio 1 dalyje aiškiai numatyta, kad, nedarant poveikio nacionalinės teisės aktams, pagal kuriuos draudžiama siūlyti parduoti visuomenei receptinius vaistus nuotoliniu būdu, valstybės narės užtikrina, kad vaistai visuomenei būtų siūlomi parduoti nuotoliniu būdu, naudojantis informacinės visuomenės paslaugomis. Taigi būtų nenuoseklu manyti, kad valstybės narės gali uždrausti naudotis tokia paslauga.

## 5. Azartiniai lošimai

*2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Gambelli“ (C-243/01, [EU:C:2003:597](#))*

Piergiorgio Gambelli ir kiti 137 asmenys valdė Anglijos lažybų tarpininko, su kuriuo jie buvo susiję internetu, naudai duomenų perdavimo centrus, kuriuose buvo renkamos sportinių lažybų įmokos Italijos teritorijoje. Lažybų tarpininkas *Stanley International Betting Ltd* vertėsi savo veikla remdamasis pagal Anglijos teisę Liverpulio miesto išduota licencija. Italijoje teisę verstis šia veikla turi tik valstybė ar jos koncesioninkai. Bet koks šios taisyklės pažeidimas gali lemti baudžiamosios sankcijos laisvės atėmimo iki vienerių metų taikymą. P. Gambelli buvo iškelta baudžiamoji byla. Jis tvirtino, kad Italijos teisės nuostatos nesuderinamos su Bendrijos įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principais. Nagrinėdamas šią bylą *Tribunale di Ascoli Piceno* (Ascoli Piceno teismas, Italija) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, kaip reikia aiškinti EB sutarties nuostatas šiuo klausimu.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokios nacionalinės teisės nuostatos yra įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas, numatytų atitinkamai EB 43 ir 49 straipsniuose, apribojimai. Kad būtų pateisinami, jie turi būti grindžiami privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, tinkami atitinkamo tikslo įgyvendinimui užtikrinti, taip pat neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti, ir būti taikomi nediskriminuojant.

Nacionalinis teismas privalo patikrinti, ar tokios nacionalinės teisės nuostatos, atsižvelgiant į konkrečias jų taikymo taisykles, iš tikrųjų atitinka jas pateisinti galinčius tikslus ir ar jose nustatyti apribojimai nėra neproporcingi šių tikslų atžvilgiu.

Teisingumo Teismas pažymėjo: jei valstybės narės valdžios institucijos vartotojus skatina dalyvauti loterijoje, azartiniuose lošimuose ir lošimuose iš pinigų, kad valstybės išdas iš to gautų finansinės naudos, šios valstybės narės institucijos, siekdamos apriboti galimybes lošti, negali remtis viešąja tvarka, kad pateisintų tokias priemones, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje.

*2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Liga Portuguesa ir Bwin International“ (C-42/07, [EU:C:2009:519](#))*

*Bwin*, lošimų internetu įmonė, kurios buveinė Gibraltare (Jungtinė Karalystė) ir kuri Portugalijoje neturi padalinių, siūlė azartinius lošimus interneto svetainėje. Jos serveriai buvo Gibraltare ir Austrijoje. *Liga*, privatinės teisės reglamentuojamas juridinis asmuo, kuriam priklauso visi profesionalaus futbolo varžybose Portugalijoje dalyvaujantys klubai, pakeitė pavadinimą, kad būtų pavadintas *Bwin Liga*, nes ši įmonė tapo pagrindine pirmosios Portugalijos futbolo lygos institucine rėmėja. *Liga* interneto svetainėje buvo nurodyta *Bwin* interneto svetainė ir pateikta nuoroda į ją.

*Santa Casa* lošimų departamentas vėliau priėmė sprendimus, kuriais paskirtos baudos *Liga* ir *Bwin* už tai, kad jos, viena vertus, vykdė socialinius lošimus ir, kita vertus, reklamavo šiuos lošimus. *Liga* ir *Bwin* pareiškė ieškinius *Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto* (Porto baudžiamasis teismas, Portugalija) dėl minėtų sprendimų panaikinimo, be kita ko, nurodydamos EB 43, 49 ir 56 straipsnius.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad kai nacionalinė priemonė yra vienu metu susijusi su keliomis pagrindinėmis laisvėmis, Teisingumo Teismas ją iš esmės vertina tik vienos iš šių laisvių atžvilgiu, jei paaiškėja, kad bylos aplinkybėmis kitos laisvės iš tikrųjų yra papildomos pirmosios atžvilgiu ir gali būti su ja susietos.

Toliau jis nustatė, kad tokiu teisės aktu apribojama EB 49 straipsniu garantuota laisvė teikti paslaugas, taip pat – atitinkamos valstybės narės gyventojų laisvė internetu užsisakyti kitoje valstybėje narėje siūlomų paslaugų. Vis dėlto nagrinėjamas apribojimas gali būti laikomas pateisinamu kovos su sukčiavimu ir nusikalstamumu tikslais.

Internetu siūlomų azartinių lošimų sektorius nėra suderintas Bendrijos lygmeniu. Taigi valstybė narė gali manyti, jog vien aplinkybė, kad privatus ūkio subjektas teisėtai internetu siūlo šio sektoriaus paslaugas kitoje valstybėje narėje, kur yra įsteigtas, negali

būti laikoma pakankama nacionalinių vartotojų apsaugos nuo sukčiavimų ir nusikaltimų pavojaus garantija. Dėl to, kad vartotojas ir ūkio subjektas tiesiogiai nebendruoja, azartiniams lošimams internetu būdingas kitokio pobūdžio pavojus, kiek tai susiję su galimais sukčiavimais. Be to, negalima atmesti galimybės, kad ūkio subjektas, remiantis tam tikras sporto varžybas, už kurias jis renka lažybų įmokas, gali tiesiogiai ar netiesiogiai daryti poveikį šių varžybų rezultatui ir didinti savo pelną. EB 49 straipsnis nedraudžia valstybės narės teisės akto, kuriuo privatiems ūkio subjektams, įsteigtiems kitose valstybėse narėse, kur jie teisėtai teikia analogiškas paslaugas, draudžiama minėtos valstybės narės teritorijoje internetu siūlyti azartinius lošimus.

*2017 m. birželio 22 d. Sprendimas „Unibet International“ (C-49/16, [EU:C:2017:491](#))*

Maltos įmonė *Unibet International* organizavo internetinius azartinius lošimus. 2014 m. *Unibet*, kuri turėjo leidimus, išduotus keliose valstybėse narėse, teikė azartinių lošimų paslaugas internetinėse svetainėse vengrų kalba, nors Vengrijoje ji neturėjo reikiamo leidimo. Vengrijos valdžios institucijos, pirma, įpareigojo laikinai nesuteikti prieigos iš Vengrijos prie *Unibet* interneto svetainių ir, antra, paskyrė *Unibet* baudą. Kitose valstybėse narėse įsteigtiems ūkio subjektams teoriškai galėjo būti suteiktas leidimas organizuoti internetinius azartinius lošimus, nes tokių paslaugų teikimas nebuvo apribotas valstybės monopolio teisėmis. Vis dėlto praktiškai jie negalėjo gauti tokio leidimo. Tokiomis aplinkybėmis *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapešto administracinių ir darbo bylų teismas) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar nagrinėjami Vengrijos teisės aktai yra suderinami su laisvės teikti paslaugas principu.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad SESV 56 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta koncesijų organizuoti internetinius azartinius lošimus suteikimo tvarka, jei juose yra diskriminacinių nuostatų kitose valstybėse narėse įsisteigusių ūkio subjektų atžvilgiu arba jei juose yra įtvirtintos nediskriminacinės nuostatos, tačiau jos taikomos nesilaikant skaidrumo arba įgyvendinamos taip, kad tam tikriems kitose valstybėse narėse įsisteigusiems konkurso dalyviams trukdoma ar tampa sudėtingiau pateikti savo kandidatūrą.

Teisės nuostata, pagal kurią patikimi azartinių lošimų organizatoriai turi būti bent dešimt metų vykde azartinių lošimų organizavimo veiklą šioje valstybėje narėje, lemia kitose valstybėse narėse įsisteigusių azartinių lošimų organizatorių blogesnę padėtį. Vien bendrojo intereso tikslo nurodymo nepakanka norint pateisinti tokį nevienodą vertinimą.

Nacionalinių teisės aktų nustatyta pareiga trejus metus valstybėje narėje vykdyti azartinių lošimų organizavimo veiklą nesukuria pranašumo priimančiojoje valstybėje narėje įsisteigusiems ūkio subjektams ir galėjo būti pateisinama bendrojo intereso tikslu. Svarbu, kad nagrinėjamos nuostatos būtų taikomos skaidriai visiems konkurso dalyviams. Šios sąlygos neatitinka nacionalinės teisės aktai, kuriais nebuvo pakankamai

tiksliai apibrėžtos ekonomikos ministro įgaliojimų vykdymo sąlygos, taip pat techninės sąlygos, kurias turi įvykdyti azartinių lošimų organizatoriai, teikdami savo pasiūlymą.

SESV 56 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiamos sankcijos, paskirtos už nacionalinės teisės nuostatų, įtvirtinančių koncesijų ir leidimų organizuoti azartinius lošimus tvarką, pažeidimus, jei paaiškėja, kad tokios nacionalinės teisės nuostatos nesuderinamos su šiuo straipsniu.

## 6. Dalijimosi ekonomika

*2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Asociación Profesional Élite Taxi“ (C-434/15, [EU:C:2017:981](#))*

Elektroninė platforma *Uber* naudodama programėlę teikė atlygintą neprofesionalių vairuotojų, naudojančių savo transporto priemones, ryšių užmezgimo paslaugą. 2014 m. Barcelonos miesto (Ispanija) taksi vairuotojus vienijanti profesinė asociacija pareiškė ieškinį *Juzgado de lo Mercantil no 3 de Barcelona* (Barselonos komercinių bylų teismas Nr. 3, Ispanija). Jos teigimu, *Uber* veikla yra apgaulinga veikla ir turi būti laikoma nesąžiningos konkurencijos aktu. Komercinių bylų teismas manė, kad reikia patikrinti, ar *Uber* privalo turėti iš anksto išduotą administracinį leidimą. Jeigu aptariamai paslaugai taikoma Direktyva dėl paslaugų vidaus rinkoje<sup>135</sup> arba Direktyva 98/34/EB<sup>136</sup>, *Uber* veiksmai negalėtų būti laikomi nesąžiningais.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimai susiję su teisiniu nagrinėjamų paslaugų vertinimu ir kad jis turi jurisdikciją nagrinėti pateiktus klausimus.

Tokia paslauga galėtų būti kvalifikuojama kaip „informacinės visuomenės paslauga“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/34/EB 1 straipsnio 2 punktą, į kurį daroma nuoroda Direktyvos 2000/31/EB 2 straipsnio a punkte. Ši paslauga yra „paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmeniškai paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga“.

Tokia paslauga negali būti trumpai apibūdinta kaip tarpininkavimo paslauga, kurios esmė naudojantis išmaniajam telefonui skirta programėle padėti užmezgti ryšį nuosavą transporto priemonę naudojančiam neprofesionaliam vairuotojui ir asmeniui, norinčiam mieste keliauti iš vienos vietos į kitą. Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodytu atveju paslaugos teikėjas tuo pat metu sukuria miesto

<sup>135</sup> 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006, p. 36).

<sup>136</sup> 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/34/EB, nustatanti informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarką (OL L 204, 1998, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 20 t., p. 337).

transporto paslaugos pasiūlą, kuri dėl programėlės yra prieinama ir kurios bendrą veikimą jis užtikrina.

Be programėlės vairuotojai negalėtų teikti transporto paslaugų, o mieste iš vienos vietos į kitą norintys keliauti asmenys negalėtų pasinaudoti tų vairuotojų paslaugomis. Be to, *Uber* daro lemiamą įtaką sąlygoms, kuriomis tie vairuotojai teikia paslaugą, ir naudodama tokio paties pavadinimo programėlę nustato bent maksimalią pavėžėjimo kainą; prieš dalį šios sumos pervesdama neprofesionaliam transporto priemonės vairuotojui, ji paima šią sumą iš kliento. Kita vertus, ji atlieka tam tikrą transporto priemonių kokybės ir jų vairuotojų bei jų elgesio kontrolę ir, jei reikia, gali nebeleisti jiems teikti paslaugos. Taigi ši tarpininkavimo paslauga turi būti kvalifikuojama kaip „paslauga transporto srityje“ pagal Direktyvos 2006/123/EB 2 straipsnio 2 dalies d punktą, todėl ji nepatenka į minėtos direktyvos taikymo sritį.

*2018 m. balandžio 10 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Uber France“ (C-320/16, [EU:C:2018:221](#))*

Prancūzijos bendrovė *Uber France*, naudodama išmaniojo telefono mobiliąją programėlę teikusi paslaugą *Uber Pop*, kuri padeda užmegzti ryšį nuosavą transporto priemonę naudojančiams neprofesionaliems vairuotojams ir asmenims, norintiems važiuoti mieste, buvo kaltinama baudžiamajame procese dėl šios paslaugos teikimo. Ji teigė, kad Prancūzijos teisės nuostatos, kuriomis remiantis ji buvo kaltinama, yra techninis reglamentas dėl informacinės visuomenės paslaugos, kaip tai suprantama pagal Direktyvą dėl techninių standartų ir reglamentų<sup>137</sup>. Pagal šią direktyvą valstybės narės įpareigojamos pateikti Europos Komisijai kiekvieno įstatymo ar kito teisės akto, nustatančio su informacinės visuomenės prekėmis ir paslaugomis susijusius techninius reglamentus, projektą. Šiuo atveju Prancūzijos valdžios institucijos nepranešė Komisijai apie atitinkamas baudžiamosios teisės nuostatas iki jų paskelbimo. Nagrinėdamas bylą *Tribunal de grande instance de Lille* (Lilio apygardos teismas, Prancūzija) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar Prancūzijos valdžios institucijos turėjo iš anksto pranešti apie įstatymo projektą Komisijai.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 98/34/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 98/48/EB, 1 straipsnis ir Direktyvos 2006/123/EB 2 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinami taip, kad nacionalinės teisės norma, numatanti baudžiamąsias sankcijas už tokios sistemos organizavimą, yra susijusi su „paslauga transporto srityje“ tiek, kiek taikoma tarpininkavimo paslaugai, kuri teikiama naudojantis išmaniajam telefonui skirta programėle ir yra bendros paslaugos, kurios pagrindinis elementas yra vežimo paslauga, sudedamoji dalis. Tokia paslauga nepatenka į šių direktyvų taikymo sritį.

<sup>137</sup> 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/34/EB, nustatanti informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarką (OL L 204, 1998, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 20 t., p. 337).



Teisingumo Teismas priminė, kad byloje *Asociación Profesional Élite Taxi, C-434/15* (žr. pirmesnį skyrelį) jis nusprendė, kad *UberPop* paslauga yra susijusi su transporto sritimi ir dėl tos priežasties nėra kvalifikuojama kaip informacinės visuomenės paslauga pagal Direktyvą 98/34. Anot Teisingumo Teismo, Prancūzijoje teikiama *UberPop* paslauga iš esmės tokia pati, kaip Ispanijoje teikiama tokia paslauga. Vadinasi, Prancūzijos institucijos neprivalėjo iš anksto pranešti Komisijai apie byloje nagrinėjamo baudžiamojo įstatymo projektą.

***2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Airbnb Ireland“ (C-390/18, EU:C:2019:1112)***

2019 m. gruodžio 19 d. Sprendime *Airbnb Ireland (C-390/18)* Teisingumo Teismo didžioji kolegija konstatavo, pirma, kad tarpininkavimo paslauga, kurios tikslas – per elektroninę platformą už atlyginimą suvesti potencialius nuomininkus su profesionaliais ar neprofesionaliais nuomotojais, siūlančiais trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas, kartu su šia tarpininkavimo paslauga teikiant ir tam tikras papildomas paslaugas, turi būti laikoma „informacinės visuomenės paslauga“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/31 dėl elektroninės komercijos<sup>138</sup>. Antra, Teisingumo Teismas konstatavo, kad privatus asmuo gali prieštarauti tam, kad baudžiamojoje byloje, kurioje pareikštas civilinis ieškinys, jam būtų taikomos valstybės narės priemonės, ribojančios laisvą tokios paslaugos, kurią jis teikia iš kitos valstybės narės, judėjimą, jeigu apie minėtas priemones nebuvo pranešta pagal tos pačios direktyvos 3 straipsnio 4 dalies b punkto antrą įtrauką.

Ginčas pagrindinėje byloje kilo nagrinėjant baudžiamąją bylą, Prancūzijoje iškeltą pagal *Association pour un hébergement et un tourisme professionnels* skundą ir pareiškus civilinį ieškinį bendrovei *Airbnb Ireland*. *Airbnb Ireland* yra pagal Airijos teisę įsteigta bendrovė, administruojanti elektroninę platformą, kuri sudaro galimybę už tarpininkavimo mokestį suvesti, be kita ko, Prancūzijoje profesionalius nuomotojus ir privačius asmenis, siūlančius trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas, su tokiose vietose apsigyventi norinčiais asmenimis. Be to, *Airbnb Ireland* siūlo minėtiems nuomotojams papildomas paslaugas, pavyzdžiui, šabloną, kuriame apibrėžiamas jų pasiūlymo turinys, civilinės atsakomybės draudimą, įrankį, skirtą jų nuomojamo būsto kainai įvertinti, ar mokėjimo paslaugas, susijusias su šiomis paslaugomis.

Skundą prieš *Airbnb Ireland* pateikusi asociacija teigė, kad ši bendrovė ne tik suveda dvi šalis naudodamasi to paties pavadinimo platforma, bet ir vykdo nekilnojamojo turto agento veiklą neturėdama profesinio pažymėjimo, todėl pažeidžia vadinamąjį *Hoguet* įstatymą, kuris Prancūzijoje taikomas nekilnojamojo turto agentų veiklai. *Airbnb Ireland*

<sup>138</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

savo ruožtu tvirtino, kad pagal Direktyvą 2000/31 tokios teisės nuostatos bet kuriuo atveju yra draudžiamos.

Paklaustas visų pirma apie bendrovės *Airbnb Ireland* teikiamos tarpininkavimo paslaugos kvalifikavimą, Teisingumo Teismas, remdamasis Sprendimu *Asociación Profesional Elite Taxi*<sup>139</sup>, priminė, kad, nors tarpininkavimo paslauga atitinka Direktyvos 2015/1535<sup>140</sup> 1 straipsnio 1 dalies b punkte, į kurį daroma nuoroda Direktyvos 2000/31 2 straipsnio a punkte, nurodytas sąlygas, iš esmės tai yra „informacinės visuomenės paslauga“, atskira nei vėlesnė paslauga, su kuria ji yra susijusi. Vis dėlto kitaip turi būti tuomet, jeigu paaiškėja, kad ši tarpininkavimo paslauga yra bendros paslaugos, kurios pagrindinis elementas yra paslauga, kuriai taikomas kitas teisinis kvalifikavimas, sudedamoji dalis.

Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas nusprendė, kad tarpininkavimo paslauga, kokią teikia *Airbnb Ireland*, atitinka šias sąlygas ir kad dėl tarp tarpininkavimo paslaugos ir apgyvendinimo paslaugos egzistuojančių ryšių pobūdžio negalima atmesti galimybės minėtą tarpininkavimo paslaugą laikyti „informacinės visuomenės paslauga“ ir todėl taikyti jai Direktyvos 2000/31.

Siekdamas pabrėžti tokios tarpininkavimo paslaugos neatsiejamumą nuo apgyvendinimo paslaugų, su kuriomis ji yra susijusi, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, pirma, šia paslauga siekiama ne tik iškart suteikti tokias paslaugas, bet iš esmės pateikti nuomojamų būstų pristatymo ir paieškos priemonę, palengvinančią nuomos sutarčių sudarymą ateityje. Todėl tokia paslaugų rūšis negali būti laikoma paprastu priedu prie bendros apgyvendinimo paslaugos. Antra, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tokia kaip bendrovės *Airbnb Ireland* teikiama paslauga nėra būtina apgyvendinimo paslaugoms teikti, nes nuomininkai ir nuomotojai tam turi daug kitų kanalų (kai kurie iš jų egzistuoja jau ilgą laiką). Galiausiai, trečia, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad nė viename bylos medžiagos dokumente nenurodyta, jog *Airbnb* fiksuotų nuomos kainas, kurių prašo jos platforma besinaudojantys nuomotojai, arba nustatytų didžiausias jų ribas.

Teisingumo Teismas dar nurodė, kad šios išvados negali paneigti bendrovės *Airbnb Ireland* teikiamos kitos paslaugos, nes šios įvairios paslaugos yra teikiamos paprasčiausiai papildomai prie šios bendrovės teikiamos tarpininkavimo paslaugos. Be to, jis nurodė, kad, skirtingai nuo tarpininkavimo paslaugų, nagrinėtų sprendimuose *Asociación Profesional Elite Taxi ir Uber France*<sup>141</sup>, nei bendrovės *Airbnb Ireland* siūloma tarpininkavimo paslauga, nei papildomos paslaugos neleidžia konstatuoti, kad ši bendrovė daro lemiamą įtaką apgyvendinimo paslaugoms, su kuriomis susijusi jos veikla; taip yra kalbant tiek apie prašomų nuomos kainų nustatymą, tiek apie nuomotojų ar jos platformoje nuomotis siūlomų būstų atranką.

<sup>139</sup> 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)) 40 punktas.

<sup>140</sup> 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka (OL L 241, 2015, p. 1).

<sup>141</sup> 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimas *Uber France* (C-320/16, [EU:C:2018:221](#)).

Antra, Teisingumo Teismas išnagrinėjo, ar *Airbnb Ireland* gali pagrindinėje byloje prieštarauti tam, kad jai būtų taikomas įstatymas, apribojantis laisvę teikti informacinės visuomenės paslaugas, kurias ūkio subjektas teikia iš kitos valstybės narės, kaip antai *Hoguet* įstatymas, motyvuodama tuo, kad Prancūzija apie šį įstatymą nepranešė pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies b punkto antrą įtrauką. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, jog dėl to, kad minėtas įstatymas priimtas anksčiau, nei įsigaliojo Direktyva 2000/31, Prancūzijos Respublika negalėjo būti atleista nuo pareigos pranešti. Be to, remdamasis Sprendimo *CIA Security International*<sup>142</sup> motyvais jis nusprendė, kad turi būti pripažinta, jog minėta pareiga, kuri yra procesinis esminio pobūdžio reikalavimas, veikia tiesiogiai. Tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad privatus asmuo gali remtis valstybės narės padarytu pareigos pranešti apie tokią priemonę pažeidimu ne tik vykdant prieš jį nukreiptą baudžiamąjį persekiojimą, bet ir nagrinėjant prašymą atlyginti žalą, kurį pateikė privatus asmuo, pareiškęs civilinį ieškinį baudžiamojoje byloje.

**2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimas „Google Ireland ir kt.“ (C-376/22, [EU:C:2023:835](#))**

*Google Ireland Limited, Meta Platforms Ireland Limited* ir *Tik Tok Technology Limited* yra Airijoje įsteigtos bendrovės, kurios teikia ryšių platformų paslaugas, be kita ko, Austrijoje.

2021 m. priimtais sprendimais *Kommunikationsbehörde Austria* (Austrijos ryšių reguliavimo institucija, toliau – *KommAustria*) konstatavo, kad šioms trimis bendrovėms taikoma Austrijos teisė<sup>143</sup>.

Manydamos, kad šis Austrijos įstatymas, kuriuo ryšių platformų paslaugų teikėjams, nesvarbu, ar jie įsisteigę Austrijoje, ar kitur, nustatomi įpareigojimai, susiję su tariamai neteisėto turinio kontrole ir pranešimu apie jį, neturėtų būti joms taikomas, šios bendrovės apskundė *KommAustria* sprendimus. Pirmojoje instancijoje šie skundai buvo atmesti.

Atmetus skundus, minėtos bendrovės pateikė kasacinius skundus *Verwaltungsgerichtshof* (Administracinis teismas, Austrija). Grįsdamos šiuos kasacinius skundus jos, be kita ko, teigia, kad Austrijos įstatyme nustatytos pareigos yra neproporcingos ir nesuderinamos su laisvu informacinės visuomenės paslaugų judėjimu ir Elektroninės komercijos direktyvoje<sup>144</sup> numatytu šių paslaugų kontrolės kilmės valstybėje narėje (kitaip tariant, valstybėje, kurios teritorijoje įsisteigęs paslaugų teikėjas) principu.

<sup>142</sup> 1996 m. balandžio 30 d. Sprendimas *CIA Security International* (C-194/94, [EU:C:1996:172](#)).

<sup>143</sup> T. y. *Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen* (*Kommunikationsplattformen-Gesetz*) (Federalinis įstatymas dėl ryšių platformų naudotojų apsaugos priemonių, BGBl. I, 151/2020).

<sup>144</sup> 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399, toliau – Elektroninės komercijos direktyva).

Abejodamas dėl Austrijos įstatymo ir jame paslaugų teikėjams nustatytų pareigų suderinamumo su Elektroninės komercijos direktyva, kurioje numatyta galimybė valstybei narei, kuri nėra kilmės valstybė narė, tam tikromis sąlygomis nukrypti nuo laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo principo, Administracinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl šios direktyvos išaiškinimo.

Savo sprendime Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą, ar paskirties valstybė narė gali nukrypti nuo laisvo šių paslaugų judėjimo taikydama ne tik individualias ir konkrečias priemones, bet ir bendro bei abstraktaus pobūdžio priemones, skirtas tam tikrai paslaugų kategorijai, ir, konkrečiai kalbant, ar šios priemonės patenka į sąvoką „priemonės, taikomos konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai“, kaip ji suprantama pagal Elektroninės komercijos direktyvą<sup>145</sup>.

Pirmiausia Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Elektroninės komercijos direktyvoje numatyta galimybė nukrypti nuo laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo principo susijusi su „konkrečia informacinės visuomenės paslauga“. Šiomis aplinkybėmis žodžio „konkreči“ vartojimas reiškia, kad tokia paslauga turi būti suprantama kaip individualizuota paslauga. Vadinasi, valstybės narės negali priimti bendro ir abstraktaus pobūdžio priemonių, vienodai taikomų visiems bendrai apibūdintos konkrečių informacinės visuomenės paslaugų kategorijos paslaugų teikėjams.

Šio vertinimo nepaneigia tai, kad Elektroninės komercijos direktyvoje vartojama sąvoka „priemonės“. Iš tiesų vartodamas tokią plačią ir bendrą sąvoką Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas paliko valstybių narių diskrecijai nuspręsti dėl priemonių, kurias jos gali priimti siekdamas nukrypti nuo laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo principo, pobūdžio ir formos. Vis dėlto šios sąvokos vartojimas neturi jokios įtakos šių priemonių esmei ir turiniui.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šį pažodinį aiškinimą patvirtina Elektroninės komercijos direktyvos kontekstinė analizė.

Iš tiesų galimybei nukrypti nuo laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo principo taikoma sąlyga, pagal kurią šių paslaugų paskirties valstybė narė turi iš anksto paprašyti kilmės valstybės narės imtis priemonių<sup>146</sup>, o tai suponuoja galimybę identifikuoti paslaugų teikėjus, taigi ir atitinkamas valstybes nares. Jei valstybėms narėms būtų leidžiama apriboti laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą bendro ir abstraktaus pobūdžio priemonėmis, vienodai taikomomis visiems šių paslaugų kategorijos teikėjams, toks identifikavimas būtų neįmanomas arba bent jau pernelyg sudėtingas, todėl valstybės narės negalėtų laikytis tokios sąlygos.

Galiausiai Teisingumo Teismas pabrėžė, kad Elektroninės komercijos direktyva grindžiama kontrolės kilmės valstybėje narėje ir tarpusavio pripažinimo principu

<sup>145</sup> Elektroninės komercijos direktyvos 3 straipsnio 4 dalis.

<sup>146</sup> Elektroninės komercijos direktyvos 3 straipsnio 4 dalies b punktas.

taikymu, todėl koordinuojamoje srityje<sup>147</sup> informacinės visuomenės paslaugos reglamentuojamos tik toje valstybėje narėje, kurios teritorijoje yra įsisteigę šių paslaugų teikėjai. Jei paskirties valstybėms narėms būtų leidžiama priimti bendro ir abstraktaus pobūdžio priemonės, vienodai taikomas visiems šių paslaugų kategorijos teikėjams, neatsižvelgiant į tai, ar jie įsisteigę šioje valstybėje narėje, būtų pažeistas kontrolės kilmės valstybėje narėje principas. Iš tiesų šis principas reiškia, kad reglamentavimo kompetencija pasidalijama tarp kilmės ir paskirties valstybių narių. Jeigu paskirties valstybei būtų leista imtis tokių priemonių, būtų pažeista kilmės valstybės narės reglamentavimo kompetencija ir šiems paslaugų teikėjams būtų taikomi tiek šios valstybės, tiek paskirties valstybės (-ių) teisės aktai. Paneigiant šį principą, būtų pažeista Elektroninės komercijos direktyvos sistema ir tikslai. Be to, jeigu būtų leista paskirties valstybei nare imtis tokių priemonių, tai pakenktų valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui ir prieštarautų abipusio pripažinimo principui.

Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad Elektroninės komercijos direktyva siekiama pašalinti vidaus rinkos veikimo teisinės kliūtis, kylančias dėl teisės aktų skirtumų ir šioms paslaugoms taikomų nacionalinių sistemų teisinio netikrumo. Galimybė imtis minėtų priemonių galiausiai reikštų, kad atitinkamiems paslaugų teikėjams taikomi skirtingi teisės aktai, todėl vėl būtų nustatytos teisinės kliūtys laisvei teikti paslaugas, kurias šia direktyva siekiama panaikinti.

Taigi Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad sąvoka „priemonės, taikomos konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai“, kaip ji suprantama pagal Elektroninės komercijos direktyvą, neapima bendro ir abstraktaus pobūdžio priemonių, vienodai taikomų visiems bendrai apibūdintos konkrečių informacinės visuomenės paslaugų kategorijos paslaugų teikėjams.

## 7. PVM

*2015 m. kovo 5 d. Sprendimai „Komisija / Prancūzija“ (C-479/13, [EU:C:2015:141](#)) ir „Komisija / Liuksemburgas“ (C-502/13, [EU:C:2015:143](#))*

Prancūzijoje ir Liuksemburge buvo taikomas lengvatinis PVM tarifas elektroninių knygų tiekimui. Taigi nuo 2012 m. sausio 1 d. Prancūzijoje ir Liuksemburge elektroninių (ar skaitmeninių) knygų tiekimui buvo taikomas atitinkamai 5,5 % ir 3 % PVM tarifas.

Šiuo atveju nagrinėjamos elektroninės (ar skaitmeninės) knygos apima elektroninio formato knygas, tiekiamas parsisiuntimo ar transliacijos („streaming“) iš interneto svetainės būdu už atlygį, kurias galima skaityti kompiuteryje, išmaniajame telefone, elektroninių knygų skaityklėje ar kitame skaitymo įrenginyje. Europos Komisija prašė

<sup>147</sup> Kaip tai suprantama pagal Elektroninės komercijos direktyvos 2 straipsnio h punktą.

Teisingumo Teismo konstatuoti, kad taikydami lengvatinį PVM tarifą elektroninių knygų tiekimui Prancūzija ir Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal PVM direktyvą<sup>148</sup>.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad taikydami lengvatinį pridėtinės vertės mokesčio tarifą skaitmeninių ar elektroninių knygų tiekimui Prancūzija ir Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2006/112/EB 96 ir 98 straipsnius ir Reglamentą (ES) Nr. 282/2011<sup>149</sup>.

Iš tiesų, iš Direktyvos 2006/112/EB III priedo 6 punkto teksto matyti, kad lengvatinis pridėtinės vertės mokesčio tarifas taikomas sandoriams, susijusiems su visų pavidalų knygų tiekimu. Aišku, kad elektroninėms knygoms, kad jos galėtų būti skaitomos, reikalinga tam tikra laikmena, kaip antai kompiuteris, tačiau jis į elektroninių knygų tiekimą nėra įtrauktas. Be to, kaip matyti iš šios direktyvos 98 straipsnio 2 dalies antros pastraipos, Sąjungos teisės aktų leidėjas taip pat nusprendė atmesti bet kokią galimybę taikyti lengvatinį pridėtinės vertės mokesčio tarifą elektroniniu būdu teikiamoms paslaugoms. Elektroninių knygų tiekimas yra tokia paslauga, nes ji negali būti laikoma prekių tiekimu, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalį, kadangi elektroninės knygos negalima laikyti materialiuoju turtu. Taip pat elektroninių knygų tiekimas atitinka paslaugų, kurios teikiamos elektroniniu tinklu, sąvoką, numatytą Reglamento (ES) Nr. 282/2011 7 straipsnio 1 dalyje.

Šio aiškinimo negali paneigti mokesčių neutralumo principas, nes šis principas neleidžia išplėsti lengvatinio PVM tarifo taikymo srities, nesant šiuo tikslu aiškiai suformuluotos nuostatos.

*2017 m. kovo 7 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „RPO“ (C-390/15, [EU:C:2017:174](#))*

Remiantis PVM direktyva<sup>150</sup>, valstybės narės gali taikyti lengvatinius PVM tarifus spausdintiems leidiniams, pavyzdžiui, knygoms, laikraščiams ir periodiniams leidiniams. Kita vertus, skaitmeniniams leidiniams turi būti taikomas normalus PVM tarifas, išskyrus skaitmenines knygas, parduodamas laikmenomis (pavyzdžiui, CD-ROM). *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija), į kurį kreipėsi Lenkijos ombudsmenas, suabejojo dėl tokio apmokestinimo skirtumo teisėtumo. Jis Teisingumo Teismo klausė, viena vertus, ar jis suderinamas su vienodo požiūrio principu ir, kita vertus, ar Europos Parlamentas buvo pakankamai įtrauktas į teisėkūros procesą.

Teisingumo Teismo teigimu, pareiga konsultuotis su Parlamentu per teisėkūros procedūrą Sutartyje numatytais atvejais reiškia, kad su juo kiekvieną kartą konsultuojamasi iš naujo, jeigu galutinai priimtas tekstas, skaitomas visas, iš esmės

<sup>148</sup> 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006, p. 1).

<sup>149</sup> 2011 m. kovo 15 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 282/2011, kuriuo nustatomos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos įgyvendinimo priemonės (OL L 77, 2011, p. 1).

<sup>150</sup> 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006, p. 1), iš dalies pakeista 2009 m. gegužės 5 d. Direktyva 2009/47/EB, iš dalies keičiančia Direktyvos 2006/112/EB nuostatas, susijusias su lengvatiniais pridėtinės vertės mokesčio tarifais (OL L 116, 2009, p. 18).

skiriasi nuo to, dėl kurio buvo konsultuojamasi su Parlamentu, nebent pakeitimai iš esmės atitinka paties Parlamento pageidavimus.

Reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2006/112/EB III priedo 6 punkto tekstas yra tik redakciniu požiūriu supaprastintas pasiūlymo dėl direktyvos tekstas ir iš esmės jo turinys nebuvo pakeistas.

Be to, išnagrinėjus prejudicinius klausimus nenustatyta jokia aplinkybė, kuri galėtų turėti įtakos Direktyvos 2006/112/EB III priedo 6 punkto arba šios direktyvos 98 straipsnio 2 dalies, siejamos su jos III priedo 6 punktu, galiojimui.

Reikia konstatuoti, kad, viena vertus, bet kokio fizinio pavidalo skaitmeninių knygų tiekimas ir, kita vertus, skaitmeninių knygų tiekimas elektroniniu būdu yra panašios situacijos. Šios nuostatos turi būti laikomos sukuriančiomis dviejų situacijų, kurios, atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamą tikslą, yra panašios, skirtingą vertinimą. Kai konstatuojamas toks skirtingas vertinimas, vienodo požiūrio principas nėra pažeidžiamas, jeigu šis skirtingas vertinimas yra tinkamai pateisinamas. Taip yra tais atvejais, kai toks skirtingas vertinimas susijęs su nagrinėjamo teisės akto siekiamu teisėtu tikslu ir jei toks skirtingas vertinimas yra proporcingas siekiamam tikslui.

Šiuo atveju suprantama, kad priimdamas mokestinę priemonę Sąjungos teisės aktų leidėjas turi priimti politinius, ekonominius ir socialinius sprendimus arba turi atlikti sudėtingus vertinimus. Todėl šiuo klausimu jam reikia suteikti didelę diskreciją, ir teismo kontrolė turi apsiriboti akivaizdžios klaidos kontrole. Iš tiesų iš Tarybos ir Komisijos paaiškinimo matyti, kad būtina elektroniniu būdu teikiams paslaugoms taikyti aiškias, paprastas ir vienodas taisykles siekiant, kad šioms paslaugoms taikomas PVM tarifas galėtų būti aiškiai nustatytas ir kad taip apmokestinamiesiems asmenims ir nacionaliniams mokesčių administratoriams būtų palengvintas šio mokesčio administravimas. Leidžiant taikyti lengvatinį PVM tarifą skaitmeninių knygų teikimui elektroniniu būdu būtų pažeista visos Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamos priemonės darna.







EUROPOS SAJUNGOS  
TEISINGUMO TEISMAS

Tyrimų ir dokumentacijos direktoratas

2024 m. liepa